

SISUKORD

Sissejuhatus	3
EESTI RAHVAKUNSTI JA KÄSITÖÖ LIIT.....	5
2023. aasta raamatupidamisbilanss	32
2023. aasta tulemiaruanne	33
PAIKKONDADE KÄSITÖÖÜHENDUSTE AASTAARUANDED	34
HARJUMAA.....	34
HIIUMAA	43
IDA-VIRU ja NARVA.....	45
JÕGEVAMAA	46
JÄRVAMAA.....	50
KIHNU	51
LÄÄNEMAA	52
LÄÄNE-VIRUMAA.....	53
MUHU.....	56
PÕLVAMAA	58
PÄRNUMAA	59
RAPLAMAA	63
RUHNU.....	64
SAAREMAA	66
SETOMAA.....	68
TARTUMAA	71
VALGAMAA.....	74
VILJANDIMAA	78
VORMSI	79
VÕRUMAA	81
ALALIITUDE AASTAARUANDED	85
KÄSITÖÖÕPETUS	101
TEGEVUSPLAAN 2024*	109

Aastaraamatu panid kokku Liis Burk, Liina Hergauk, Liina Veskimägi-Iliste, Liivi Soova,
Karin Vetsa, Maret Lehis, Anu Randmaa, Lembe Sihvre
Keeleliselt toimetas Hille Saluäär
Esikaane kujundas Kadi Pajupuu

Täname kõiki, kes aitasid kaasa aastaraamatu valmimisele!

Sissejuhatus

Teie ees on järjekordne aastaraamat. Võtame kokku aastateema „Pealekasv“ ja käsitleme valdkonna olulisi ettevõtmisi nii sinu paikkonnas kui ka kogu Eestis.

Aastateemat välja kuulutades soovisime käsitööliidu tegevustesse kaasata rohkem noori, neid märgata ja enda tegevustest ka noortele märku anda.

Noorte käsitöölaagrid on tulnud selleks, et jääda, samuti projekt „Meister kooli“. Aastateema võtsime kokku õpilaste loovtöödest valminud rändnäitusega „Pärime!“. Juhtisime tähelepanu teadmistele ja oskustele, mis väärivad parandamist. Aitäh kõigile, kes panustasid! See on töö, mille vilju me kindlasti tulevikus näeme.

Üle-eestiline ettevõtmine oli „Paeltega pärjatud puud“. Kaunistasime noorte valmistatud paeltega laulu- ja tantsupeo ajal Tallinna linnaruumi. Ettevõtmist toetasid nii õppefilmide tegemine, näitused kui ka hulk töötubasid üle maa. Suur tänu Eesti Käsitööõpetajate Seltsile AITA ja Lembe Maria Sihvrelle!

Aruandeaastasse jäi mitu märgilist juubelit, sel puhul peeti konverentse nii Raplas kui ka Kosel. Katre Arula võttis oma loomingulise teekonna uhkel moel kokku Põltsamaa lossihoovis toimunud etendusega „Katré Moeshow 2023“.

Säästlik kasutamine ja kestlik tarbimine on meie valdkonnas üsna loomulik nähtus. Viimastel aastatel on seda toetanud mitmed parandamise ning taaskasutuse teemaga seotud ettevõtmised. Suuremaid ning väiksemaid kokkutulekuid, koolitusi ja õppepäevi on toimunud mõnusalt palju hulgal. Klassikaline või külluslik parandamine – see on juba maitse asi. Ka mentorkoolituste nimekirja vaadates selgub, et menukaim koolitaja 2023. aastal oli Eve Mahhov ja tema säästlikku mõtteviisi propageeriv kursus „Kampsiku loovõmblemine“.

Peab tõdema, et käsitööliidu liikmeskond muutub. Paratamatult lõpetavad ühed kooskäimise ja kusagil terendab uus algatus. Meiega on liitunud kaks uut ühingut: Otepää Aianduse- ja Mesinduse Selts ja MTÜ Lõimik. Samuti on täienenud käsitööliidu logo kandvate keskuste nimekiri.

Sündinud on uus, Põhjamaade projektist „1 ruutmeeter lina“ tuule tiibadesse saanud taimsete kiudude alaliit. Hoia kõigil nende tegemistel silm peal!

Aasta jooksul toimus paikkondades meelikõitvaid käsitööõhtuid, koolitusi, näitusi, anti välja väga sisukas Seto rahvarõivaraamat. Vana-Võromaa Käsitöö sai endale esindusruumid, Edeva Ereimiidi Puutöökoolis alustas õpet III lend puukäsitöö õpipoisse. Paikkondadele omaselt huvitavat tegevust on toimunud parajal hulgal.

Käsitööpäevad Ruhnus kinnitasid, et koosolemine ja kogemine on tähtsad. Saime teada, kuidas väikesaarel elatakse ja kui suur on nende pärand. Aitäh, Triinu Lamp ja Külli Uustal!

Mardilaadal on jätkuvalt täita tähtis roll meie käsitöömaastikul. Käsitöötraditsioonide kandmine, edasiandmine ja uuslooming on esitletud koostöös käsitööettevõtjate ja teiste käsitööd toetavate institutsioonidega. Taas saime kinnitust, et Mardilaada maakonnapäev on ennast igati õigustanud ja peab jääma. Hiiumaa panus sellesse oli silmapaistev, järgmistel annab seda järele teha. Aitäh, Hiiumaa!

Ettevõtlusse oleme jätkuvalt panustanud projektipõhiselt. Tallinna strateegiakeskuse toetusel toimiv LooTöö on olnud edukas ka aruandeaastal. Suur roll selles projektis on koostööl kõrgkoolidega.

Suur aitäh, paikkodade liikmed, alaliidud ja koostööpartnerid! Teie ettevõtmised ja tegutsemine kodukohas on see, mis hoiab paikkondlikke käsitöötraditsioone. Projektide kirjutamine, vabatahtlik töö, kaasamine ei ole sugugi lihtne. Lõpptulemust vaadates saame aga olla uhked oma pärandi ja omanäolise käsitöö üle.

Aastateema teatepulk on antud kaheks aastaks rahvarõivale. Pealkiri „Rahvarõivas ruudus“ tähendab, et soovime rahvarõivateemat esile tõsta ja teeme seda võimendatult, hingega ja sügavuti. Aastaid on kaks, tegevusi nende raames on rohkem – topelt, korrutatult, ruudus. Palume ka sind kaasa lööma ja kogukoda ettevõtmistesse kaasama!

Aastaruanne sai valmis käsitööliidu juubeliaastaks. Aastal 2024 saab 95 aastat meie käsitööliidu asutamisest. Palju õnne!

Liina Veskimägi-Iliste
juhatuse esimees

EESTI RAHVAKUNSTI JA KÄSITÖÖ LIIT AASTAARUANNE 2023

Kutsumus ja kohustus

Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liit (*käsitööliit*) väärtustab, hoiab ja arendab paikkondlikke eripärasid, arvestades rahvuslikke käsitöötraditsioone kui kultuurinähtust ja elatusallikat.

Olulisem aruandlusaastal, aastateema *pealekasv*

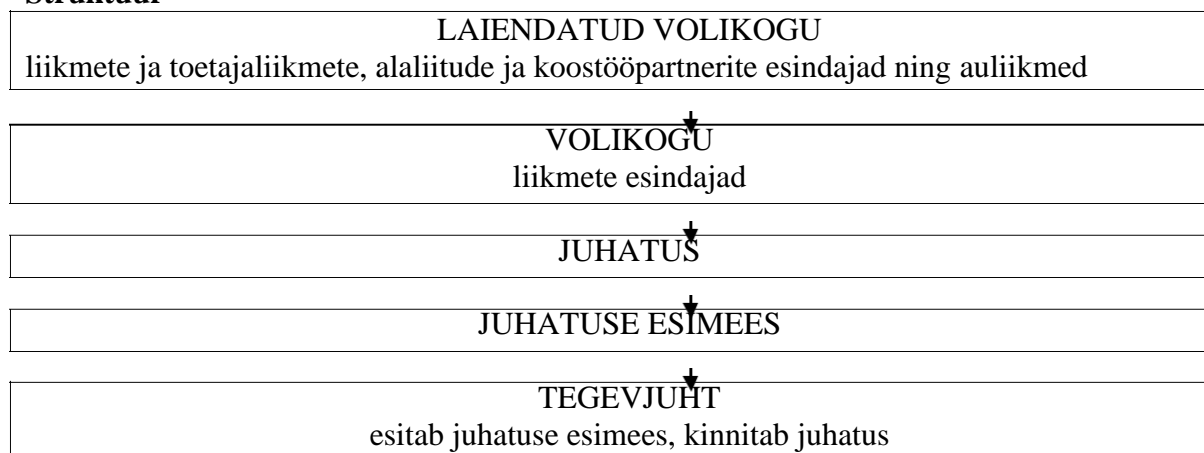
- „Paeltega kaunistatud puud“ – üle-eestiline ühisprojekt Eesti Laulu- ja Tantsupeo Sihtasutusega – punumise õppefilmid, ühispunumised, töötoad, näitus, puude kaunistamine
- Mardilaada peakülaline oli Hiiumaa. Seminarid Mardilaadal
- „Meister kooli“: viie meistri külastused koolidesse koos töötubadega
- „Pärimel“ näitus Tallinnas ja jätk rändnäitusena eri paikkondades
- Jätkus „1 ruutmeeter lina – Põhjamaade ühisprojekt“ Eestis

Sel aastal raamatuid välja ei antud.

Traditsioonilised ettevõtmised

11. veebruar	Volikogu ja pärandihoidja auhindade üleandmine
4. juuni	Rahvarõivaste tuulutamine Tallinnas Tornide väljakul
23. juuni	Kirivööpäev
6.–9. juuli	XXIII Keskaja Päevad Tallinna vanalinnas
15. september	Juhtide kool
14. oktoober	XIII avatud käsitöökojad
9.–11. november	XXVII Mardilaat Unibet Arenal
9. november	Ettevõtluspäev Mardilaadal

Struktuur

Liikmed

- **Auliikmed** – Erna Aljasmets, Saima Loik, Anu Raud, Ingrid Rüütel, Igor Tõnurist

Paikkondlikud keskseltsid ja käsitööühendused

Aila Näpustuudio	Pärnu Pitsistuudio
Haapsalu Käsitööselts	Rahvakunsti Klubi
Harjumaa ja Tallinna Keskselts	Rapla Käsitöö- ja Kunstiselts
Hiiumaa Käsitööselts	Ruhnu KultuuriAit
Kangrukoda/Puuhabe	Saaremaa käsitööselts KadakMari
Katre Meistrikoda/Käsiteokoda	Seto Käsitüü Kogo
Kesk-Eesti Käsitööselts	Tallinna Käsitöökeskus
Kihnu Muuseum	Tartu Käsitööklubi
Kose Kunsti ja Käsitöö Selts	Tartu Maanaiste Liit
Lahemaa pärimuskoda	Tuhala Ajaloo- ja Kunstikamber
Loometöö	TuleLoo
Lõimik	Tõstamaa Käsitöökeskus
Maarja-Magdaleena Gild	Valgamaa Rahvakunsti ja Käsitöö Keskselts
Muhu käsitööselts „Oad ja Eed“	Vana-Võrumaa Käsitüü
Narva Klubi Käsitöö	Viljandimaa Rahvakunstiühing
Otepää Aianduse ja Mesinduse Selts	Virumaa Kunsti ja Käsitöö Selts
Põlva Käsitööklubi	Vormsi Käsitööselts

Toetajaliikmed – 31 käsitööga tegelevat ettevõtjat

Alaliidud

Kangakudujad – Kersti Pook	Mänguasjameistrid – Lembe Sihvre
Käsitööettevõtete Liit – Liivi Soova	Pitsimeistrid – Ulvi Kalmet
Lapitöömeistrid – Marja Matiisen, Ene Pars	Rahvapärane puutöö – Meelis Kihulane
Lihula Lilltikandi Selts – Urve Selberg	Taimsete kiudude huvilised – Margit Pensa,
MTÜ Käsitöömaailm – Liis Burk, Liina	Liis Burk
Hergauk	Vildimeistrid – Liina Veskimägi-Iliste
MTÜ Rahvarõivas – Anu Randmaa	Väikekandlemeistrid – Toivo Tähemaa

Liikmesus

- Eesti Folkloorinõukogu
- Eesti Vabaharidusliit
- Eesti Väike- ja Keskmiste Ettevõtjate Assotsiatsioon (EVEA)
- Euroopa Käsitöö Organisatsioon
- Põhjamaade Käsitöö Ühendus

Paikkondadeülesed käsitöökeskused Tallinnas

- Kaarmanni Käsitöö
- Eesti Käsitöö Maja

Paikkondlikud käsitöökeskused ja meistrikojad

Avinurme Puiduait	Muhu käsitööpood
Edeva Eremiidi Puutöökool	Olustvere Teenindus- ja
Eesti Rahva Muuseum	Maamajanduskooli käsitöökojad
Haapsalu Pitsikeskus	Peipsimaa Külustuskeskus
Hiiumaa Käsitööselti Maja	Rikka Ivvani Talu
Kagu kudujad, Külli Jacobson	Saara Kirjastus
Katre Meistrikoda	Seto Ateljee-Galerii
Kihnu Muuseum	Turgi käsitöö- ja tervisetalu
Koordikamber	Tõstamaa Käsitöökeskus
Kriisa Talo Setomaal	Ulve Kangro Meistrite Maja Räpinas
Maarja-Magdaleena Gild	Viljandi Käsitöökoda
MTÜ IIDA kursused	Viru Käsitöö Salong

Rahvarõiva nõuandekojad

Harjumaa
Jäneda
Järvamaa
Muhu
Pärnumaa
Raplamaa

Saaremaa
Vana-Võromaa
Viljandimaa (alates detsembrist)
Virumaa
Vooremaa

Koostööpartnerid

SA Kutsekoda, Eesti Rahvakultuuri Keskus, Hopneri Maja, Eesti Laulu- ja Tantsupeo Sihtasutus

Koolid: Eesti Kunstiakadeemia, Tallinna Ülikool, Tartu Ülikooli Viljandi Kultuuriakadeemia, Tartu Kõrgem Kunstikool Pallas, Tallinna Kopli Ametikool, Kuressaare Ametikool, Haapsalu Kutsehariduskeskus, Olustvere Teenindus- ja Maamajanduskool, Räpina Aianduskool, Vana-Vigala Tehnika- ja Teeninduskool, Tallinna Puuetega Noorte Keskus Juks, Ida-Virumaa Kutsehariduskeskus

Seltsid: Eesti Käsitööõpetajate Selts AITA, Eesti Tööõpetajate Selts ATS, MTÜ Eesti Rahva Muuseumi Sõprade Selts

Muuseumid: Eesti Rahva Muuseum (sh Heimtali Muuseum), Eesti Vabaõhumuuseum, Kihnu Muuseum

Volikogu, juhatus ja töötajad

Volikogu

Käsitööliidu laiendatud volikogu oli koos 11. veebruaril 2023 Õpetajate majas.

Vastuvõetud otsused

Käsitööliidu laiendatud volikogul 11. veebruaril 2023 toimusid nagu tavapäraselt eelmise aasta aruande esitlus, uue tegevusplaani väljatöötamine ja kinnitamisel. Samuti valiti uus juhatus.

Veebruari volikogus valiti uus juhatus:

Auesimees **Liivi Soova**

Liina Veskimägi-Ilste (juhatuse esimees), MTÜ Vaselised

Lembe Sihvre, alaliitude nõukoda

Anu Randmaa, MTÜ Rahvarõivas

Virve Tuubel, Eesti Rahva Muuseum

Ave Matsin, TÜ Viljandi Kultuuriakadeemia

Kristina Rajando, Vormsi Käsitöö Selts

Mareli Rannap, Saaremaa Käsitööselts KadakMari

Liis Luhamaa, MTÜ Rahvarõivas

Katre Arula, käsitööettevõtja

Juhatuse koosolekud 2023. aastal: 22. jaanuar (Tallinn, Raekoja plats 18), 17. märts, 8. mai, 5. oktoober ja 13. november.

2023. aastal töötasid käsitööliidus

Liina Veskimägi-Ilste – juhatuse esimees, projektijuht

Liina Hergauk – tegevjuht

Liis Burk – arendusjuht

Karin Vetsa – projektijuht

Liivi Soova – projektijuht, nõustaja

Maret Lehis – projektijuht (kutsete omistamine, kutsekomisjoni juhatamine)

Lembe Sihvre – projektijuht (Keskaja Päevad ja Mardilaat)

Anne Velt – projektijuht (Keskaja Päevad)

Siiri Topaasia – raamatupidaja

Toetajad

Eesti Rahvakultuuri Keskus

Eesti Kultuurkapital

Tallinna linn (Kultuuri- ja Spordiamet, Kesklinna Valitsus, Strateegiakeskus)

Kodanikuühiskonna Sihtkapital

Olulisemad tegevused aruandeaastal

Alus: arengukava aastateks 2023–2027

Eesmärk 1. Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liit on hästi toimiv organisatsioon, mis koondab Eesti käsitöövaldkonda ja selles osalejaid.

Kindel struktuur, ladus koostöö

Käsitööliidu kehtivat arengukava pikendati volikogus 11. veebruaril 2023. Arengukavaga saab tutvuda kodulehel folkart.ee. Jätkus ka jooksev koostöö uute eri käsitöövaldkondi esindavate ühenduste ja institutsioonidega (alaliidud, ainelist pärandkultuuri esindavad ühendused jt).

Aruandeaastal tehti paikkondlike käsitööseltside ja ühendustega jätkuvalt koostööd seoses ürituste korraldamise, tegevuse toetamise ja koordineerimisega. Peame otse kohtuma ning suhtlust ja koostööd elavdama. Paikkondlike seltside tegevusvõimekus on erinev olenevalt vabatahtlike ja liikmete aktiivsusest seltsitöös, käsitöövaldkonna arengust ja omavalitsuste panusest. Paljud seltsid on tegevuse lõpetanud seoses eestvedajate taandumisega.

Käsitööliidu laiendatud volikogul 11. veebruaril 2023 toimusid nagu tavapäraselt eelmise aasta aruande esitlus, uue tegevusplaani väljatöötamine ja kinnitamisel. Valiti ka uus juhatus.

Paikkonnad/liikmed

Külastasime käsitööliidu esindusega eelmisel aastal eri paikkondi, osaledes käsitööüritustel ja tihendades koostööd. Käisime käsitööpäevadel Ruhnu saarel, õppepäevadel Turgi käsitöötalus, Eesti Rahva Muuseumis muuseumide infopäeval oma tegemisi tutvustamas. Noorte laulu- ja tantsupeo raames tegime koostööd Eesti Rahva Muuseumiga rahvarõivatelgis lauluväljakul. Osalesime ka rahvarõiva infopäeval Muhus ning Mardilaada ettevalmistuste raames kohtusime Hiiumaa esindajatega nii nende juures kohapeal kui ka Tallinnas. OMA märgi filmide tegemise raames käisime Võrumaal Tsooru potitehases ning Viljandimaal Muru Villavabrikus. Hiiumaa käsitöölised valminud filme tehes külastasime Hiiumaa Muuseumi, Hiiumaa Käsitöö Maja, Eero Nõmme töökoda ja Vaemla Villavabrikut.

Paikkondlike seltside külastamise eesmärk on hoogustada koostööd, ergutada käsitööliidu ettevõtmiste korraldamist üle Eesti ja tekitada enam ühtekuuluvustunnet. Paljude meistritega kohtusime ka isiklikult mitme koostööprojekti kaudu – lühifilmide tegemine, koostööprojektid, meistrikodade korraldamine, Mardilaada ettevalmistus, näitused jms.

2023. aastal külastasime paikkondade esindajaid ning käsitöölisi aprillis Võrumaal (Võru instituut, Aila näpustuudio, Kaabsoo küünlavabrik, Võrumaa Ukuharu), mais Mulgimaal Mulgi Kultuuri Instituudis Kulla Leerimajas, lapitöömeister Mall Vesiloo töökoda Võhmas, tervitasime käsitöömeistrit Valve Alamaad. Külastasime Tarvastu käsitöökoda, keraamik Külli Allikvee Heimtali loomestuudiot ja saime osa Heimtali Muuseumis toimunud Anu Raua 80 aasta juubeliteost.

Külastasime paikkondade käsitöösündmusi: Rapla kultuurikeskuses käsitööseltsingu Süstik 20 aastapäev ning konverents „Paikkond ja pärimus“ (11. aprill); Anu Raua vaibanäituse avamine Heimtali mõisa ringtallis (mai); Jäneda Loometöö ja Käsitöökoja näituse ja töötoa külastus (10. august); osalemine XI Lihula Lilltikandi Festivalil (13. august); Katre Arula moe-show (august); Anu Raua 80 aasta juubelile pühendatud konverents „Pärandvara“ Heimtali muuseumi rahvamajas (6. oktoober); pärandtehnoloogia konverents „Kestlik mood“ Viljandis (november). Lõputööde hindamise ja koostööprojektide raames külastasime juunis TÜ Viljandi Kultuuriakadeemiat ja novembris Tartu Kõrgemat Kunstikooli Pallas.

Nii juulis kui ka detsembris käisime lõunanaabrite näitusi vaatamas Riia linnas, detsembris imetlesime ka nende jõuluturgu. Oktoobris osalesime Soome käsitööühenduse Taito 110 aasta juubelikonverentsil ja vastuvõtul Helsingis.

Paikkondlikud käsitöökeskused ja meistrikojad arendavad paikkondlikke käsitöötraditsioone või tutvustavad omanäolisi ja unikaalseid käsitöötehnikaid. Nendes toimub paikkondliku rahvusliku käsitöö müük ning edendamine. Projekti LooTöö raames uuendati paikkondlikke käsitöökeskusi tutvustavat voldikut. Oli tekkinud uusi käsitöökeskusi, kellel on õigus kasutada meie logo ja kelle tegevus kannab edasi rahvuslikku käsitööd ja selle traditsioone.

Alaliitude kaudu toetame eri käsitöövaldkondadel põhinevat tegevust. Jätkuvalt on teiste seas olulisemad MTÜ Rahvarõivas (riiklik toetus Eesti Kultuurkapitalilt ja Tallinna linnalt), kelle tegevus on edukas ja märgatav üle Eesti. Tänapäevaks on eri paikkondades tekkinud palju oma piirkonnale keskenduvaid rahvarõiva nõuandekodasid. Nõuandekojad annavad täpsemat infot konkreetse piirkonna rahvarõivaste kohta, koondavad meistreid ja pakuvad neile tööd ettevõtluse poolel – viiakse läbi kursusi ja nende kaudu tellitakse rahvarõivaid. Hea ja kvaliteetse rahvusliku käsitöö esitlemisega tegeleb ka MTÜ Käsitöömaailm, mis tegeleb Tallinnas Eesti Käsitöö Maja rahvakunstigalerii ja Kaarmanni aknanäituste koordineerimisega.

Käsitööettevõtete alaliit ühendab paikkondade käsitööpoode ja -keskusi. Kangakudujate valdkonda, erinevaid hobi- ja professionaalseid kudujaid ühendav alaliit kasvab aasta-aastalt ning muutub üha olulisemaks. Eesti Lapitöö Selts on kõige pikaajalisem ja jätkuvalt edukas alaliit. Tugevalt on silma paistnud rahvuslik puukäsitöö. Uue alaliiduna on tekkinud taimsete kiudude alaliit, mille tegevus kasvas välja 2022. aastal toimunud Põhjamaade ühisest linaprojektist.

Kõikide alaliitude kohta saab täpsemalt lugeda aastaraamatu teises pooles. Alaliitude tegevus koondab ühest küljest ühe kitsama valdkonna meistreid ja huvilisi, kuid on väga suureks toeks ka käsitööliigi laiemale tutvustamisele, ettevõtjate ja käsitöökeskuste koondamisele.

Aruandeaastal on käsitööliidu juhatus jätkanud **koostööd** Eesti Rahvakultuuri Keskusega (pärandihoidja tunnustus, mentorprogramm, rahvarõivaprogramm, käsitööpäevad, rahvarõivaste tuulutamine, noortelaagri korraldus, koostöökoosolekud). Maakondade kultuurispetsialistide e-posti listi edastatakse infot olulisemate sündmuste ja ürituste kohta. Kõik maakondade rahvakultuurispetsialistid on meie käepikendused paikkondades, kelle kaudu vahendame omavahel infot ja edendame piirkonna käsitöötegemisi.

Koolidest teeme koostööd nii käsitööd õpetavate kutsekoolide kui ka kõrgkoolidega. Valdavalt toimub see läbi kutse andmise süsteemi. Lisaks on koostöö Edeva Eremiidi Puutöökooliga (Meelis Kihulane), Iida Käsitöökooliga (Eva-Liisa Kriis) ja Turgi käsitöötaluga (Veinika Västriku). Võrreldes teiste Põhjamaadega on Eestis käsitööhariduse võimalused üpris heal tasemel – on palju eri tasemetel valikuid. Meie suur uhkus on võimalus õppida käsitööd kõrghariduse tasemel. Koostöö koolidega on nii projektipõhine kui ka pidev eelkõige meie traditsiooniliste ettevõtmiste, nagu Mardilaada raames. Oluline on käsitöö püsimine ja senisest suurem koostöö noortega.

Noortele keskenduv aastateema oli meile endale kahe aasta jooksul väga silmiavav ja kogemusrikas. Eri projektidest ja sündmustest kasvas välja aktiivne grupp noori, kes koonduvad käsitööliidu noortekogu nime alla. Kaasasime noori ühistevõtmistesse nii meie oma ettevõtmistel kui ka just neile loodud laagrites jms. Noorte ettevõtmistest loe lisaks lk 19.

Alates 2021. aasta detsembrist olime osalised **Kodanikuühiskonna Sihtkapitali arenguhüppe projektis**. Tegevused kestsid 2023. aasta juulini. Arenguhüppe projekti raames keskendusime oma meeskonna ja paikkondade seltside digioskuste arendamisele ning noorte kaasamisele meie tegevustesse. Viimane haakus hästi ka meie aastateemaga. Kokkuvõttes on projekti

edukam osa olnud kontakti ja koostöö loomine noortega. Samuti oleme sujuvamalt ja aktiivsemalt hakanud kasutama oma tegemistes ja kokkusaamistel veebilahendusi.

2023. aasta alguses kolis käsitööliidu kontor Lühikesest jalast (Lühike jalg 6a) Raekoja platsile (Raekoja plats 18). Väiksemates ruumides hoiame kokku kuludelt ning uued ruumid on väga hubased. Ka liikmed ja koolituste külalised võtsid ruumid kenasti omaks.

Eesmärk 2. Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liit esindab eesti käsitöö valdkonda Eestis ning Euroopas.

Meil on palju sõpru, oleme nähtavad

Aruandeaastal kuulusid meie esindajad järgmiste **liikmesorganisatsioonide** ja **koostööpartnerite** tegevust juhtivatesse organitesse:

- Eesti Folkloorinõukogu (Liina Veskimägi-Iliste, Anu Randmaa (juhatuses))
- Eesti Väike- ja Keskmiste Ettevõtjate Assotsiatsioon (EVEA) (Elo Kallas)
- Euroopa Käsitöö Organisatsioon (Liina Veskimägi-Iliste (juhatuses), Liis Burk)
- Põhjamaade Käsitöö Ühendus (Liina Veskimägi-Iliste, Liis Burk)

Eesti Folkloorinõukoguga koostöös korraldasime pärimusküla tegevusi Tornide väljakul Tallinnas vanalinna päevade raames. Eesti Rahva Muuseumiga koostöös pidasime lauluväljakul noorte laulu- ja tantsupeo ajal rahvarõivatelki. Aktiivsem koostöö ja ühised sündmused olid ka nii Põhjamaade Käsitöö Ühendusega kui Euroopa Käsitöö Organisatsiooniga.

Põhjamaade Käsitöö Ühenduse aastakoosolek toimus sel aastal Eestis ning kujunes väga mitmekülseks ja sisukaks. Kohtusime 27.–28.02 Tallinnas ning osalesid kõik ühenduse liikmed – Eesti, Soome, Rootsi, Norra, Taani ja Island.

Traditsiooniliselt tutvustas iga riik oma läinud aasta suuremaid ja olulisemaid tegevusi, aga läbi arutati ka paljud ühisprojektid ja arengumõtted. Üks suurimaid ühingu üldsuuna samme oli kokkulepe minna üle uuele kaasaegsemale nimele. Föderatsiooni uus nimi on Põhjamaade Käsitöö Ühendus (Nordic Craft Association). Ühingul on peagi täitumas ka 100 aastat tegevust ning alustati planeerimisega ka selle tähtpäeva sisukamaks ja laiemaks tähistamiseks. Tugevalt jätkatakse nii eelmise aasta linaprojekti kui ka Põhjamaade käsitöö nädala vedamist. Peale kaks korda toimunud noortelaagri kogemust otsustati hetkel seisma panna Youth Craft Campi projekt, mille raames on ilmnunud palju probleeme – suur ressursikulu korraldavale riigile, keeruline rahastuse leidmine, probleemid eri vanuses noorte kokkutoomisel (osad juba täiskasvanud) jne. Eraldi töögrupis tehti ka suurem koosolek ja ajurünnak, et kuidas laagriga edasi liikuda, kuid aastakoosolekul ei leitud ühist tulemust ja projekt jäetakse hetkel seisma. Nentisime ka asjaolu, et pandeemia-aastate tõttu on veebikoosolekud muutunud uueks normaalsuseks. Sel põhjusel toimuvad ka Põhjamaade Käsitöö Ühenduse kohtumised nüüd oluliselt tihemini kui vaid korra aastas. See on pannud aluse aktiivsemale suhtlusele ja tugevamale projektitegevustele.

Sel aastal juba kuuendat korda toimunud **Põhjamaade käsitöö päevad** toimusid kuue riigi koostöös ka 2023. aastal. Sotsiaalmeediast on sündmus leitav Nordic Craft Weeki nime all. Kogu veebisündmus toimub inglise keeles. Igal aastal on fookuses üks teema, materjal või valdkond, mille raames esitletakse riikide eripärasid. Postitused ja loengud keskendusid sel aastal linale. Teema oli inspireeritud väga edukaks kujunenud 2022. aasta projektist „1 ruutmeeter lina, Põhjamaade ühisprojekt“.

Eesti tutvustas juba olemasolevaid käsitöö-lühifilme ja oma häid meistreid. Iga riik pidi jagama ka mõne linasest materjalist eseme valmistamisõpetusi. Meie meister Veinika Västriku õpetas tegema linasest seinatekstiili. Jagasime õpetust koos kaunite piltidega.

Nädala jooksul on igale riigile veebikeskkonnas määratud oma päev, kus just see riik teeb postitusi ja näitab oma teemakohast käsitöötraditsiooni. Eesti kuupäev oli 5. september.

Euroopa Käsitöö Organisatsiooni (ECO) koosolekud toimusid veebi vahendusel mitu korda aastas. Reaalse kohtumisega liikmete aastakoosolek toimus 27.–29. septembril Slovakkias Bratislavas, kus osalesid Liis Burk ja Liina Veskimägi-Ilste.

Lisaks kohaliku pärandiga tutvumisele peeti kolme päeva jooksul ka rahvusvaheline konverents, kus tegi ettekande Liis Burk. Konverentsi sisu oli oma riigi rahvusliku pärandi ja sellest sündinud disaini kajastamine. Liina Veskimägi-Ilste tegi ettekande liikmete koosolekul, mis käsitles Euroopa Käsitöö Organisatsiooni sotsiaalmeedia elavdamist ja liikmete tegevuse aktiivsemat kajastamist.

Eesti rahvakultuur ja pärand on paljudele teistele Euroopa liikmesriikidele suureks eeskujuks – meil on teistega võrreldes väga tugev elav pärand ning selle õpetamine ja kasutus. Suurel osal teistel riikidel on käsitöö ja selle tegemine tuntavalt kaasajastunud ja pärandi hoidmine on jäänud pigem muuseumide kanda. Meie aktiivne sündmuskorraldus ja projektid, mis hoiavad pärandkäsitööd ja selle aktiivsena püsivust, on alati kõikidele suureks eeskujuks. Samuti oleme mitme aasta jooksul silma paistnud noorte kaasamise praktikaga.

Teave käsitööliidu ettevõtmiste kohta on saadaval paikkondlikes käsitöökeskustes üle Eesti, Eesti Rahvakultuuri Keskuses, Eesti Käsitöö logo kandvates kauplustes ja meistriskodades. Meie ettevõtmiste lendlehti saab võtta ka Tallinna turismiinfo punktist. avaldame aktiivselt oma tegemiste kohta infot ajakirjas Käsitöö. Meie aasta suurimad ettevõtmised on ikka Keskaja Päevad juulikuus ning Mardilaat novembris.

Kodulehekülj Folkart.ee on Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liidu oluline info jagamise kanal. Lehekülj on uuendatud 2016. aastal. Veebileheküljelt leiab iga lugeja ja huviline kogu üldinfo liidu tegevuse, liikmete, toetajate ja alaliitude kohta. Lehel on põhjalik info käsitööalaste tunnustuste jagamise, käsitöökoolituste, -sündmuste ja -näituste kohta. Lisaks jagatakse infot liidu kirjastustegevuse, liiduga lähedalt seotud ettevõtluse ja välja antud tunnustuste kohta. Oluline väärtus on ka Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liidu filmitud filmidel, mida kõiki saab kodulehelt vaadata. Samuti on need üleval meie Youtube'i kanalil.

Mardilaat.ee on lehekülj laada jaoks, mida korraldab Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liit igal aastal novembris. Veebileheküljel on kogu info Mardilaada toimumise kohta Tallinnas Unibet Arenal. Infot uuendatakse igal aastal umbes kolm kuud (august) enne laada toimumist ja veebileht on avatud kogu aasta. Lisaks üldinfole (laada toimumisajad, ligipääs ja piletiinfo) leiab huviline väga põhjaliku info laadal kauplejate, töötubade ja seminaride kohta. Laada toimumise ajal on avatud ka laadablogi. Alates 2023. aastast on võimalik laada kodulehe kaudu osta ka sissepääsupileteid.

Mõlema veebilehekülje materjali haldamine võtab aega ja vajab järjepidevat tööd. Info kodulehekülgedel peab olema korrektne ja üheselt mõistetav. Folkart.ee lehele aastate jooksul kogunenud info ja pildimaterjal vajab süsteemset toimetamist. 2023. aastal toimetas folkart.ee lehekülge Liina Hergauk. Alates 2023. aastast on mõlema kodulehe haldajaks Veebihai, kes teeb jooksvalt tehnilisi uuendusi.

2023. aastal haldasid Mardilaada kodulehekülge Liina Hergauk ja Karin Vetsa. 2022. aastal ilmnunud probleemid kauplejate sisestamisega said 2023. aasta Veebihai abiga lahendatud. Loodi kiirem ja mugavam süsteem uute kauplejate ja töötubade sisestamiseks. Veebihai lõi kodulehele ka piletimüügi ja kutsete saatmise süsteemi. Piletimüük toimus läbi Montonio maksesüsteemi, kus on mugav laekumisi jälgida. Uus süsteem on mugav, selle kaudu kutsete saatmine ja piletimüügi jälgimine kiire ja kasutajasõbralik nii haldajale kui ka kasutajale. Folkart.ee lehel on kõige intensiivsem tegevus koolituste vahelehel. Alatest detsembrist 2023 toimub ka koolituste müük läbi Montonio maksesüsteemi. Lahendust aitas muuta Veebihai. 2023. aasta lõpuks on Veebihai teinud folkart.ee lehel vajalikud uuendused pluginatega ja jälgib pidevalt lehe tehnilist poolt. Haldajat on jooksvalt koolitatatud, et kodulehe haldamine oleks mugavam. Näiteks on loodud kodulehele OMA märgi omanike vaheleht, mille haldamiseks on tehtud mugavam info sisestamise keskkond. Lehekülje haldamine toimub nii WordPressi kui ka Elementori kaudu. Uuendamist vajaks kalender, sest praegu peab iga

jätukoolituste eraldi lisama. Infot on kodulehel jätkuvalt väga palju. Haldaja püüab luua süsteemi, et vanem materjal oleks arhiivis.

Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liidul on **kolm sotsiaalmeediakanalit**: Facebookis kaks lehekülge ja üks avalik grupp ning Instagramis üks konto.

Facebooki lehekülg Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liit on kõige olulisem liidu sotsiaalmeediakanal. Leheküljel jagatakse kõiki Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liiduga seotud üritusi ja ettevõtmisi, sh näitused, koolitused, raamatuesitlused. Lehe kaudu jagatakse ka teisi Eesti rahvusliku käsitööga seotud sündmusi üle Eesti. Lehekülge haldavad Liina Veskimägi-Iliste, Liina Hergauk ja Liis Burk.

Facebooki lehel Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liit on 11 346 jälgijat (seisuga 31.12.2023). Jälgijate arv kasvas aasta jooksul 564 inimese võrra.

Facebooki lehekülg Mardilaat Unibet Arenal kajastab aktiivselt igal sügisel toimuvat Mardilaata. Lehekülje kaudu saab huviline vaadata postitusi, kus on rohkelt fotosid ja videomaterjale. Lehekülge haldavad Liina Veskimägi-Iliste, Liina Hergauk ja Liis Burk. Facebooki lehel Mardilaat Saku Suurhallis on 5790 jälgijat (seisuga 31.12.2023). Jälgijate arv kasvas aasta jooksul 283 inimese võrra.

Facebooki lehekülg Avatud Käsitöökojad on kustutatud. Infot Avatud Käsitöökodade kohta jagatakse Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liidu üldisel Facebooki lehel ja Instagramis.

Instagrami konto estonianfolkart dubleerib Facebooki lehekülge Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liit. Kontol estonianfolkart saab peamiselt jagada fotosid ja lühemaid videolõike, ka näituste ja koolituste plakateid. See ühismeediakanal on liidule vajalik, sest paljud käsitööhuvilised üle maailma kasutavad ainult seda sotsiaalmeediakanalit. Kontot haldab Liina Hergauk. Instagrami kontol folkart.ee on 2237 jälgijat (seisuga 31.12.2023). Jälgijate arv kasvas aasta jooksul 294 inimese võrra.

E-aadress: info@folkart.ee

E-aadress info@folkart.ee on Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liidu info jagamiseks ja vastuvõtmiseks e-kirja teel. Sellele kontole on loodud Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liidu juhatus ja toetajaliikmete, paikkonna liikmete, alaliitude ja käsitöökeskuste listid. Listide kaudu jagatakse üldinfot käsitööliidus toimuva ja Eesti käsitööga seotud sündmuste kohta. E-posti kontot haldab Liina Hergauk.

Meediakajastus/reklaam

Esmane kommunikatsioon toimub kodulehekülje ja Facebooki lehe kaudu. Aasta ringi on toimunud suuremate sündmuste meediakajastused Põhjamaadele suunatud käsitöö ja reisijakirjades – Baltic Guide, Taito. Meie tegijaid ja ettevõtmisi kajastavad pidevalt ajakiri Pööning ja Käsitöö. Suuremate sündmuste ajal toimub intensiivne ja vastavalt ettevõtmise iseloomule suunatud kommunikatsioon ja meediakajastus. Propageerime ERKLi logo kasutamist paikkondade suurematel üritustel, paikkondlikes käsitöökeskustes ja -poodides.

Meil on olnud tihti võimalus **kajastada** oma ettevõtmisi Vikerraadio „Huvitaja“ saates. Saatejuht Krista Taim elab meie teemadele kaasa ja vahendab neid oma saadetes meeleldi. „Huvitaja“ saate külastamine on mitme aasta jooksul andnud võimaluse meie üritusi ja ettevõtmisi laiemalt tutvustada.

Kajastamas käisime meie suursündmusi – Keskaja Päevi juulis ja Mardilaata novembris, aga ka üle-eestilist noortele suunatud aktsiooni paeltega kaunistatud puudest. Uudset algatust – Kirivööpäeva juunis – tutvustati korraga nii Tallinna kui ka Tartu stuudiost. Ka saatejuhil oli selline korraldus esmakordne kogemus. Oktoobris käisime rääkimas suurest parandamispäevast Tallinnas.

Anu Randmaa ja Lembe Sihvre MTÜ Rahvarõivast tutvustasid maikuus ETV Terevisioonis rahvarõivaid. Esitus oli väga meeleolukas ja näitas rahvarõivaste mitmekülgust.

Ajakirjaga Käsitöö oleme olnud pidevas koostöös meie meistrite ja käsitööliidu enda tegemiste kajastamisel. Reklaamid on olnud 2023. aasta Käsitöö igas numbris. Reklaamisime käsitööliidu kursusi, näitusi, Keskaja Päevi ja Mardilaata. Igas Käsitöö numbris ilmus lugu ühest rahvarõiva nõuandekojust (MTÜ Rahvarõivas abiga) üle Eesti, nendel teemadel koostöö jätkub ka 2024. aastal. Ajakirja Käsitöö detsember 2023 – jaanuar 2024 numbris ilmus põhjalik kajastus XXVII Mardilaada kohta ning suure parandamispäeva kohta. Paeltega kaunistatud puud said kajastust Delfi Kroonikas. Uudisekännise ületasid ka Brüsseli „Pissiva poisi“ Eesti rahvarõivad 24. veebruaril.

Eraldi koosolekul arutlesime aasta lõpul koos Integratsiooni Sihtasutusega, kuidas algava kultuuririkkuse aasta puhul teha vastastikku meediakajastust ning ühist sotsiaalmeediat, et erinevad kultuuritegevused oleks silmapaistvamad.

Käsitööliidu eesmärk on, et **meie logo oleks nähtav ja tuntav**. Ühe võimalusena nähtavuse suurendamiseks oleme andnud valitud paikkondlikele käsitöökeskustele ja -seltsidele meie logo kasutusõiguse. Need keskused esindavad paikkondlikku traditsioonilist käsitööd ning meistreid. Aruandeaastal täienes meie logo kasutamise õigusega keskuste nimekiri veelgi. Spetsiaalsündmusi me selleks pole teinud. Pöörame tähelepanu, et me ka ise oma üritustel – koolitustel, käsitöö-sündmustel, mentorkoolitustel jms – oma logo rohkem esitleksime.

2023. aastal ilmus käsitööliidu **Teataja** kevadel veebis ja sügisel Mardilaadaks ühendatuna taas Mardilehga. Jäime vähese trükihulga juurde, sest huvi paberlehe vastu on vähenenud. Kõiki Teatajaid saab lugeda või alla laadida käsitööliidu kodulehelt. Leht levib üle Eesti.

Aasta jooksul ilmus **infovoldik** nii Keskaja Päevade kui ka Mardilaada kohta. Samuti tehti brošüür Brüsseli „Pissiva poisi“ uute rahvarõivaste kohta.

Alustati ettevalmistusi ka paikkondlike käsitöökeskuste trükise värskendamiseks.

Eesti Rahvusraamatukogu hallatavas e-keskkonnas on meie erinevad väljaanded talletatud soovijatele tutvumiseks ja kasutamiseks.

Sel aastal valmis mitu uut **filmiprojekti**. „Paeltega kaunistatud puude“ projektiga seotuna valmisid meister Lembe Sihvre ja noorkäsitöölise Pihla Leena Põldma juhendatud paelapunumise õppefilmid. Sügisel filmisime uue kohaliku materjali kasutamist propageeriva OMA märgi saajatest filmid ning samuti kolm filmi Hiiumaa käsitöömeistritest ja keskusest. Hiiumaa oli Mardilaada peakülaline ning nii Hiiumaa kui ka OMA märgi filme esitlesime nii enne meie suursündmust kui ka Mardilaadal kohapeal.

Kõikide projektide filmija oli taas Raul Valgiste (MTÜ Kuusalu Kroonika), kellega meil on juba pikem koostöö. Videod ja filmid on nähtavad meie kodulehel ning Youtube'i keskkonnas.

Eesmärk 3. Rahvuslik käsitöö säilib elujõulisena tänu elukestvatele õppele, järelkasvu toetamisele ja mitmekesisele koolitustegevusele.

Õppida on mõnus, see viib edasi

Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liidu koolituskeskus

Koolituskeskuse eesmärk on pakkuda kvaliteetseid rahvusliku käsitöö kursusi nii meistritele kui ka hobitegijatele. Alates 2023. aastast toimuvad käsitööliidu põhikoolitused koolituskeskuses Tallinnas Raekoja plats 18. Koolituskeskuses on ruumi väiksemale osalejate hulga. Möödunud hooajal oli suur huvi kampsuni loovõblemise koolituste, niplispitsikursuse ja rahvarõiva üksikesemete koolituste vastu. Alanud rahvarõiva aastateema puhul (2024/2025. aastal) püüame pakkuda kõige enam koolitusi rahvarõivakomplektide üksikesemete

valmistamiseks. Koolitused toimuvad pigem väiksematele gruppidele. See annab koolitajale võimaluse osalejaga lähemalt suhelda ja õpetada.

Koolitustest teatame käsitööliidu kodulehel ja sotsiaalmeedias. Kursuste nimekiri ja korraldamise tingimused on näha kodulehel folkart.ee koolituste rubriigis. Registreerimine kursustele toimub kodulehe folkart.ee registreerimissüsteemis, mis toimus kuni detsembrini 2023 Maksekeskuse kaudu. Alates 2023. detsembrist saab tasuta Montonio maksesüsteemi kaudu.

2023. aasta algusest löime äratuntava ja ühtse kuulutuste põhja koolituste reklaamimiseks käsitööliidu sotsiaalmeedias. Igal kuulutusel on foto ning konkreetne ja lühike info koolituse kohta. Pikema kirjelduse koolituse kohta leiab folkart.ee lehelt. Sotsiaalmeedias reklaamimisel lisame alati lingi juurde. Paneme rõhku pigem väiksemale hulgale koolitusele ja nende põhjalikule reklaamimisele. See on toonud tulemusi – kõik 2023. aastal planeeritud koolitused on toimunud ja grupid on kenasti täitunud..

2023. aasta kevadel toimus käsitööliidu sotsiaalmeedias koolituste avatud uste päev – reklaamisime koolitusi Facebookis ja Instagramis intensiivsemalt.

Täienduskoolitusi on korraldatud ka alaliitude kaudu: alaliitude kursused, suvekoolid ja käsitöölaagrid. Kõigil suurematel käsitöölaadadel on korraldatud meistrikodasid ja õpitubasid nii täiskasvanutele kui ka lastele. Ka Mardilaadal Unibet Arenal toimus laada jooksul suur hulk töötube.

Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liidu kursused

Kevad 2023

	Kursus	Juhendaja	Maht (ak/h)	Osalejaid
1.	Niplispits algajatele ja edasijõudnudtele 2022/2023	Kristiina Nemirovitš-Dantšenko	24	8
2.	Haapsalu salli kudumine	Siiri Reimann	16	8
3.	Hiiu pits	Aet Reha	8	9
4.	Sõrmkinnaste kudumise lisatund	Riina Tomberg	8	3
5.	Kampsiku loovõmblemine 1	Eve Mahhov	20	8
6.	Kampsiku loovõmblemine 2	Eve Mahhov	20	9
7.	Arhailine tikand	Lembe Maria Sihvre	6	10
8.	Keskaegne tikand	Lembe Maria Sihvre	6	11
9.	Minu esimesed pastlad	Inna Raud	9	9
10.	Kihnu troi aine line kleit 2022/2023	Elly Karjam	64	11

Sügis 2023

	Kursus	Juhendaja	Maht (ak/h)	Osalejaid
1.	Niplispits 2023/2024	Kristiina Nemirovitš-Dantšenko	24	15
2.	Haapsalu salli kudumine	Riina Tomberg	9	6
3.	Kihnu troi aine line mantel 2023/2024	Elly Karjam	64	12
4.	Kampsuni loovõmblemine	Eve Mahhov	16	9
5.	Vabatikand	Lembe Maria Sihvre	9	9
6.	Rahvuslik tikand algajatele	Lembe Maria Sihvre	9	7
7.	Minu esimene seelik	Reet Kapp	12	7
8.	Vana aja jõuluehe	Katrin Keerdo	3	8

Rahvarõivakoolituste kohta loe lk 85.

Eesti käsitööd tutvustavaid loengud, kursused (välis)külastele

- 2023. aasta sügisel käis käsitööliidu koolituskeskuses kaks gruppi USAst Riina Tombergi koolitusel.
- 16.–17. septembril toimus käsitööliidu koolituskeskuses Ungari tudengite juhendatud nende traditsiooniliste paelte ja vööde kudumise koolitus. Õpetati kuduma tihva ja kõladega.
- 2023. aasta detsembris käis Rocca al Mare kooli 7. klass jõulunädalal meisterdamas liivakaarte. Koolitaja oli Tiiu Jalakas.

Meistrikojad ja õpitoad toimusid meie suurematel ettevõtmistel koostöös meie meistrite, käsitöökeskuste ja alaliitudega. Erinevad töötöad toimusid ka Keskaja Päevade ja Mardilaada ajal, samuti juunis vanalinna päevade ajal pärimuskülas. Tõstamaal toimusid juulis XIX rahvarõiva õpitoad. Peame väga oluliseks ka Obinitsas toimunud parandajate kokkutulekut.

Tutvustasime maikuu käsitööliidu koolituskeskuse **avatud uste päevadel** ühe nädala jooksul käsitööliidu sotsiaalmeedias sügisel algavaid kursusi. Tulemus oli väga hea – mitmed sügishooaja kursused said hea eelmüügi ning sügisel oli lihtsam hooaega alustada.

Käsitööliidu **juhtide koolis** 15. septembril Hopneri maja suures saalis oli sel aastal väga aktiivne osavõtt. Olime aasta jooksul üle vaadanud oma liikmeskonna ja laienenud ka mitme alaliidu ringis, eelkõige MTÜ Rahvarõivas.

Juhtide koolis käsitleti traditsiooniliselt sündmusi ja ettevõtmisi, mis eelseisval käsitööhooajal ees ootamas. Arutleti lahenduste ja võimaluste üle ning tutvustati plaane, mis saaksid levida ka paikkondadesse.

Kaasettekanded tegid Anu Pink rahvarõivapiltide „lugemise“ teemal ning Vilve Unt, kes tutvustas enda rahvarõivastest ja rahvakunstist mõjutatud rõivakollektsioone.

Suur osa juhtide koolist kulus tulevasele (2024/2025) rahvarõiva aastateemale. MTÜ Rahvarõivas juht Anu Randmaa tegi tutvustuse, tekkis arutlusring ja ideekorje.

2023. aastal toimus 31 käsitöö valdkonna **mentorkoolitust**. Aasta alguses ootasime pikalt otsust koolituste rahastuse kohta ja seetõttu lükkus suurem osa tellimusi teise poolaastasse. Koolitused toimusid kõikides paikkondades, lisaks saime tänu toetusele viia läbi töötubasid Ruhnus toimunud käsitööpäevadel.

2023. aastal telliti enim tekstiilide taaskasutuse teemasid. Eve Mahhovi kampsiku loovõmblemise koolitus oli väga populaarne teema meie Tallinna koolituskeskuses ja sai ka paikkondadest nii palju tellimusi, et pidime osa koolitusi lükkama edasi järgmisesse aastasse. Lisaks tunti suurt huvi arhailiste tehnikate vastu – valmistati pastlaid, tehti villatöid ja vaselisi. Järgneval kahel aastal on käsitööliidu aastateemaks rahvarõivas ja teema laiemaks toetamiseks soovitage mentorkoolituste tellimisel valida rahvarõivastega seotud koolitusteemasid.

Tahame tähelepanu juhtida ühele murekohale seoses mentorkoolitustega. On esinenud juhtumeid, kus koolitusele registreerunud jätavad viimasel hetkel koolitusele tulemata. Vahel on selleks kindlasti ka mõjuvad põhjused, aga ka tasuta koolitusvõimalus teeb loobumise osalejale lihtsaks. Palume nii korraldajate kui ka osalejate vastutustundlikku suhtumist selles küsimuses. Meie mentorkoolituste eelarve on väike ja võimaldab tellida vaid 1–2 koolitust paikkonna kohta aastas, sageli on ka osalejate arv koolitusel piiratud.

Mentorkoolitusi korraldatakse tänu Eesti Rahvakultuuri Keskuse toetusele. Paikkondadest saadud tagasiside põhjal saame kinnitada, et riigi panus paikkondade käsitöötegevuse edendamiseks on väga vajalik – loodame toetuse jätkumist ka edaspidi.

2023. aasta mentorkoolitused maakondades

Nr	Paikkond	Kuupäev	Mentor	Teema
1	Saaremaa	28.–29. aprill	Alliki Oidekivi	Muhu pättide tallutamine
2	Setomaa	23. mai	Sandra Urvak	Käsitöösemete pildistamine
3	Järvamaa	10. juuni	Liis Luhamaa	Lõnga värvimine: loodusvärvid
4	üle-eestiline	13.–15. juuni	Triinu Lamp/Küllil Uustal	Ruhnu rahvarõivad
5	üle-eestiline	13.–15. juuni	Triinu Lamp/Küllil Uustal	Ruhnu fileepits
6	Hiiumaa	26.–27. aug	Liis Luhamaa	Lõnga värvimine: loodusvärvid
7	Läänemaa	16.–17. sept	Eve Mahhov	Kampsiku loovõmbline
8	Viljandimaa	8. okt	Kadi Pajupuu	Mustimeetrid. Rulltrükk kangale ja paberile
9	Tartumaa	14. okt	Mall Vesilo	Tekstiilide taaskasutus - vanast uus
10	Harjumaa	22., 29. okt	Lembe Maria Sihvre	Rahvuslik tikand
11	Võrumaa	28.–29. okt	Eve Mahhov	Kampsiku loovõmbline
12	Ida-Virumaa	1. nov	Astri Kaljus	Arhailised tehnikad, vaselised
13	Kihnu	13.–14. nov	Astri Kaljus	Arhailised tehnikad, vaselised
14	Läänemaa	14. nov	Siiri Reimann	Sõrmkinnaste kudumine
15	Pärnumaa	14.–15. nov	Signe Taremaa	Arhailised Eesti pastlad
16	Lääne-Virumaa	18. nov	Kadi Pajupuu	Mustimeetrid. Rulltrükk kangale
17	Tartumaa	25. nov	Mall Vesilo	Tekstiilide taaskasutus – vanast uus
18	Vormsi	25. nov	Anu Randmaa	Helmekeede valmistamine
19	Setomaa	26. nov	Inna Raud	Pastelde valmistamine
20	Raplamaa	2. dets	Kätli Saarkoppel	Loovus läbi loovuse
21	Valgamaa	2. dets	Eve Mahhov	Kampsiku loovõmbline
22	Harjumaa	2.–3. dets	Julika Roos	Villatööd, vokiga ketramine ja korrutamine
23	Läänemaa	5. dets	Siiri Reimann	Kiiluga sõrmkinnaste kudumine
24	Valgamaa	7. dets	Eve Mahhov	Kampsiku loovõmbline
25	Lääne-Virumaa	9. dets	Tiia Mets	Värviring. Kompositsioon. Mustrid. Minu loovus
26	Saaremaa	9.–10. dets	Anu Pink	Saaremaa traditsioonilised kampsunid
27	Muhumaa	9. dets	Maret Sikstus	Kalavõrgu punumine
28	Viljandimaa	10. dets	Lembe Maria Sihvre	Vabaticand
29	Raplamaa	17. dets	Kätli Saarkoppel	Loovus läbi loovuse
30	Põlvamaa	17. dets	Urmas Veersalu	Rookrooni valmistamine
31	üle-eestiline	20. dets	Christi Kütt	Põimevaibad, loeng ja praktiline töötuba

Meistriõpe. Kutseksamite korraldamine

Käsitöö kutsealade kutsetunnistust antakse välja seitsmel erialal: tekstiilitöö, sepatöö, nahatöö, puutöö, mööbli restaureerimine, keraamika ja klaasipuhumine. Võimalik on taotleda 3.–7. taseme kutset.

Rahvakunsti ja käsitöö kutseenõukogu koosseisus esindas 2023. aastal käsitööliitu Maret Lehis.

Kutsekomisjoni koosseis 2023. aastal: Maret Lehis – esimees (tekstiili valdkond), Pille Kivihall – aseesimees (nahkkäsitöö), Anu Randmaa (tekstiil, rahvarõivas), Kersti Laanmaa (keraamika), Meelis Kihulane (puutöö), Eili Soon (klaasipuhumine), Ahti Koitmäe (mööbli restaureerimine), Joonas Kiri (sepatöö). 2023. aastal toimus kutseõppeasutustes kokku 23 kutseeksamit. Vaideid ei esitatud.

Lisaks toimusid töömaailma kutseksamid: mööblirestauraator, tase 5 kutse said kolm taotlejat ning tekstiilkäsitöö meister, tase 7 kutse said neli taotlejat.

2023. aastal alustasime kõikide tekstiili valdkonna kutsestandardite uuendamisega. Samuti on töörühmad kinnitatud seppade, nahkkäsitööliste ja puukäsitööliste standardite uuendamiseks ning tööga alustame 2024. aasta alguses.

Õppereisid

Lisaks aastakoosolekute raames toimunud väljasõitudele käisime käsitööliidu kontori meeskonnaga koolitusel märtsis Turgi käsitöötalus. Juulis tutvusime rahvakunstinäitusega Riias. Ka detsembris viis sõit meid lõunanaabrite pealinna imetlema näitusi ja jõuluturgu. Lisaks kogemuste ja oskuste saamisele on õppereiside oluline osa ka vabas keskkonnas töökoosoleku sujuv läbiviimine. Viimane annab tihtipeale avatumat meelt ning uusi huvitavaid mõtteid.

Eesmärk 4. Rahvusliku käsitöö traditsioon ja järjepidevus on nähtav, hoitud ja hinnatud.

Ise tehtud, hästi tehtud

Pärandihoidja jt tunnustused 2023

Küllil Uustal – käsitöövaldkonna alalhoidmise ja edendamise eest

Tiina Jürgen – käsitöövaldkonna alalhoidmise ja edendamise eest

Marja Matiisen – käsitöövaldkonna alalhoidmise ja edendamise eest

Noore käsitöömeistri tunnustuse eesmärk on märgata ja toetada noori käsitööhuvilisi, suunata tähelepanu nende tegevusele ja toetada nende loomingulist arengut. Tunnustuse saaja on mõnel käsitööerialal õppiv kuni 26-aastane noor.

Noor käsitöömeister 2023 on India Maria Emilia Kiisler (Tartu Kõrgem Kunstikool Pallas, tekstiili eriala).

2023. aasta autasud antakse üle 10. veebruaril 2024 Tallinnas Õpetajate majas. Tunnustuste juurde kuulub ka rahaline preemia.

Stipendiumid ja preemiad

Käsitööliidu juhatuse ettepanekul on taotletud Kultuurkapitali jt stipendiume ja preemiaid nii suurettevõtmiste korraldamiseks kui ka käsitöömeistrite tegevuse toetuseks erinevatelt fondidelt ja institutsioonidelt.

Eesti Kultuurkapitali rahvakultuuri sihtkapitali preemiad

Lembe Sihvre, Saima Tõigast, Kristi Teder – rahvakultuuri peapreemia projekti „Paeltega ehitud puud“ eestvedamine noorte laulu- ja tantsupeol

Kersti Pook – kangakudujate alaliidu eestvedamine ja kangakudujate infopäeva korraldamine MTÜ Rahvarõivas – Chicago rahvarõivakooli korraldamine 2021–2023

Õie Sarv, Kairi Orav – Parandajate kokkusaamise korraldamine Obinitsas

Triinu Lamp, Külli Uustal – ERKLi käsitööpäevade korraldamine Ruhnu saarel

Hiiumaa Käsitööselts MTÜ – Hiiumaa peakülalisena Mardilaadal

Inna Raud – Viljandi rahvarõivakooli algatamine, paikkondlik rahvarõivauurimise eestvedamine.

Alates 2022. aastast kutsume **maakonna tegu** edaspidi **paikkonna teoks**. 2023. aasta eest tunnustati selle tiitliga Eesti Kultuuriseltsi Chicagos. Nad organiseerisid Chicagos kaheaastase rahvarõivakooli ning lõpetamise puhul 2023. aasta suvel rahvarõivaste tuulutamised Põhja-Ameerikas.

Kaks aastat väldanud **aastateema „Pealekasv“** raames tekkis juba 2022. aastal käsitööliidu juurde noorte aktiivgrupp, keda nimetame käsitööliidu noortekoguks. Põhiline suhtluskanal nendega on Facebooki Messenger, kuhu loodud gruppi on koondatud mitmeid noori huvilisi, kes tahavad meie ühiste teemadega kursis olla. 2023. aastal kaasasime noori oma erinevatesse tegemistesse, töötubadesse ja laatadele.

Kahe aasta jooksul toimunud aastateemast on välja kasvanud ettevõtmisi, mis on saamas uueks traditsiooniks, näiteks noortelaagrite korraldamine. Sel aastal toimus kaks laagrit, aprillis ja oktoobris. Mõlemad laagrid toimusid Kolga seltsimajas, noored kogunesid Tallinnas ja toodi organiseeritud bussiga kohale. Kevadlaager kestis kaks päeva, õpiti keraamikat ja nahatööd. Juhendajad olid keraamik Virve Kerm ja nahameister Triin Hellat. Sügislaager toimus noorte soovil kolm päeva ning teemadeks olid rahvapärane puutöö ning ajalehtedest korvipunumine. Juhendajateks puutöötegija Roland Burk ning korvimeister Margus Rebane. Seni toimunud nelja laagri jooksul on paar noort osalenud kõikidel kordadel. Noored on aktiivsed ka ise järgmiste kohtumiskordade teemasid pakkuma ja korraldusele kaasa mõtlema. Tagasisidena hinnati, et kolmepäevase laagri jooksul sai rahulikult tegevusse süveneda, kuid tõdeti, et kolm päeva järjest käsitööd teha on füüsiliselt siiski koormav – ei olda harjunud.

Kuni 2023. aasta juuli kuuni toimunud KÜSKi arenguhüppe toetusprogrammi toel saime tasuta ka laagrite toimumise kulusid. Alates selle aasta sügislaagrist tuleb toetuse kadumise tõttu osalejatel tasuta ka pisikest osalustasu toitlustuse katteks.

Aastateema raames sai ühendada meistrite ja noorte tegemisi ühisprojektidesse. Näiteks salvestasime kevadel tekstiilimeister Lembe Sihvre ja noorkäsitöölise Pihla Leena Põldma koostöös paelapunumise õppefilme, mida levitasime „Paeltega kaunistatud puud“ projekti raames üle Eesti.

Aastateema kokkuvõtteks toimus Mardilaadal seminar, mis võttis kokku kahe aasta olulisemad tegemised. Samuti tegid ettekandeid erinevate kogemustega inimesed, kes on seotud noorte ja käsitööga – nii noored ise kui ka õpetajad ja käsitööõpetajate esindajad.

Noortele suunatud aastal tegime ka käsitööteemaliste loovtööde korje. Neist huvitavamad ja parimad valisime oma meeskonnaga välja ning need said kokku näitusel „Pärimel!“. Näitust esitlesime novembris Eesti Käsitöö Maja rahvakunstigaleriis, kust see läheb ringlema Eesti koolidesse ja asutustesse.

Koostöös Tallinna Käsitöökesksuse ja Käsitööõpetajate Seltsiga AITA ehtisime Tallinna puud laulupeo ajaks **punatud paeltega**. Nii olid peole kaasatud ka need lapsed, kes käsitööd teevad. Üleskutse kaasa lüüa saatsime koolidesse juba talvel, huvi ja pealehakkamine oli aktiivne. Abimaterjalina valmistasime töövõtetest videod. Paelu punuti käsitöötundides, ringides, tantsulaagrites, Tallinna vanalinna päevadel ja Baltica folkloorifestivalil ning ettevõtmist toetaval näitusel „Täitsa pael“. Punudes said osalejad inspiratsiooni ja teadmisi, kuidas paelu rahvariie juures kasutati, kui kaunid on meie traditsioonilised vööd ja kui rikkalik on meie pärand. Osalejad said harjutada lihtsaid ja atraktiivseid punumistehnikaid, mida on kasutatud meie rahvarõivaste tegemisel. Punusime sääre-, südame- ja viljapeapaela tehnikas. Suve alguseks saime Tallinna linnaruumi kaunistama hakkavad paelad valmis. Paelu saadeti kõikjalt Eestist kokku üle 3000.

Paelte valmistamisel kasutati ainult taaskasutusmaterjali. Käiku läksid vanad erksat värvi trennisärgid, värvilised laualinad ja muu tekstiil, mis kodus enam kasutust ei leia.

Punupaeltega pärjatud puud lisasid laulupeolinnale pidulikkust ja olid otsekui sillaks põlvkondade vahel. Laste ja noorte valmistatud paeltega kaunistati 13 puud laulupeorongkäigu teel, lisaks kaunistati nendega koolide juures kasvavaid puid. Paelad kinnitati puudele spetsiaalse konstruktsiooni abil, puid kahjustamata. Pärast pidu pandi paelad järgmiste ürituste tarbeks hoiule. Kasutasime neid Mardilaadal ja teistel käsitöösündmustel.

Käsitöö on tihedalt laulu- ja tantsuga seotud. Tänu käsitööle sünnib ju rahvarõivas, meie tantsude oluline osa. Kõik kokku üks suur ühine lõngakera.

Laulupeo ajal oli lauluväljakul avatud ERMi käsitöötelk, kus muu hulgas sai paelu punuda. Juhendajateks käsitöötelgis olid meistrid, õpetajad ja käsitööliidu noortekogu liikmed.

Laulupeo ajal toimivas töötoas said kõik huvilised kaasa lüüa.

Öeldakse, et noored ei taha käsitööd teha, aga kui on hea idee ja särav juhendaja, teevad kõik suure innuga. Koostegemise rõõm on olnud suur!

Juba teist korda üledukalt toimunud projekt „**Meister kooli**“ oli ääretult populaarne.

Kuulutasime meistrite kooli kutsumise võimalusi välja ERMi muuseumihariduse päeval, meie kodulehel ning otse meie koostööpartneri Eesti Käsitööõpetajate Seltsi AITA meilikontaktide kaudu. Kõik pakutud sisuliselt 25 külastust täitusid kahe päevaga, tekkis lausa ootejärjekord. Igale meistriale oli antud kindel piirkond, mis maakondadesse ta liigub. Piirkonnad kattusid vaid Pärnumaal ja Harjumaal. See tagas olukorra, et meistril ei kulu riigi teise otsa sõitmisele liialt aega ja kütust.

Kõik meistrid viisid läbi ka töötubasid, mida koolid väga kiitsid. Kahetunnisest külastusest esimene tund oli loeng, mis kajastas meistri kujunemist ja tänaseid tegemisi, teine tund oli töötuba.

Sel aastal külastasid koole meistrid Anu Randmaa, Kätli Saarkoppel, Roland Burk, Urmas Veersalu ja Evar Riitsaar.

Mardilaadal toimusid kahel päeval **kolm seminari**. 9. novembril keskenduti käsitööettevõtlusega seotud teemadele ning uue kohaliku materjali OMA märgi väljaandmise algusele. Teise päeva seminarid keskendusid kahele aastateemale, mille vahetus just Mardilaadaga toimus.

Päeva esimesel poolel toimus seminar „Pealekasv“. Seminaril anti ülevaade kaheaastasest tegevusest, tõdeti ebaõnnestumisi ja ka suuri eduhetki. Ettekandeid tegid nii käsitööteemadega põhjalikumalt tegelenud kooliõpilased, koolide käsitööõpetajad kui ka Eesti Käsitööõpetajate Seltsi AITA esindajad.

Alanud aastateema „Rahvarõivas ruudus“ puhul saime ülevaate MTÜ Rahvarõivas kahe järgmise aasta tegevuste sisust, esitati üleskutsesid ja arutlusringis uusi ideid. Ettekandeid tegid paljude paikkondade esindajad ning kuulajad said taas värskema ja laiema pildi rahvarõivamaastikul toimuvast ning käsitööliidu uue aastateema tegevustest.

Mardilaada peakülaline Hiiumaa lisas laupäevasesse programmi seminari saare traditsioonilisest käsitööst. Ettekandeid tegid Hiiumaa muuseumide uurijad ja rahvusliku käsitöö tegijad.

Rahvakunstigaleriis (Pikk 22, Tallinn) toimus 2023. aastal 18 näitust, näitused vahetusid iga kolme nädala tagant.

Käsitööliidu aastateema „Pealekasv“ raames toimus galeriis kaks näitust. Suve alguses valmistuti koostöös noortega algavaks noorte laulu- ja tantsupeoks. Lembe Maria Sihvre kureerimisel täitus galerii sadade õpilaste poolt punutud paeltega, mis hiljem ehtisid laulu- ja tantsupeo rongkäigu ajal teeäärseid puid. Galeriis viidi läbi ka paelte punumise töötubasid. Novembris sai pealekasvu aasta kokku võetud Kristina Rajando ja Mae Kivilo kureeritud näitusega „Pärime“, kus tutvustati noori käsitöömeistreid üle Eesti. Näitusel esitleti 8. klassi õpilaste loovtöid. Tegemist on rändnäitusega, mida saab tellida oma kodukandi kooli, noortekeskusse või kogukonna kohtumispaika, võttes ühendust info@folkart.ee.

Aasta jooksul toimus väga eriilmelisi ja põnevaid käsitöönäitusi.

Kõiki rahvakunstigaleriis toimunud näitusi on kajastatud käsitööliidu kodulehel, Facebooki ja Instagrami lehel. Näituste korraldamist toetavad Eesti Kultuurkapital ja Tallinna linn.

Eesti Käsitöö Maja (Pikk 22, Tallinn) rahvakunstigalerii näitused 2023

27.12.2022 – 16.01.2023	<i>Pärnumaa põlled</i> . Pärnumaa Rahvarõiva Nõuandekoda ja MTÜ Tõstamaa
17.01–06.02	Kose Kunsti ja Käsitöö Seltsi 10 aasta juubelinäitus
07.02–26.02	<i>Hetk</i> . Kudumid. Kaidi-Kätlyn Reimann
27.02–20.03	<i>Põhjamaa siid</i> . Linanäitus. Karilatsi Vabaõhumuuseum
21.03–10.04	<i>VEDAMINE</i> . Kangakudumise alaliit
11.04–01.05	<i>MIHI MANO – lähme meestesse!</i> Seto rahvarõivanäitus
02.05–22.05	<i>Luues uut, vääristad vana</i> . Eve Mahhov ja Kairi Orav
23.05–12.06	<i>Täitsa PAEL</i> . Kuraator Lembe Maria Sihvre
13.06–03.07	<i>Igal linnul oma kuub</i> . Kango Tekstiil
04.07–24.07	<i>200 heegeldatud prossi</i> . Marianne Seiman
25.07–14.08	<i>Külluseruum</i> . Aet Reha, Katarina Naarits
15.08–04.09	<i>Lille ja rohuga</i> . Ülle Saatmäe
05.09–25.09	<i>S...st saia</i> . Siire Vanaselja autorinäitus
26.09–16.10	<i>Kõik, mis torust tuleb</i> . Heidi Solo, Margit Solo
17.10–06.11	<i>Rätist rätini</i> . Olustvere Teenindus- ja Maamajanduskool
07.11–27.11	<i>Pärime!</i> Käsitööliidu aastateema <i>pealekasv</i> näitus
28.11–18.12	<i>Seitsme maa ja mere taga</i> . Lembe Maria Sihvre, Aet Reha, Katarina Naarits

19.12.2023 -
08.01.2024

Pool-sajandi-vahetus. Katre Arula autorinäitus

Kaarmanni käsitööpoe aknanäitused tutvustavad käsitööettevõtete ja meistrite uut loomingut, elavdavad avalikku linnaruumi ja aitavad kaasa uute käsitööst huvitatud klientide leidmisel. Näitustel esitlesid oma toodangut nii paikkondade käsitöökesksused, õppeasutused kui ka väiketootjad üle Eesti. Aknanäitused vahetusid kahel aknal igal kuul, kokku toimus 22 näitust.

Jaanuar

Liina Veskimägi-Iliste ja Riina Tombergi rahvuslikud kudumid

Veebruar

Kihelkondade rahvarõivad. MTÜ Rahvarõivas

Märts

Märgi Tunnustatud Eesti Käsitöö toodete esitlus

Aprill

Juba linnukesed. Lembe Maria Sihvre / Kihnu kört

Mai

Kodukäsitöö linased kleidid, Avinurme korvid ja Seto kausid / HYLDA digitrükikangad

Juuni

Mirai linased rõivad / Kodukäsitöö triibuseelikud

Juuli

Rahvuslikud käsitööpitsid / rahvuslik rõivas

August

Katré, Katre Arula / Oma tehtud. Vilt ja seep

September

Kõrgem Kunstikool Pallas ja TÜ Viljandi Kultuuriakadeemia üliõpilaste tööde näitus

Oktoober

Saara Kirjastus / Ulve Kangro seto pits

November

Folkloorinõukogu. Hakkame santima / Viru Käsitöö Salong. Rahvuslikud kudumid

Detsember ja jaanuar 2024

Kango Tekstiil. Käsitsi telgedel kootud kangad / Kodukäsitöö. Kudumid

Rändnäitused. Sel aastal ringles veel noorte käsitöötegijate töid kajastav näitus „Teel meistriks“. Aasta lõpul suunati näitus Muhu saare asutustesse ning peale seda lõpetab see ringiliikumise.

Novembris Eesti Käsitöö Maja rahvakunstigaleriis esitletud noorte käsitööteemaliste loovtööde näitus „Pärime!“ alustas aasta lõpus rändamist üle Eesti. Valdav osa esitluse soovi avaldanud asutusi on koolid, kust näitusel osalevad õpilased on pärit. Huvi näituse vastu on suur ja järjekord ulatub hetkel juba 2024. aasta sügisesse.

Traditsiooniliselt valib käsitööliidu juhatus igal aastal välja ka **parima näituse** rahvakunstigaleriis. Sel aastal läks preemia Eve Mahhovi ja Kairi Orava näitusele „Luues uut, vääristad vana“.

XXIV Keskaja Päevad Tallinna vanalinnas 6.–9. juulil 2023

Peamised tegevused:

Keskaja turg

Keskaja küla

Kultuuriprogramm

Turniir

Linna- ja ajaloomatkad

XXIV Keskaja Päevad toimusid Raekoja platsil, Harju, Kullassepa, Kuninga tänaval ja Niguliste kiriku ümbruses. Kohal olid käsitöömeistrid, muusikud ja rändnäitlejad, rüütlid.

Jätkasime Keskaja Päevade korraldamisega, kus olulisemaks ettevõtmiseks on läbi aegade olnud turg. Tähelepanu keskmeks oli traditsiooniliselt pealava Raekoja platsil. Laval toimusid muusikute etteasted, meistrite esitlused, ava- ja lõputseremooniad.

Tallinna rohepealinnaks olemise puhuks oli Raekoja platsile ehitatud *pop-up*-park. Viimane nõudis suuri ümberkorraldusi ja muutis ebamugavaks kauplemise Raekoja platsil. Laada asukoht laienes seose pargiga Kullassepa, Kuninga ja Harju tänavale. Raekoja platsil asus pealava ja üksikud müügikohad, mõned töötoad. Laada hajutamine kõrvaltänavatele ei olnud kauplejate seisukohast kindlasti hea. See tekitas küll Kullassepa tänava kaudu ühtse ala keskaja küla ja pealava vahel, aga ostumelu jäi eelnevatest aastatest tunduvalt tagasihoidlikumaks. Samuti osales laada hajutatuse tõttu vähem kauplejaid. Paljud kauplejad ei julgenud õigustatult võtta riski laadal osalemiseks.

Kultuuriprogramm toimus koostöös Hopneri Majaga. Esinemised laval, ava- ja lõputseremoonia ning kontserdid Raekojas ja mujal olid kaasahaaravad. Pealava mitmed esinemised ja reede õhtule planeeritud eriprogramm jäid kahjuks vihma tõttu ära. Vähendatud programm toimus Hopneri Maja *diele*'s. Peakülaline, keskaja muusikutest ansambel Tabulatura tuli Ungarist. Keskaja Päevi rikastasid ajaloomatkad vanalinnas. Linnarahvas sai võimaluse teha põhjalikumalt tutvust keskaegsete legendide ja põnevate juhtumistega Tallinnas.

Keskaja külas pakkusime mängulist külaelu, kus töötasid paadimeistrid, sepad, lontmaakrid, ehtesepad, parkalid, kangakudujad, ketravad, paelapunujad, nõelujad, seebimeistrid ja taimetargad. Niguliste mäe laste alal sai kaasa lüüa mõõgavõitluses, töötubades ning osavusmängudes. Avatud oli vibu- ja puidust hobusega rüütlirada. Keskaja küla tegevused olid hästi kajastatud sotsiaalmeedias ning külastajaid jagus kõigile päevadele. Vihm rikkus küll kõva sajuga programmi, kuid vaatamata sellele oli tagasiside toimunu kohta hea.

Keskaegne turniir toimus laupäeval Niguliste mäel. Turniiril osalesid lisaks Nordburgi võitlejatele nende rahvusvahelised koostööpartnerid. Keskaja küla kõrvale ehitati laagriala, kus lisaks turniirile toimusid keskaega sobivad esitlused. Turniir oli hästi korraldatud ja pealtvaatajaid jagus. Praegu ei ole me kaalunud Keskaja Päevadele hästi sobiva hobustega rüütliturniiri tagasitoomist ja seda eelkõige rahaliste vahendite puudumise pärast.

Plaanime Keskaja Päevade korraldamisega jätkata. Oleme pidanud läbirääkimisi Tallinna Kultuuri- ja Spordiametiga, kes on meid seni võimaluste piires toetanud. Tallinna Kesklinn on endiselt valmis aitama turunduse ning väikese rahalise toetusega. Keskaja Päevadel on potentsiaali kasvada oluliselt suuremaks, jätkame uute toetusmeetmete otsimisega.

XXVII Mardilaat 9.–11. novembril 2023 Unibet Arenal

Mardilaada, Eesti käsitöö suurpeo eesmärk on väärtustada ja hoida paikkondlikku käsitööd kui kultuurinähtust ja elatusallikat.

Mardilaadal pakutakse käsitöötooteid parimatelt kohalikelt meistritelt, toimuvad koolide ja kirjastuste esitlused. Rahvarõiva Nõuandekojast saab teavet rahvarõivaste kandmise ja hooldamise kohta. Avatud on meistrikojad, toimuvad kontserdid, pakutakse kohalikku toitu. Kõigil kolmel päeval jätkus tegemist nii suurtele kui ka väikestele. Huvilistele pakkusime otsekontakte tegijatega, infot koolituste, meistikodade ja käsitöömaastikul toimuvate sündmuste kohta. Vaheühe kontakt tegija ja tarbija vahel on suur lisaväärtus käsitöö pakkumisel-ostmisel. Tähtsal kohal on oma ala professionaalide kohtumised, mis omakorda aitavad kaasa paikkondlike käsitööühenduste ja käsitööettevõtjate võrgustiku toimimisele.

Eestis on säilinud rikkalik ja mitmekesine paikkondlik käsitöötraditsioon. Selle kajastamiseks taastasime 2023. aastal Mardilaadal paikkonnapäeva. Aruandeaasta peakülaline oli Hiiumaa. Hiiumaa korraldatud töötoad ja laupäevane eriprogramm pealaval olid väga põhjalikult ette valmistatud ja läbi viidud. See sündis koostöös Hiiumaa Käsitöö Seltsi, Hiiumaa Muuseumi ja Eesti Rahvakultuuri Keskuse spetsialistiga. Paikkonnapäeva korraldamine on ennast õigustanud, fookus ühe paikkonna käsitööle annab sellest hea ülevaate ja inspireerib ka teisi.

Jätkasime traditsiooniliste tegevustega – mardivaiba kudumise ja ühisvaiba tikkimisega.

Konkursi „Uus toode Mardilaadal“ võitjateks said seekord:

Viru Käsitöö Salong OÜ „Kadrina mantel“

Magic Design OÜ „Kivid“

LõõM ehteseeria „Valge“

Kõiki võitjaid esitlesime Mardilaada avamisel. Kogu laada jooksul olid need tooted tähistatud märgisega Uus Toode Mardilaadal.

Laada parimateks osutusid:

Räpina Aianduskool

Studio Huik

On rõõm tõdeda, et laada väljapanekud on väga suures osas läbimõeldud, uut toodangut tutvustatakse parimal viisil. Kauplejate rahvuslik rõivastus või oma toodangu kandmine annab tooni laada üldilmele.

Käsitöö ÖÖl saime osa lõbusast mardisanditamisest, rahvarõivaste esitlusest, etnomoest.

Käsitöö-ÖÖl avati Hiiumaa programm, kohal oli Hiiumaa vallavanem ja peaesinejaks ansambel Vennad Helmid.

Oleme Mardilaada programmi teadlikult lisanud valdkonna päevakajalisi teemasid lahkavaid seminare ja koosolekuid. Sel korral toimusid seminariruumis ettevõtluspäev, käsitööliidu aastateema „Pealekasv“ kokkuvõttev seminar, MTÜ Rahvarõivas infopäev ja Hiiumaa pärandkultuuri tutvustavad loengud. Vt: <https://mardilaat.ee/seminarid/>.

Juba teist aastat andsime Mardilaadal üle käsitööettevõtja auhinna. Käsitööettevõtja 2023 on Liina Lehis Muru Villavabrikust.

Mardilaadal jagasime välja kaks uut märki Tunnustatud Eesti Käsitöö ja kolm OMA märki, mis on loodud kohaliku materjali väärtustamiseks ja tutvustamiseks.

Käsitööettevõtlust toetavad seminarid, ettekanded, tutvustused peavad laadale jääma ka tulevikus. Loodame programmi tehes puudutada erinevaid sihtrühmi: ettevõtjatest hobitegijateni.

Lisaks tavapärasele laadamelule oleme ettevõtmisega ka virtuaalmaailmas. 2019. aasta virtuaalse Mardilaada tarbeks ehitatud kodulehekülge www.mardilaat.ee on hea platvorm laadal osalejate tutvustamiseks, võimaluse loomiseks otsekontaktiks tegijaga. Koduleheküljel olevad info ja kontaktid vajavad pidevat uuendamist. 2023. aasta Mardilaadaks arendasime ja uuendasime kodulehekülge. Lisaks arendasime veebipileti ja kutse süsteemi, millega läheme kindlasti edasi. Osalejate ja töötubade infot esitleme lehel kuni augustini 2024. Eelmiste aastate kogemus kinnitab virtuaalse ürituse vajalikkust. Virtuaalne ja reaalne laat täiendavad teineteist. Lisaks toetasid virtuaalseid kontakte ja infovahetust sotsiaalmeedia kajastused, salvestatud intervjuud, lühifilmid ja otselülitused.

XXVII Mardilaada meediakajastus oli hea. Lisaks ostetud reklaamile valgustabloodel ja tänavapostidel kajastati Mardilaada ajalehtedes ja raadiosaadetes. Telekanalite kajastus oli sel korral tagasihoidlik. Mardilaada Teataja ilmus nii paberil kui ka virtuaallehena.

2024. aasta Teataja plaanime teha nii eesti kui ka inglise keeles. Peame leidma võimaluse suurendada külastajate arvu just lähiriikide ja teiste maade käsitööhuviliste võrra. Huvi meie ettevõtmise vastu on olemas, peame leidma võimaluse paremaks meediakajastuseks. Eesti käsitööhuviline on Mardilaada toimumisest teadlik, peame talle suunama Mardilaada reklaami ja käsitööuudiseid kogu aasata jooksul. Rahvusvaheliseks kajastamiseks vajame kindlasti lisaabi. Praegu on toimunud see suures osas otsekontaktina huviliste kaudu.

XXVII Mardilaadal oli 241 väljapanekut: koolid, kirjastused, paikkondade käsitöökeskused, muuseumid, käsitööd ja kohalikku toitu pakkuvad ettevõtted, nõuandekodasid ja töötubasid juhatavad meistrid.

Ärev poliitiline olukord ja oodatust väiksem osalejate arv Keskaja Päevadel tegid meid laata prognoosides ettevaatlikuks. On hea tõdeda, et laadal osales ja müügikoha ostis oodatust rohkem ettevõtjaid. Mardilaat oma sisukusega on kultuurimaastikul kindla kohal leidnud. Oodatust suurem osalejate arv ja väike piletihinna tõus andis võimaluse plaanitust enam panustada kodulehekülje sisusse, laada programmi ja töötubade korraldamisesse, see aitas katta ka teenuste hinnatõusu vahe. 2023. aasta Mardilaadal oli kuni 18-aastastele sissepääs tasuta. Noorte külastajate arv tõusis märgatavalt. Noored külastasid laata eelkõige käsitöö- ja ettevõtlustundide raames.

Mardilaat, Eesti käsitöö suurpidu, on oma vajalikkust nii osalejatele kui külastajatele igati õigustanud. Traditsioon peab jätkuma, sest Mardilaat on käsitöövaldkonna kõige olulisem aastasündmus.

Mardilaat oli avatud:

Neljapäeval, 9. novembril 12.00–19.00

Reedel, 10. novembril 10.00–21.00

Laupäeval, 11. novembril 10.00–19.00

Toimikond: Liina Veskimägi-Ilviste, Liivi Soova, Liina Hergauk, Liis Burk, Karin Vetsa, Katrin Lükk, Lembe Maria Sihvre, Anu Randmaa

Seoses turistide vähesusega kahel viimasel aastal Tallinna vanalinnas otsustasime peatada **rahvakunstilaada** korraldamise lähiaastatel.

Avatud käsitöökojad toimusid 14. oktoobril. Eesti käsitöömeistrid pakkusid võimalust sel päeval kõik koos käsitöö teha – osaleda sai töötubades, kuulata loenguid, vaadata näitusi ja kuulata head muusikat.

Üle Eesti avas päeval oma ukseid 25 käsitöökoda või -seltsi. Kõige aktiivsemad paikkonnad olid saared – Kihnu, Ruhnu, Hiiumaa ja Saaremaa. Põnevaid tegevusi pakkusid sel päeval ka Keila Sotsiaalkeskus, Tallinnas Meistrite hoov, Paides Wittensteini tegevusmuuseum, Türi kogukonnamaja, TikiMari Käsitöökool, Jäneda käsitööõppeklass, Peipsimaa Pärimuskeskus, Tartumaa Rahvakultuuri Kesksekselts, Pilistvere rahvarõiva nõuandekoda, Narva käsitöö klubi, Uue-Antsla rahvamaja, Vastseliina Gümnaasiumi klaasikoda ja Vana-Võromaa Käsitüü käsitöökoda. Töökodades sai niisama vaatamas käia kui ka aktiivselt kaasa lüüa. Teha sai lihtsaid näputöid (parandamine, viltimine, punumine) ja katsetada keerukamaid käsitöövõtteid (klaasitöö, Kihnu troi kudumine, lina ketramine).

Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liit korraldas Tallinnas 14. oktoobril koostöös Hopneri Majaga **Suure Parandamise Päeva**.

Selle ettevõtmisega juhtisime tähelepanu säästliku kasutamise ja kestliku tarbimise põhimõtetele. Praktilistes töötubades ja loengutes andsid kogenud meistrid näpunäiteid esemete parandamiseks ja eluea pikendamiseks ning õpetasid, kuidas armsaid esemeid hoida. Suurel parandamispäeval sai iga huviline kaasa võtta oma katkised ja kalliks saanud rõivad ning tulla meistritelt nõu küsima. Kuulata sai spetsialiste, kes oma igapäevatoos tegelevad asjade hooldamise ja parandamisega. Õpetati parandama nii lopsakal ja silmaga nähtaval kui ka nähtamatul moel. Iga parandatud ese kannab lihtsat ja olulist keskkonnasäästlikku sõnumit.

Loomulikult ei puudunud ürituselt ka leiuturg, kus saab osta ja müüa oma vanu ja kodus seisma jäänud käsitööd, käsitöötarbed ja jääkidest tehtud esemeid. Põneva päeva kosutamiseks töötas kohvik, mis pakub mõnusat jooki ja sööki.

Töötoad:

Kairi Orav „Diagonaalne nõelumine“

Eve Mahhov „Taaskasutuskangast ehete valmistamine“

Roland Burk „Tööriistade teritamine“

Ulve Kangro „Tekstiilide klassikaline parandamine“

Helen Kotta-Orav „Pesuvahendite tegemine“

Loengud:

Marike Laht „Tekstiilmaterjalide bioloogilised kahjustajad“

Marja Matiisen „Teksade parandamine“

Ulve Kangro „Tekstiilide korrastamise ja säilitamise loeng“

Sel aastal 13.–15. juunil Ruhnu saarel toimunud **ERKLi käsitööpäevad** olid väga tihedad ja sisukad. Kõik osalised said tutvuda saare kultuuriloo, rahvarõivaste, muusika, tantsu, toidu ja käsitöötegemistega. Väga huvitav oli süüvida, kuidas tugevalt rootsi kultuuri taustaga saarel omasoodu toimetatakse. Käsitöötegevused ja -ettevõtmised on tugevad juba koolis ning võimalusi kursustel ning tegevustes osaleda jätkub ka täiskasvanutel.

Ruhnu Kultuuriaidas näidati meile ka kohalikke vanu filme, mis tutvustasid saare eripära, loodust ja näitasid oma käega tegemise oskuse olulisust. Veelgi parema ettekujutuse saareelust ja ajaloost andis ka giidiga tuur muuseumis ning ringsõit kastiautoga kogu saarel.

1. oktoobril toimus **XX kangakudujate infopäev** Tartus Tiigi seltsimajas ja Tartu Kõrgemas Kustikoolis Pallas. Loe täpsemalt lk 95.

Ka sel aastal jätkus Põhjamaade ühisest linakasvatamise projektist (2022) välja kasvanud **linahuviliste tegevused Eestis**. Linaprojektist alguse saanud taimsete kiudude alaliit vedas eest linatööde päevakuid üle Eesti. Margit Pensat kutsuti koolitusi tegema ning alaliit korraldas ise ka laiema vaatega veebiseminari, kus peeti ettekandeid erinevate taimset päritolu kiudude kohta. Samuti tehti ettevalmistusi 2024. aastal toimuvaks suureks linaäituseks Eesti Vabaõhumuuseumis ning üle-eestiliseks projektiks „1 ruutmeetrit kiukanepit“, mis on eeskuju saanud toimunud linaaktsioonist.

Eesti Vabariigi sünnipäeval 2023. aastal sai **Brüsseli „Pissiv poiss“** endale selga Jämaja mehe rahvarõivad. Brüsseli linna purskkaevu, kuulsat skulptuuri „Manneken Pis“ riietatakse paar korda nädalas, vahetades eri riikide ja rahvuste kostüüme vastavalt kavale, mis on välja pandud kuhu kõrvale tahvlile. 24. veebruaril sai poiss endale selga Jämaja mehe rahvarõivad.

Poisil on üle tuhande kostüümi, paljud neist on väljas püsinäitusel linnamuuseumis. Vanim väljapandud kostüüm on pärit 17. sajandist. Lisaks Brüsselit külastavate turistide rahvarõivastele on poisi kollektsioonis mitme ameti ja elukutse tööriietusi.

1993. aastast kandis „Pissiv poiss“ Eesti Vabariigi 75. aastapäeva puhul valminud Urvaste rahvarõivaid. Nüüd aga plaaniti kostüüm oma vanuse tõttu arhiivi varjule panna, mistõttu läks vaja uusi rahvarõivaid. Uute rahvarõivaste soovist andis Tallinna linnale 2021. aastal teada Eesti Vabariigi Suursaatkond Brüsselis.

Palve saada uued rõivad jõudis Eesti Rahvakultuuri Keskuse kaudu käsitöölidule. Appi tuli MTÜ Rahvarõivas oma oskuste ja teadmistega. Eesmärk oli, et Brüsselisse minevad rõivad oleksid ühe paiga nägu ja võimalikult autentsed. Seepärast kuulutasid MTÜ Rahvarõivas, Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liit ja Eesti Rahvakultuuri Keskus 2022. aasta alguses koos välja avaliku ideekorje, et leida kihelkond, mille meeste rahvarõivad poisikuju seljas kõige rohkem üldsust kõnetavad, et siis sellele tuginedes tellida uued rõivad rahvarõivameistrilt.

Laekunud töödest valiti välja Jämaja, Tori ja Tarvastu kihelkonna rõivad, mis pandi rahvahääletusele. Hääletusel andis rahvas kõige rohkem hääli Jämaja mehe rahvarõivastele.

Jämaja mehe rahvarõivaste idee autor ja teostaja Mareli Rannap meeskonnaga:

Mareli Rannap – rõivaste komplekteerimine, sukapaelad, tikandid, õmblustööd

Viivi Saar – kootud sukad ja müts

Maret Lehis – telgedel kootud vestikangas

Maret Õunpuu – Telgedel kootud räät

Velli Saabas – telgedel kootud tubakakoti kangas

Keiu Kulles – hõbesõlg

Uued riided jõudsid Brüsselisse veebruari alguses. Brüsseli poisi riietamine Jämaja rahvarõivastesse toimus Eesti Vabariigi sünnipäeva auks 24. veebruaril kell 11.45. Tseremooniale eelnes vastuvõtt Brüsseli raekojas, rahvarõivaste tutvustus ning nende pidulik üleandmine.

Pidulikul vastuvõtul osalesid projekti eestvedajad ja partnerid Eesti Rahvakultuuri Keskus, MTÜ Rahvarõivas ja Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liit, Eesti Vabariigi Suursaatkond Brüsselis. Projekti rahastas Kultuurkapitali rahvakultuuri sihtkapital.

Pidulikul sündmusel osalesid käsitöölidust Mareli Rannap, Anu Randmaa ja Liina Veskimägi-Iliste

31. maist – 4. juunini 2023 toimus Eestis 35. rahvusvaheline pärimuspidu Baltica, korraldaja Eesti Folkloorinõukogu. Baltica Tallinna pidu toimus 2.–4. juunil Tornide väljakul. Baltica festival oli Tallinna vanalinna päevade kaassündmus. Baltica ajal toimus Tornide väljakul **Pärimusküla** kontsertide, töötubade ja

kultuuriruumete tutvustavate näitustega. Käsitöömeistrite töötubade tegevust koordineeris käsitööliit.

Pärimusküla töötoad:

- Liivakaartide valmistamine. Tiiu Jalakas.
- Karjalapse loomade valmistamine. Peetre Sihvre
- Rahvarõiva töötuba. Piret Albert ja MTÜ Rahvarõivas
- Nõelvilditud prossi valmistamine. Inna Kryachkova (Ukraina)
- Paelte punumine. Lembe Maria Sihvre
- Rätinuku valmistamine. Aet Reha ja Katarina Naarits
- Linatööd kiust ketramiseni. Margit Pensa
- Õnneristi punumine. Liis Burk
- Tuulevurri valmistamine. Roland Burk
- Rookrooni meisterdamine. Kaire Maali Lõhmus
- Viba tikkimine. Klubi Raudrohi

4. juunil toimus samas Rahvarõivas MTÜ ja käsitööliidu korraldatud **rahvarõivaste tuulutamine**.

Uue algatusena toimus 23. juunil **kirivööpäev**. „Kui varem kuulusid nii käsitööoskused, laul kui ka muusika orgaaniliselt igapäevategevuste juurde, siis tänapäeval tuleb luua uusi mõtestatusi pärimuslike teemade ümber, et huvi ja oskused säiliks.“

Just sellest mõttest lähtuvalt sai ka ellu kutsutud sel aastal uus algatus – kirivööpäev. Päeva algatamise idee oli pakkuda uut suhestumise võimalust kirivöö kui rõivadetailiga, samuti anda huvilisele võimalus uut moodi suhestumiseks jaanilaupäevaga, mil igatsetakse teatud ühendust juurtega.

Idee sündis mitme põhjuse kokku langemisel:

1. soov tuua esile meie autentseid rõivadetaile ja julgustada neid kandma kaasaegse riietuse juures;
2. pakkuda põhjus kirivööd kanda neile, kellel üksik vöö kodus olemas;
3. tõsta kirivöö väärtust nii emotsionaalselt kui ka materiaalselt, toetades sellega ka kirivööde tegijaid ning inspireerides huvilisi kirivöö tehnikat õppima;
4. luua eesti kultuuri ja juuri tutvustav, lihtne kõigile jõukohane ja suhestumist võimaldav sündmus.

2023. aasta esimene kirivööpäev leidis kajastust nii ajalehes (Postimees) kui ka raadios (Vikerraadio, Elmar). Info levis kiiresti sotsiaalmeediasse loodud Facebooki sündmusena, huvitatuteks märkis end 753 inimest.

Koostööpartnerid ja info jagajad olid ERM ja EVM, Eesti Folkloorinõukogu ja ERKL, eestvedaja oli Kristel Vihman.

Osalejad, kes üleskutse peale enda foto Facebooki sündmusele postitasid, katsid terve Eesti.

Paikkondades toimub pidevalt uusi traditsioonilisi ettevõtmisi. Rahvakunsti- ja käsitöösündmuste kohta saab infot folkart.ee kodulehe kalendrist ja alamlehelt „Sündmused“.

Eesmärk 5. Tarbija märkab, tunnustab ja väärtustab kvaliteetset eesti käsitööd ja selle valmistajat.

Oma on armas

Jätkasime ka 2023. aastal **Tunnustatud Eesti Käsitöö märgi** tutvustamist ja väljaandmist. Märgi eesmärk on toetada käsitööettevõtlust, tunnustada käsitöömeistreid ja ettevõtjaid ning tõsta esile kõrgetasemelisi käsitöötooteid. Märki on välja antud 2014. aastast. Nüüdseks on antud 31 tootegrupi märki 27 taotlejale.

Märgi Tunnustatud Eesti Käsitöö eksperdikomisjoni koosseis: Kadi Pajupuu (esimees), Merle Suurkask, Evelin Tsirk, Urmas Puhkam ja Liivi Soova (käsitööliidu juhatuse esindaja). Vajaduse korral kaasatakse komisjoni erialaspetsialist.

2023. aastal anti välja kaks uut märki Tunnustatud Eesti Käsitöö:

Eva-Liisa Kriis. MTÜ Iida kursused – kangastelgedel kootud linased kangad „KIPIK“
MTÜ Etnowerk – rahvuslikus stiilis valmistatud kudumid

OMA märk. 2020. sügisel toimus Viljandi pärimusmuusika aidas Viljandi Kultuuriakadeemia rahvusliku käsitöö osakonna pärandtehnoloogia konverents „Oma nahk“. Konverents keskendus loomanaha kui käsitöö- ja tarbekunstmaterjali kasutamisele Eestis. Foorumi lõpus toimunud arutelu käigus analüüsiti põhjusi, mis takistavad eestimaist loomanahka senisest rohkem kasutamast. Osalejad nõustusid väitega, et olukorra parandamise võti on tihe koostöö. Esimeseks eesmärgiks seati Eesti Oma Naha tootemärgi väljatöötamine ja rakendamine.

Töörühma kokkukutsumise ja protsessi juhtimine jäi käsitööliidu ülesandeks. Kutsusime töörühma Eesti Jahimeeste Seltsi esindajaid, kultuuriakadeemia selle ala spetsialiste ning meie juhatuse liikmeid.

Arutelude käigus otsustati OMA märgi alla mahutada kõik Eestis pärit looduslikud materjalid. 2021. aastal toimus paar teemakohast koosolekut. Suurema tööhoos sai märgi väljatöötamine sisse 2022. aasta maikuu, mil valmis ka Kadi Pajupuu loodud tunnuskujundus. Töörühmas on osalenud Ave Matsin, Kristina Rajando, Tõnis Korts, Jaanus Vaiksoo, Meelis Kihulane, Liivi Soova ja Liina Veskimägi-Ilste.

2023. aastaks töötati välja märgi statuut ja andmise kord.

OMA märk tähistab Eesti loodusest pärit eetilisel kogutud ja töödeldud materjali.

Märgi eesmärk on toetada kohalike loodusmaterjalide eetilise kasutamise ja väärimise kaudu kestlikku eluviisi; julgustada loojaid ja tarbijaid jälgima teadlikult materjali elukaart ja selle kestel tehtud valikuid; suunata tarbijaid nende tarbimisvalikutel toetama kohalikku loodust, pärandit ja meistreid.

OMA märki kandev loodusmaterjal on:

- Eestis kasvanud või siit pärit;
- kasvatatud, kogutud ja töödeldud eetilisel kultuuri- ja looduspärandit hoides;
- jälgitava päritolu ja elukaarega.

Esimesed märgid anti välja 2023. aasta Mardilaadal. Märgi saajateks olid:

Tsooru Potitehas, Estonian Pottery OÜ kohaliku savi kasutamise eest,
Muru Villavabrik, Liinavabrik OÜ kohaliku lambavilla kasutamise eest,
Wile Alpakafarm, Tonovan OÜ kohaliku alpakavilla kasutamise eest.

Sel aastal pidasime **ettevõtluspäeva** 9. novembril esmakordselt osana Mardilaadast. Ettevõtluspäevale olid kutsutud käsitööettevõtjad, Tunnustatud Eesti Käsitöö ja OMA märgi omanikud/saajad ning paikkondlike käsitöökeskuste eestvedajad. Päeva ettekanded olid jagatud kahe suurema teema alla. Esimesel poolal keskendusime uute paikkondlike käsitöökeskuste tegevuste tutvustamisele ja käsitööliidu ettevõtlusalase tegevuse täpsemale tutvustamisele. Päeva teisel poolal tutvustasime uut kohaliku materjali kasutamist toetava OMA märgi väljaandmist. Ettekandeid tegid käsitöölised, kes oma toodangus kasutavad vaid kohalikku päritolu materjali. Eesti Jahimeeste Liit rääkis kohaliku ulukinaha kasutamise võimalustest ja kitsaskohtadest.

Ettevõtluspäeva lõpus liikusid kõik kuulajad koos Mardilaada pealava juurde, kus anti välja Tunnustatud Eesti Käsitöö ja OMA märgid ning „Käsitööettevõtja 2023“ tiitel. Seekordne tiitel läks Viljandimaale Rõngus asuva Muru villavabriku perenaisele Liina Lehisele, kes valmistab nii oma kui ka teiste lambakarjade villast väga kvaliteetset ning erinevate omadustega lõnga.

Tallinna Strategiakeskuse toetusel toimus käsitööettevõtlust toetav tegevussuund **LooTöö**. Projekti peamine eesmärk on käsitööettevõtluse toetamine, uute käsitöötoodete turuletoomine.

Projekti toel korraldame konkursi, saame käsitööturule uusi tooteid, tegeleme tootearenduse, turunduse ja reklaamiga, koolitame ettevõtjaid ja korraldame näitusi.

Juba neljandat korda toimus Kõrgema Kunstikooli Pallas tekstiiliosakonna koostöös tootekonkurss, et selgitada välja parimad ideed kaasaegsete jätkusuutlike silmuskoeliste toodete valmistamiseks. Konkursi kaks võrdset stipendiumi pälvisid Liisa Hanvere ja Karl Olaf Kolla.

2023. aastal kujunes konkursi peamiseks märksõnaks värv. Lisaks naturaalsele valgetele, hallidele ja pruunidele toonidele pakkusid tekstiilitudengid välja erksavärvilisi lahendusi, mis püüavad pilku trendikate värvilahendustega.

Esimese koha saavutas tootekonkursil Liisa Hanvere mütsiprototüüp „IIL“. Töö avaldas žüriile muljet väga hästi lahendatud ja kõikides detailides lõpuni läbi mõeldud lõpptulemusega. Autor kirjeldab oma toodet järgmiselt: „IIL on müts, mida iseloomustab lakoonilisus ja konkreetne, midagi pole puudu ega üle. IIL on inspireeritud 1960ndate kiivermütsi lõikest, tollasest kiirusest ja uuendusmeelsusest. Mütsi valmistamisel on kasutatud vanutatud villast materjali, mis hoiab hästi sooja ja on vetthülgav. IIL on müts, mida tuul peast ei puhu!“

Konkursi teise koha pälvis Karl Olaf Kolla kott „Ikaks“. Komisjon tõstis esile, et julged ja noortepärased kotid on kauplusesse väga oodatud, sest hetkel sarnased tooted müügivalikus puuduvad. Praktiline ja mugav kott on hästi kantav ning võiks pakkuda huvi erinevatele kasutajatele. Tänu vanutatud villa omadustele on kott vastupidav ning seetõttu ka hea kaaslane igapäevastes toimetustes.

Koostöö Pallasega jätkub ka edaspidi, et tuua kokku traditsioonilised väärtused ja tulevikku suunatud disainilahendused ning anda noortele disaineritele võimalus oma ideid proovile panna. Septembris toimus Kaarmanni kaupluses konkursi töödest aknanäitus.

2023. aastal alustasime läbirääkimisi sarnase koostöö korraldamisega TÜ Viljandi kultuuriakadeemias. Tutvustasime projekti ülikooli õppejõududele ning osalesime kursusetööde hindamisel.

Tootearenduse suunal jätkasime uute toodete turuletoomisega, jätkus koostöö käsitööettevõtjate ja disaineritega. Toodete testmüügid toimusid Kodukäsitöö OÜ Kaarmanni käsitöökaupluses.

Uus, linaste kleitide ja sitsijakkide kollektsioon on kaunis ja mugav. Moekunstnik Anne Metsis ja juurdelõikaja Vilve Jürissoniga jätkame selle sarja arendamise ning tootmisega.

Tekstiilikunstnik Kadi Pajupuu kavandatud ja Võrumaa Ukuharu käsitsi telgedel kootud linaste köögirätikute sari mõjus värske ja modernsena. Projekt jätkub 2024. aastal. Kadi Pajupuu kodutekstiilide sari „Linnud“ oli aga inspiratsiooniallikaks Mardilaada üldkujundusele. Samas stiilis said kujundatud Mardilaada voldikud, tootesildid ja etiketid. Tootearendusprotsess on pikk ja tehniline ning mitmete 2023. aastal alustatud sarjade loomine jätkub käesoleval aastal. Moekunstnik Vilve Undilt tellitud kargetes toonides kudumite kollektsioon tuleb värske ja naiselik. Studio Huik võtab rõivakollektsiooni loomiseks inspiratsiooni Ruhnu rahvarõivastest. Keraamik Anu Vingisaare valmistatud tooted on saanud inspiratsiooni 1930ndatest aastatest. Kodukäsitöö OÜ on valmistanud kudumisarja toona populaarsetest kudumitest. Kaarmanni käsitööpoe aknanäitused tutvustavad käsitööettevõtete ja meistrite uut loomingut, elavdavad avalikku linnaruumi ja aitavad kaasa uute käsitööst huvitatud klientide leidmisel. Aknanäitused vahetusid kahel aknal igal kuul, kokku toimus 22 näitust. Eesti Käsitöö Maja rahvakunstigalerii näitused vaheldusid iga kolme nädala tagant. Kokku toimus 18 eriilmelist näitust. Nii aknanäitused kui ka rahvakunstigaleriis toimuvad näitused annavad meistritele võimaluse enda tööde esitluseks, tutvustamiseks ning selle kaudu ka käsitööettevõtluse arenguks. Vaatamata üldisele keerulisele majandusolukorrale turismivaldkonnas on LooTöö aidanud kaasa uute käsitöötoodete tootmisele ning toodete turule jõudmisele. Oleme LooTöö toel rikastanud valdkonda pärandile toetuvate kaasaegsete toodetega ja toetanud selle kaudu käsitööettevõtluse arengut kogu Eestis.

Jätkus koostöö **paikkondlike käsitöökeskuste ja meistrikodadega**. Loe lisaks lk 91. Logo kasutamise õiguse said kolm uut keskust: Rikka Ivvani Talu, Kriisa talu Setomaal, Olustvere Teenindus- ja Maamajanduskooli käsitöökojad.

Käsitööliidu **toetajaliikmeid** reklaamitakse kodulehel www.folkart.ee, samuti meie kaks korda aastas ilmuvas infolehes Teataja. Toetajaliikmed on nimekirjades valdkonnapõhises järjekorras, veebilehel on otseavatavad lingid nende kodulehtedele. Tasutakse aastamaksu. Käsitööliidu toetajaliikmeks saab avalduse alusel.

2023. aasta raamatupidamisbilanss

EURODES (KOMAKOHATA)

	Majandusaasta lõpp 31. detsember 2023	Majandusaasta lõpp 31. detsember 2022
AKTIVA		
KÄIBEVARA		
RAHA JA PANGAKONTOD	33095	36306
NÕUDED JA ETTEMAKSED		
LÜHIAJALISED NÕUDED	1349	144
ETTEMAKSED HANKIJATELE	500	520
NÕUDED JA ETTEMAKSED KOKKU	1849	664
KÄIBEVARA KOKKU	34944	36970
AKTIVA KOKKU	34944	36970
PASSIVA		
KOHUSTUSED		
VÕLAD JA ETTEMAKSED		
OSTJATE ETTEMAKSED	15300	22493
VÕLAD HANKIJATELE	1288	804
VIITVÕLAD		1003
LÜHIAJALISED KOHUSTUSED KOKKU	16588	24300
KOHUSTUSED KOKKU	16588	24300
NETOVARA		
EELMISTE PERIOODIDE AKUMULEERITUD TULEM	12670	12615
ARUANDEPERIOODI TULEM	5686	55
NETOVARA KOKKU	18356	12670
PASSIVA KOKKU	34944	36970

2023. aasta tulemiaruanne

EURODES (KOMAKOHATA)

	2023	2022
TULUD		
1. LIIKMETASUD		
1.1 Mittesihotstarbelised Liikmemaksud	2205	2480
Liikmetasud kokku	2205	2480
2. ANNETUSED JA TOETUSED		
2.1 Mittesihotstarbelised annetused ja toetused Valitsuse sihtfinantseerimine tegevuskuludeks	72000	70826
2.2 Sihotstarbelised annetused ja toetused Valitsuse sihtfinantseerimine projektideks	162096	153779
Annetused ja toetused kokku	234096	224605
3. Muud põhitegevuse tulud	17426	20918
TULUD KOKKU	253727	248003
KULUD		
Sihotstarbelised kulud: projektide otsesed kulud stipendiumid ja toetused	-158409 -2000	-155258 -2000
Sihotstarbelised kulud kokku	-160409	-157258
Mitmesugused tegevuskulud	-24815	-33605
Tööjõukulud: palgakulu sotsiaalmaksu kulu töötuskindlustuse kulu	-46948 -15493 -376	-42665 -14079 -341
Tööjõukulud kokku	-62817	-57085
KULUD KOKKU	-248041	-247948
ARUANDEAASTA TULEM	5686	55

PAIKKONDADE KÄSITÖÖHENDUSTE AASTAARUANDED

HARJUMAA

Käsitööühendused:

Aegviidu Rahvamaja keraamikaring
Anija mõisa käsitöökamber
Ardu Huvikeskus MTÜ
Aruküla käsitööring
Evekese ja Roosikese Ehted
Hobiring Nobenäpud
Isemoodi Isetegijate Sõpruskond MTÜ
Käsitööklubi „Mõtted mujal“
Kehra käsitööklubi
Keila Kultuurikeskuse tarbekunstiringid
Keila lapiselts
Kiili Pitsiklubi
Kiruvere Muinaslaager
Klaasistudio Qpeale
Klooga seltsituba-käsitööateljée
Kolga seltsimaja käsitööpesa
Kose Kunsti ja Käsitöö Selts
Kose Kunstikool / MTÜ Kose
Kunstikeskus
Kose Päevakeskus
Kose Uuemõisa Arendamise Selts
Kristallipesa
Kunstiring Sirlett
Kuut
Lahemaa Pärismuskoda
Loviise Vaibad – Meite vaibad
MTÜ Lammast Ruudus
MTÜ Ardu Huvikeskuse värkstuba
MTÜ Austrvegr Selts

Käsitööettevõtjad:

Aada Desing OÜ
Candelina OÜ
Divello miniplastika OÜ
Eelika keraamika
Eva Raudkivi
Ferrum Fabrica OÜ
FIE Avalaid Monika
FIE Enno Veersalu
FIE Heljo Laev
FIE Külli Ojasson
FIE Õnne Mägi
FIE Smitt Helena

MTÜ Harju Loogiline
MTÜ Harjumaa Pärimuskeskus
MTÜ Määramäe Meistrikoda
MTÜ Metsatuka Kunstiait
MTÜ Pakri Käsitöö- ja Kodulookoda
MTÜ Rannamännid Loksa
MTÜ Tabasalu Käsitöökamber
MTÜ Tuulekell
MTÜ Väana Külakoda
MTÜ Vaarikas Vahukoorega
MTÜ Väike Värkstuba
MTÜ Vötikmetsa Hobikoda
Naisseltsing AMFORA
Ohtu Külaseltsi käsitööringid
Oru mõisa käsitöötuba
Pakri Meistrikoda MTÜ
Rae Kultuurimaja kangakudumisring
Rae Kultuurimaja keraamikaring
Seltsing Sügisrõõm
Seltsing Keila Kangakudujad
TKKK
TSIRK
Väana Külaselts
Vanamõisa Külaselts
Viimsi Päevakeskuse käsitööring
Viskla Külaarendamise Selts
Voose rahvamaja kangakudujad
Ääsmäe Külakogu

FIE Tiiu Jalakas
Handmade Studio
Jüri Äri OÜ
Kaja Kurn – Triibukangas
Kitty Torim-Laine
Kodukosmeetika OÜ
Kose-Jõe Käsitöökool
Kraamikoda
Liivi Lutter Sinkko
Liivika Asumaa
Loomeleheke
Mailis Desing OÜ

Mary Aimsalu
Maurite Desing
Merily Käsitöötuba
Nurme Looduskosmeetika OÜ
OÜ Jussi Sussid
OÜ Viiskand
OÜ Vilt ja Puit
Perline Estonia OÜ, Kiili vald, Maarit
Ridalaan: käsitöökauplused Pärilipood

Porcellisa OÜ
Raudsepa Loomelust OÜ
Silvi Alliman
Tiina Käsitöökelder
Vanamõisa Keraamika
Vildivilla
Zinuc küünlad

Käsitöökauplused/infopunktid:

Anija valla Kultuurikeskus
Harjumaa Muuseum
Infopunktid
Kase talu käsitööpood – oma pere
käsitööpood Lohusalus
Käsitöösalong „Vaarikas vahukoorega“
Kauplus-studio Piste
Keila Kultuurikeskus
Määramäe Meistrikoda Padisel
MTÜ Ardu Huvikeskuse värkstuba
MTÜ Kose Kunstiselts
MTÜ Rannamännid müügipunkt
Muuseumipood Keilas Harjumaa
muuseumis

Nurme Looduskosmeetika OÜ kauplus
Ohtu Küla Jõulupood (projektipood
detsembris)
OÜ Ehal
Padise käsitööpood
Perline Estonia OÜ
Piibe butiik
Ravila Mõis
Rubentirts OÜ
Taevanimaani meistrikoja suvepood
Padise Kastellis
Tulilill OÜ, Kuusalu

Harjumaa ja Tallinna Käsitöö Keskseits

Tiiu Jalakas, +372 524 7284, e-post: tiuu.jalakas@gmail.com
Harjumaa Kultuurikorraldajate Liit (HKL), Keila, Keskväljak 12, Harjumaa
EMTAK kood: 94995

Harjumaa ja Tallinna Käsitöö Keskseits asutati 2008. aasta sügisel Harjumaa
Kultuurikorraldajate Liidu allüksusena

2023. aasta tegevused

Koostööd tehakse kohalike omavalitsustega, paljudes omavalitsustes tagatakse kohalikele
käsitöötegijatele tasuta müügikoht kohalikel laatadel, tasuta reklaamimise võimalus kohalikus
ajalehes, omavalitsuste allasutused – raamatukogud (k.a Harju Maakonnaraamatukogu),
rahvamajad, kultuurikeskused, päevakeskused võimaldavad tasuta näitusepinda, tasuta või
soodushinnaga ruumide kasutamist töötubade läbiviimiseks.

- mentorkoolitus – Lembe Maria Sihvre kahepäevane koolitus „Vabatikand“
- Isemoodi Isetegijate loovustunnid lasteaedades ja Viimsi Huvikeskuses
- Käsitöö õpitoad Kose Kunsti ja Käsitöö Seltsis
- Kose-Uuemõisa Külakeskuses töötoad lastele ja täiskasvanutele
- Kosejõe Käsitöökooli kursused
- Rahvarõivaste tuulutamine Harjumaa Muuseumis

- Viimisi PÜ käsitööringid jätkasid vähemtuntud käsitööliikide tutvustamist
- MTÜ Tuula Tuutuluse käsitöökursused
- MTÜ Vaarikas Vahukoorega korraldab suviseid laste meisterdamislaagreid, muudel koolivaheaegadel käsitööhommikuid, õhtusel ajal koolitusi täiskasvanutele
- Jõulu ja muude tähtpäevade teemalised käsitöö töötod erinevates asutustes
- Töötod „Käsitöötoad üle maa“ raames kohtadel
- Keila piirkonna käsitöötegijate kaks õppesõitu (seltsing Mõtted Mujal): juuni alguses Läänemaale ja septembris Sibulateele
- Suurimad käsitööd pakkuvad laadad: Laulasmaa laad, Vanamõisa laad, Püha Bernardi päevade laad

Käsitööteemalisi näitused

- Kose-Uuemõisa Külakeskuses on aastaringne käsitöö vaateaken, kus pidevalt väljapanek vahetub.
- Kose Kunsti ja Käsitöö Seltsi näitus
- Harku valla käsitööhuviliste näitus „Kevadised lapimustrid“ Tabasalu Keskuses
- Keila Sotsiaalkeskuses iga-aastane näitus „VAHVA“
- Paikamise ja parandamise teemaline näitus Keila Sotsiaalkeskuses
- MTÜ Lääne-Harju Lasterikkad lapitehnika kursuse tööde näitus Keila Sotsiaalkeskuses
- Harju Maakonnaraamatukogus Haapsalu KHK silmuskudumise eriala näitus „Ja need vardad sügelesid“
- Taaskasutusteemaline foto- ja ruumiinstallatsiooni (jääkidest õmmeldud rõivad ja tuunitud jakid) näitus „Null eelarve“
- Tallinna Tugikeskuse Juks käsitöö ja kunstinäitus „Rütmid ja riimid“
- Sirleti keraamikaringi näitus
- Niplispitsi näitus
- Lembe Maria Sihvre vabatikandi mentorkoolitusel valminud patjade näitus
- Keila Kultuurikeskuses Tarbekunstiringide (keraamika ja portselanimaal) näitus
- Keila lapitehnikaringi ülevaatenäitus
- Näitus „Nõeltehnika saladused“
- Merike Kraami portselanehete näitus „Julge naise ...“
- Enno Veersalu vitraažinäitus „Kaleidoskoop“

Teised üritused

- Ohtu Külaseltsi korraldatud Ohtu Külapood detsembris – õhinapõhine ettevõtmine juba 10 aastat
- Ääsmäe Külaseltsi jõuluorg
- Laulasmaa suvelaad

2024. aasta tegevusplaan

- Aastaplaanid on veel suures osas koostamisel, lähtutakse kultuuririkkuse aastast ja aastateemast „Rahvarõivas ruudus“.
- Põlvkondade pidu ja käsitöölaad – suvi 2024.
- Käsitööklubi Mõtted mujal õppesõit – juuni 2024.
- Seltsing Keila Kangakudujad tähistavad 60. tegutsemisaastat.

- Ohtu Külapood detsembris.
- Keilas alustab kaheaastane rahvarõivakursus.
- Tavapäraselt toimuvad aasta lõikes kohalikud näitused, käsitööpäevad ja –laadad.
- Endiselt osaleme ka üleriigilistes käsitööprojektides.
- Kindlasti toimub kohtadel veel palju huvitavat, millest aga info puudub.

Kose Kunsti ja Käsitöö Selts

Piret Aavik, 507 8055, piret.aavik@gmail.com

Address: Ravila tee 21, Ravila Mõis, Kose vald 75101, Harjumaa

EMTAK kood: 94995

Kose Kunsti ja Käsitöö Selts asutati 2012. aastal. Seltsi tegevuse eesmärk on rahvuslike käsitöötraditsioonide järjepidevuse säilitamine oma liikmete tegevuse kaudu, rahvakunsti- ja käsitööhuviliste koondamine, koolituste, näituste, õpitubade ja õppereiside korraldamine.

2023. aasta tegevused

- Kose Kunsti ja Käsitöö Seltsi juubelinäitused (jaanuar–oktoober)
- „Kose vald 30“ juubelinäitused: kunstinäitus Ravila Mõisas (jaanuar–aprill)
- Ravila keraamikapäevad (mai)
- Käsitöölaat Ravila Mõisas (juuli)
- Käsitöökojad üle maa (oktoober)
- Täiskasvanud õppija nädal (TÕN) (oktoober)
- Käsitöökonverents Ravila mõisas (detsember)

Suuremad projektid

- Kose kunsti- ja käsitööpäevad: „Kuud täis kunsti ja käsitööd“
- Kogukonna taaskasutuspäevad: vanast saab ilus uus
- Puukäsitööpäevad
- Koostööpartnerid: Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liit, Kose vallavalitsus, Kose valla raamatukogud, Kose valla koolid ja lasteaiad, Lahemaa Pärimuskoda, Ravila Külaarendamise Selts, Maagilise Reklaamdisaini Koda Magic Design OÜ, Gita Kunstikamber, Ravila Mõis jt.

Toetajad: Eesti Kultuurkapital, Eesti Rahvakultuuri Keskus, kohaliku omavalitsuse programm, Kose vallavalitsus, Ravila Mõis.

Kose Kunsti ja Käsitöö Selts on tänaseks tegutsenud juba 11 aastat. Seltsi liikmeteks on peamiselt kohalikud Kose valla naised.

Kose Kunsti ja Käsitöö Selts korraldab kunsti- ja käsitööstuudiot täiskasvanutele aasta ringi ja lastele õppeperioodil septembrist maikuuni, olles koostööpartneriks Kose vallavalitsusele huvihariduse ja huvitegevuse korraldamisel Kose ja Ravila piirkonnas. Igal aastal korraldame aga mõne suurema projekti raames kursusi ja õpitubasid, kuhu ootame osalejaid lähemalt ja kaugemalt. Nii on aastate jooksul korraldatud Haapsalu pitsi, viltimise, kudumise, heegeldamise, puukäsitöö, õmblemise, masinkudumise, siidimaali, portselanimaali, trükkimise, arhailise tikandi, keraamika jm õpitubasid. Kord aastas korraldame Kose

Kultuurikeskuses vabariigi aastapäeva paiku suure ülevallalise käsitöönäituse, aasta ringi väiksemaid näitusi üle valla erinevates raamatukogudes ja külakeskustes.

Kose Kunsti ja Käsitöö Seltsi juubelinäitus „10 aastat kunsti ja käsitööd“ Eesti Käsitöö Maja rahvakunstigaleriis (Pikk tn 22) ajavahemikul 17.01–06.02.2023 oli meie jaoks kindlasti üks aasta alguse olulisemaid sündmusi.

Näitusel oli väljas valik töid kudumitest keraamikani, mis on valminud seltsi poolt korraldatud õpitubades ja kursustel. Kahjuks seab näituseruum väljapanekule piirid ja kogu kümne aasta tööst ülevaadet teha on väga raske, kuid alati on võimalik tulla tutvuma meie tegemistega Ravila mõisa, kus on avatud meie näitused ning kunsti- ja käsitööbutiik. Meie aastalõpu traditsiooniks on saanud käsitöökonverentsi Ravila mõisas detsembrikuu lõpus, kus teeme kokkuvõtteid möödunud aastast ja vaatame pilguga tulevikku.

Käsitöökonverents Ravila mõisas (29.12.2023)

- Käsitööaasta 2023 – kokkuvõtted möödunud käsitööaastast
- Käsitööaasta 2024 – mis tulemas uuel käsitööaastal
- Rahvarõiva-aastad 2024–2025 – ERKL aastateema
- Talumööbel – milline nägi välja talumööbel eelmise sajandi alguses
- Ühe talutooli lugu – vanale toolile uus elu ehk kuidas restaureerida esivanemate pärandit
- Omaloomingukonkursid – kokkuvõtted konkurssidest, mis toimunud ja mis tulemas
- Puukäsitöö konkursid – ülevaade puukäsitöö toimunud konkurssidest ja mis tulemas
- Kosejõe Käsitöökool – ülevaade õppimisvõimalustest
- Lahemaa Pärimuskoda – tegevuste tutvustus, õpitubade korraldamine
- Kose Kunsti ja Käsitöö Selts – 10 aastat kunsti ja käsitööd, ülevaade seltsi tegevusest.

2024. aasta tegevusplaan

- Kose kunsti- ja käsitööpäevad (veebruar–aprill)
- Maalime maailma paremaks II (veebruar–mai)
- Gunta Randla juubelinäitus (aprill)
- Ravila keraamikapäevad (mai–juuni)
- Kunsti- ja käsitöölaagrid Ravila mõisas (juuni–august)
- Käsitöölaad Ravila mõisas (juuli)
- Käsitöökojad üle maa (oktoober)
- Täiskasvanud õppija nädal (TÕN) (oktoober)
- Mardilaad Kose Kultuurikeskuses (november)
- Jõululaad Ravila mõisas (detsember)
- Käsitöökonverents (detsember)

MTÜ Rahvakunsti Klubi

Tiia Ehvert, e-post: juhatas@rahvakunstiklubi.ee

MTÜ Rahvakunsti Klubi asutati 1989. aastal, juhatuses on vii inimest, liikmete üldarv 25. Tegutsemise peamised eesmärgid on õpetada nii kaasaegset kui ka etnograafilist käsitööd.

2023. aasta tegevused

- Kangakudumise kursus – *krokbragd*
- Kangakudumise kursus: värvimõjuga topeltkangas
- Maalimise alg- ja jätkukursus
- Seto meeste pudelisuu vöö
- Nostalgiahõnguliste einevõileibade tegemine
- Helmestega kudumine
- Gobelään algajatele

Tähtsündmuseks peame osalemist Mardilaadal. Kaks klubi liiget osalesid kursustel nii Koplil ametikoolis kui ka Olustveres. Uuendasime käsitööks vajalikku inventari, millel end õppustel täiendanud klubi liikmed viisid läbi kursusi. See omakorda lõi soodsa pinnase uute liikmete liitumiseks nii kursuste kui ka Mardilaadal tehtud reklaami kaudu.

Eelmise aastaga võib rahule jääda – oli parem kui mõned eelnevad. Suurimaks saavutuseks peame seda, et meie liikmeskond suurenes.

2024. aasta tegevusplaan

Konkreetne plaan on esimesel poolaastal viia läbi neli kursust:

- Iseloomuga kaltsuvaiba kudumine
- Portselanimaal
- Muhu pättide tikkimine
- Kõlavööde tegemine

Lisaks kursustele püüame teha töötubasid, üritusi ja väljasõite klubi liikmetele. Teisel poolaastal soovime lisaks osa võtta ka Mardilaadast.

Lahemaa pärimuskoda

Liis Burk, 5595 9817, e-post: liis@parimuskoda.ee

Lahemaa Pärimuskoda on juriidiliselt asutatud 2018. aasta alguses, kuid realselt toiminud Kuusalu vallas Uuri külas pikemalt. Lahemaa Pärimuskoda hoiab, viljeleb, edendab ja annab edasi meile omast kultuuripärandit hoiakute, koolituste, sündmuste ja eluviiside kaudu.

2023. aasta tegevused

Aasta jooksul on korraldatud käsitöökoolitusi ja -sündmusi ning edendatud käsitöötegevusi üle Eesti ja meie oma piirkonnas.

Jaauaris korraldasime Kolga mõisas traditsioonilise Hõimumarsi, mille kuulutasime viimaseks korraks. Aasta lõpus pälvisime Hõimumarsi eest ka Harjumaa aasta teo 2023 preemia. Terve suve oli meie pulmanäitus „Eesti pulm“ väljas Eesti Vabaõhumuuseumi

Pulga talu rehealuses. Detsembris toimus Kolga seltsimajas ERKLi mentorkoolitus koos Julika Roosiga. Kahe päeva jooksul õppisime vokiga ketramist ja villatöid.

Hindame õnnestunuks suure külastatavusega pulmanäitust Pulga talu rehealuses. Saime teemat teha taas nähtavamaks ning tutvustada oma pärandit ka turistidele. Aktiivselt läks käima ka taimsete kiudude alaliidu tegevus tänu linaprojekti (2022) kaudu tekkinud huvigrupile ja aktiivsetele eestvedajatele.

Suursündmuste korraldamine (Bushcraft festival Estland ja Hõimumarss) on jäänud soiku, sest muutus meeskonna koosseis. Otsustati võtta organiseerimisest paus, et üle vaadata meeskonna roll ja arutada uuendatud sisuga uute suursündmuste loomist.

2024. aasta tegevusplaan

Jätkame aktiivselt rahvusliku käsitöö tutvustamist ja koolitusi.

Taimsete kiudude alaliidu koosseisus korraldame üle-eestilist aktsiooni „1 ruutmeeter kiukanepit“ ning korraldame traditsioonilisi linatöid tutvustava näituse Eesti

Vabaõhumuuseumi Pulga talu rehealuses.

Kevadtalvel toimub pärimuskoja peremehe Roland Burki eestvedamisel viiekuuline rahvapärase puutöö päevakute sai. Sügishooajal loodame käima lükata Kolga seltsimaja käsitööpesas „padjaklubi“, mille eesmärk on kokku tuua kohalikud käsitööhuvilised. Klubis saab juhendaja õpetusel õppida uusi käsitöötehnikaid ning ka lõpetada ja jätkata pooleliolevaid käsitööprojekte.

Toetame edasi ka folkansambli Uurikad tegevust ja lendu.

Tuhala Ajaloo- ja Kunstikamber MTÜ

Margit Solo, 5330 0849, e-post: ajalookamber@tuhala.ee

Kosejõe 9d/2, Kose-Uuemõisa, Kose vald, Harjumaa

Tuhala Ajaloo- ja Kunstikamber MTÜ on asutatud 2008. aastal. Tegevustes osalejate arv on 35.

Tegutsemise peamised eesmärgid on pärimusliku käsitööhariduse edendamine, tootedisain, turustamine.

2023. aasta tegevused

- Keskajakülas ja Mardilaadal osalemine
- Näitus „Kõik, mis torust tuleb“ rahvakunstigaleriis
- Kodalukkude näitus „LUKKsus“ Iisaku muuseumis
- Naiste puutöö näitus „Kaasaja kuningannadelt: kiiged ja küünlalühtrid Eesti Rahva Muuseumis“
- Puukäsitöökonkursi „Tervikpuust kaus“ läbiviimine
- Puukäsitöökonkursi „Krapp“ väljakuulutamine
- Kaarushargi valmistamise ja kaaruspaela punumise õpituba
- Säärepaelte punumise õpituba
- Rahvarõivaseeliku kangaste kudumise kursus
- Rahvarõivakool
- Puukäsitöö kursus
- Lõõtspilli valmistamise kursus

- Kodaluku tegemise kursus
- Helkurkoti tegemise töötuba
- Kodalukkude otsingud Põhja-Itaalia mägedes
- Puukäsitöö jätkukursus
- Puukäsitöö tervikpuu kursus
- Noorte puutööring
- Kooli puukäsitöölise kevadreis Põhja-Lätti
- Kodalukkude raamatu käsikirja kirjutamine

Etnograafiliste triibuseeliku kangaste kudumise kursus oli uus arengusuund, mis osutus rõõmutoovaks kõigile osalejatele. Valmis kümnekond uut triibikut. Mitu algajat kudemise said kangaspuud põrandal tantsima. Kudumisprotsess toimus Margit Solo ja Maret Lehise valvsa pilgu all. Margit käis ka mitme kursusel osalenu kodudes telgi rakendamas ja juhtnööre jagamas, kuidas kõige mugavamini seelikukupongiga valmis saada.

Koostööpartnerid: Maret Lehis, Silja Nõu, Vilve Jürisson, Kose vallavalitsus, Ravila mõis, Kose-Uuemõisa külakeskus, Epp Klimentko, Jüri Matvei, Rein Reinpõld, Iisaku muuseum, ERM, Kose raamatukogu, Kose-Uuemõisa raamatukogu.

Tegutsesime oma võimete piiiril, kindlasti oleks saanud paremini, aga seekord oli jõudlus just niisugune.

2024. aasta tegevusplaan

Jätkuvad puutöö ja tekstiilitöö kursused, kodalukkude vaatlemise eesmärgil külastame Portugali. Margit omandab kangakudumise 5. taseme. Osalemine puukäsitöö eriala edasiarendamisel ja populariseerimisel. „LUKKsus“ Mahtra muuseumis. Kodalukkude raamatu käsikiri võiks valmida.

Tallinna Käsitöökeskus

Liina Veskimägi-Iliste, Estonia pst 3/5, Tallinn

EMTAK kood: vaba aja veetmise, meelelahutuse ja kultuurilise tegevusega või huvialadega seotud ühendused ning huviklubid (94995)

Tallinna Käsitöökeskus on asutatud aastal 2000. Eestvedajate ja tegevustes osalejate arv on 5. Tegutsemise peamine eesmärk: käsitöösündmuste korraldamine.

2023. aasta tegevused

- Meistrikogad ja koolitused
- Näitus, puude ehtimine peo ajal ja töötoad laulupeol

Koostööpartnerid: Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liit, Tallinna ja Harjumaa meistrid
Näitus „Täitsa PAEL“ 23. maist 6. juunini Eesti Käsitöö Maja rahvakunstigaleriis
 Näitusel „Täitsa PAEL“ tutvustasime murdosa meie rikkalikust vöö- ja paelamaailmast. Pakkusime näiteid eri tehnikatest, tutvustasime paelte kasutusvõimalusi nii traditsiooniliselt kui ka kaasaegses võtmes. Paeltepunumine on nii ajaviide kui ka suurepärase võimalus mootorika arendamiseks. Vastavalt vanusele, võimetele ja tahtmisele sai punuda-põimida-kududa nii lihtsamaid paelu kui ka leida väljakutset keerulisemate tehnikate omandamiseks. Näitus toimus koostöös Lembe Maria Sihvrega.

Tallinna puude ehtimine punupaeltega noorte laulu- ja tantsupeo ajaks

Puud olid ehtes 26. juunist 5. juulini. Töötoad laulupeo ajal toimusid 30. juunist 2. juulini.

Koostöös ERKLi ja käsitööõpetajate seltsiga AITA ehtisime Tallinna põlispuud laulupeo ajaks punutud paeltega. Nii olid peole kaasatud ka need lapsed, kes käsitööd teevad.

Üleskutse kaasa lüüa saatsime koolidesse juba talvel, huvi ja pealehakkamine oli suur. Paelu punutati käsitöötundides, ringides. Kokku ehtisime 13 puud üle 3000 paelaga.

Laulupeo ajal oli lauluväljakul avatud ERMi käsitöötelk, kus muu hulgas sai ka paelu punuda. Juhendajateks olid õpetajad ja käsitööliidu noortekogu liikmed.

Mõlemad projektid toimusid koostöös käsitööliiduga. Projekti eestvedaja, toetuse küsija Tallinna Käsitöökeskus.

2024. aasta tegevusplaan

Osalemine Keskaja Päevade meistriskodade korraldamises ja läbiviimises.

HIUMAA

Käsitööühendused:

Ainult Ilusad Asjad
Galder OÜ
Heliivika OÜ
Hiiu Design
Hiiu Meistrite Koda
Hiiu Vill
Kiigik OÜ

Koosloome OÜ
MTÜ Jääk ja Praak
OÜ Desigri
Remli OÜ
Salujussi talu OÜ
Tahe OÜ
Vilorett OÜ

Hiumaa Käsitööselts

Nele Eller, 516 6553, e-post: nele.eller@gmail.com, hiukasitoo.ee, hiukasitoo@gmail.com
EMTAK kood 94995

Seltsi asutamise aasta on 1998. Seltsil on 136 liiget, eestvedajaid on 8. Seltsi tegevuse eesmärk on Hiumaale omaste käsitöötraditsioonide jätkamine, käsitöö kui omaette kunsti viljelemine ja propageerimine, kohalikust materjalist tehtavate Hiumaale omapäraste käsitöötoodete idee otsimine ja kavandamine, oma liikmetele igakülgse abi osutamine.

2023. aasta tegevused

- Suvine käsitöö- ja omatoodangu laat
- Kila-kola laat
- ERKL Mardilaada peakülaline Tallinnas
- Talvine käsitöö- ja omatoodangu laat

Meistrikojad ja koolitused

- Seltsi liikmed korraldavad aasta ringi töötube (Irina Tammiss, MTÜ Jääk ja Praak, Õie Laksberg, Tahe OÜ seebikoda).
- Vanade tapeetide teemaline koolitus.
- ERKLi mentorkoolitus – Liis Luhamaa, taimedega värvimine.

Aasta kõige tähtsamaks sündmuseks saab lugeda novembris ERKLi korraldatud Mardilaadal peakülalisena osalemist. Selleks sai ettevalmistusi tehtud terve aasta ja Mardilaadal olime väljas 78-liikmelise meeskonnaga. Lisaks tavapärasest suuremale maakonnaalale paiknesid maakonnaboksi vastas eraldi käsitöölised nii, et moodustus Hiumaa käsitöötänav. Teisel korrusel toidualal esindasid meid Hiumaa kalakohvik ja toidumüüjad nii, et seal moodustus omakorda Hiumaa toidutänav. Lisaks oli meil kultuuriprogramm, mis algas reede õhtul Vendade Elmide kontserdiga. Terve laupäev oli tihedasti täis tantsu, laulu, pillimängu, teatrit ja hiiu keelt. Toimus Hiumaa Muuseumi poolt korraldatud seminar „Rüütekk ja tuulelipp“.

Hiumaa Käsitööseltsi koostööpartnerid on Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liit, Hiumaa vald, Hiumaa Muuseum, Hiumaa Arenduskeskus Tuuru, Kärkla Ühisgümnaasium, Hiumaa käsitööõpetajad, Hiumaa käsitööettevõtjad, külaseltsid, Hiumaa sotsiaalkeskus, Kärkla Kultuurikeskus, Sõru Muuseum, Hiumaa Tarbijate Ühistu, R-kiosk parvlaevadel jne.

Hiumaa Käsitööselsil läks 2023. aastal kõik eriti hästi. Pärast pandeemiast tingitud karme reegleid on elu taas kulgemas pisut rahulikumas rütmis, kõik planeeritud sündmused on saanud toimuda ja seltsimaja on koos poega avatud.. Inimesed hindavad kõrgelt võimalust, et taas on võimalust kohtuda tavapärasel laatal. Aasta tippündmuseks peame Mardilaata Tallinnas. Pingelisemad on olud seltsi materiaalse poolega seoses kõrge elektriinna ja maja renoveerimisega. Maja on vaja siiski renoveerida võimalikult kiirelt, sest soojapidav maja annab ka võimaluse väiksemateks elektriareteks. Kuna seltsi juhitakse põhitöö kõrvalt vabatahtliku tööna, siis on palju asju, mis saavad tehtud väga viimasel minutil. Kahjuks ei korraldanud selts ühtegi konkurssi ega näitust.

2024. aasta tegevusplan

- Selts saab detsembris 25-aastaseks.
- Läbi viia oma põhilised laadad, jätkata maja renoveerimist, jätkata liikmeteale käsitööga tegelemiseks toe pakkumist.
- Korraldada vähemalt üks konkurss ja näitus.

IDA-VIRU ja NARVA

Paikkonnas tegutsevad:

MTÜ Narva Klubi Käsitöö

MTÜ Narva Klubi Käsitöö

Olga Kublitskaja, juhataja, 553 1658, e-post: olga.kublitskaja@gmail.com

Narva Klubi Käsitöö asutati aastal 2001. Tegutsemise peamised eesmärgid on:

- Narvas ja Ida-Virumaal niplispitsi valmistamise traditsioonide arendamine ja säilitamine ürituste, näituste ja meistriklasse korraldamise kaudu.
- Niplispitsi valmistamine algajatele ja edasijõudnutele, nii täiskasvanutele kui ka lastele.
- Sidemete loomine, hoidmine ja tugevdamine erinevate kultuuri- ja rahvuslike ühendustega Eestis ja välismaal.
- Niplispitsi valmistamise populariseerimine, osaledes linna, piirkondlikel, riiklikel ja rahvusvahelistel näitustel, meistriklässides, festivalidel, seminaridel ja messidel.

2023. aasta tegevused

Narva Käsitööklubi, mille eesmärk on säilitada Narvas ja Ida-Virumaal niplispitsi valmistamise traditsiooni, korraldas aasta jooksul igakuiseid pitsimeistriklasse kõigile huvilistele. O. Kublitskaja on korduvalt esitlenud oma autoriraamatut „Narva niplispits“ ja korraldanud pitsinäitusi, sealhulgas isikunäitusi Narva kunstnike residentuuris, Jõhvi Linnagaleriis, Narva Laste Loomemajas ja mujal. Samuti korraldati koos ühisnäitusi ja seminare Narva Pitsikooli õpilaste ja Eesti Pitsi Gildiga.

Juulis 2023 osales O. Kublitskaja korraldajate kutsel rahvusvahelisel pitsinäädalal Raumas Soomes. Näitus raekojas, Narva pitside tutvustus ja meistrikläss olid kohaliku pitsinaiskonna ja külaliste seas väga edukad.

Koostööpartnerid: Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liit, Eesti Pitsi Gild, Ida-Virumaa Integratsioonikeskus, Narva Linnavalitsus, Narva Keskraamatukogu, Narva Muuseum, Narva Laste Loomemaja.

2024. aasta tegevusplaani

Kavas on korraldada näitusi ja meistriklasse, osaleda linna, piirkonna ja üleriigilistel üritustel.

JÕGEVAMAA

Paikkonnas tegutsevad:

Katre Arula Meistrikoda
Mittetulundusühing Kangrukoda

MTÜ Käsiteokoda
Puuhabe OÜ

MTÜ Käsiteokoda

Katre Arula, +372 551 3147, e-post: katre.arula@gmail.com

Triinu Arula, e-post: triinuarula@gmail.com

Lossi 1a Põltsamaa

EMTAK kood: 94995

MTÜ Käsiteokoda asutati aastal 2009, eestvedajaid on 2. Tegutsemise peamised eesmärgid on rahvusliku käsitöö edendamine, ürituste korraldamine

2023. aasta tegevus

2023. aasta suursündmus oli „Katré Moeshow 2023“ vastrenoveeritud Põltsamaa lossikompleksi hoovis. Ettevalmistused algasid juba 2022. aastal. Kogu sündmuse toimumisele aitas kaasa 68 inimest. Toetajad: Põltsamaa vald, Põltsamaa Loss – Põltsamaa Vallavara OÜ, Põltsamaa Kultuurikeskus, Katre Meistrikoda OÜ, MTÜ Käsiteokoda, House of Triinu OÜ, Janne Karu, Kultuurkapitali Jõgevamaa ekspertgrupp, Kultuurkapitali Rahvakultuuri Sihtkapital.

26. augustil 2023 toimunud ühekordsel moesõul jõudsid vaatajate ette Katre Arula viimase viie aasta kollektsioonid koos äsja nõelasilmast tulnud loominguga. Ühtlasi oli see ülevaade Katre Arula elutööst.

„Katré Moeshow 2023“ koostööpartnerid:

Disain: Katre Arula

Lavastaja: Karina Kirs

Muusika: Duo Ruut

Tagalava juhid: Triinu Arula ja Sandra Ratasepp

Heli ja valgus: Karl-Kristjan Küppas, Taavo Teras, Karl Vilks, Oliver Moosus

Fotod: Liina Laurikainen Photography

Video: Oliver Tsupsman

Meik ja soengud: Make-Up Atelier Paris Estonia & Atelier Meigikooli tiim

Modellid: 40 vabatahtlikku vanuses 5–75 aastat.

Katre Arula Meistrikoda

Katre Arula, +372 551 3147, e-post: katre.arula@gmail.com

Lossi 1a Põltsamaa

katrearula.com, facebook.com/KatreArulaMeistrikoda,

instagram.com/katre_arula_meistrikoda, etsy.com/shop/KatreArulaDesign

Katre Arula Meistrikoja on asutatud aastal 2004. Eestvedajaid on 1.

EMTAK kood: 90031

2023. aasta tegevus

- Jaanuar-august: KATRÉ MOESHOW 2023 korraldamine.
- Aasta alguses sai tööle uus kliendisõbralikum koduleht.
- Jaanuar 2023: seto rahvariiete raamatu esitlusel osalemine – setuaineline kleit raamatus.
- Veebruar: lapitöökoolitused Jõgevamaal Puurmanis ja Vaiatus.
- Veebruar, märts: osalemine EASi moevaldkonna mentorkoolitusel.
- 7. märts 2023: EFF OmaMood žürii liige.
- Märts 2023: Patendiameti märtsikuu parim kaubamärk „Katré“.
- 11. mai 2023: lapitöö kursuslaste lõputööde näituse püstitamine Vaiatus Jõgevamaal.
- 1. august 2023: vaateaknanäitus Kaarmanni käsitööpoes.
- 3. aug – 10. sept 2023: näitus „Hõbevillane“ Põltsamaa Lossi Meistritemaja galeriis (fotod seintel ja mudelid mannekeenidel)
- 26. aug 2023: Katré MOESHOW Põltsamaa Lossihoovis
- 19. det 2023 – 8. jaan 2024: näitus „Pool-sajandi-vahetus“ Eesti Käsitöö Maja Rahvakunstigaleriis
- Osalemine laatadel: disainiturg Krulli kvartalis, Mardilaat Unibet Arenal, Mardilaat Helsingis, Eesti Rahva Muusemi jõuluturg, EKA jõuluturg Solarises.

KATRÉ MOESHOW 2023 tõi lavale kuus kolleksiooni, milles tuli esitlusele 80 täiesti ainulaadset ja kordumatut komplekti. Mudelid on valminud hea stiilitunnetuse ja väikese vimkaga. Igal kolleksioonil on oma lugu. Kõige pikema looga on kleit, mis saanud alguse juba 2003. aastal. Etenduse muusikaline kujundaja oli Eesti pärimusmuusika ansambel Duo Ruut. Etendus sai teoks 68 inimese osalusel. Kogu etenduse kontseptsioon sündis koostöös tütar Triinuga.

Kõige suurem kordaminek oli KATRÉ MOESHOW 2023. Südame tegi soojaks teada, et Patendiamet valis märtsikuu parimaks kaubamärgiks Katré. Väga palju andis positiivset energiat osalemine moevaldkonna mentorprogrammis, mis andis tagasisidet tehtu kohta, aga ka head nõu edasiliikumiseks.

2024. aasta tegevusplaan

- 2023. aastal sai alguse raamat „Katre Arula juubelikataloog“, mis peaks valmima 2024. aastal koostöös Saara Kirjastusega.
- Jätkub näituste korraldamine, planeeritud näitused toimuvad märtsis Mustvees, juulis Põltsamaa Lossi Meistritemaja galeriis ja detsembris Tallinnas Rahvakunstigaleriis (Pikk 22), samuti Kaarmanni käsitöö aknanäitus.
- Töös on uued tootearendused ja koostöö uute edasimüüjatega KUMU ja EDM (Eesti Disaini Maja).

Mittetulundusühing Kangrukoda

Kersti Pook, 515 6980, e-post: kerstipook@gmail.com

Põltsamaa Lossihoov, Lossi 1a

EMTAK kood: 94995

Kangrukoda on asutatud aastal 2019.

2023. aasta tegevused

Näitused

21.03 – 10.04.2023 „Vedamine“ Rahvakunstigaleriis

15.06. – 1.08.23 „Omamoodi“ Põltsamaa Lossihoovis Meistritemaja galeriis

3.09. – 29.09.2023 „Omamoodi“ Põltsamaa Kultuurikeskuse galeriis

Meistrikoad ja koolitused

12.01.2023 Koolitus-töötuba Põltsamaa meene valmistamine (osales 58 inimest).

15.01.2023 Kangakudumise koolitus Vägari külaseltsis. Villase suurräti kudumine (8 inimest).

18.–21.05.2023 Koostööprojekt soomlastega, Eesti rahvakultuuri tutvustamine ja ekskursioon Heimtalisse: Anu Raua talu, Olustvere kangakudumise õppeklassi külastus, File alpafarmi külastus, Külli Allikvee, Mulgi savikoja külastus (43 inimest).

8.07.2023 Põltsamaa Lossipäeval laadavaiba kudumine.

10.09.2023 Noorte huvitegevuse päeval osalemine ja lastele kangakudumise huvialaringi tutvustamine.

7.10.2023 Kangakudujate infopäev Tartus Tiigi seltsimajas „Villa vaib“ (83 inimest)

8.09.2023 Põltsamaa Niguliste kirikule altariivaipade kudumise lõpetamine ja pühitsemine. Lõpule jõudis kogu EELK Põltsamaa Niguliste kiriku vaipkatete kudumine, mis kestis kokku viis aastat. Ühtekokku sai käsikangastelgedel kootud peavaibad ja kolm altariastmete vaipa. Kogu vaipkatete pikkuseks kujunes 75 jm.

Aasta möödus väga tegusalt. Eriti tore oli tutvustada Põltsamaa sõpruslinna Kokemäe käsitööseltskonnale Eesti rahvakultuuri ja selle omapära ekskursiooni ja kohalike tegijate külastamisega.

Hea vastuvõtt ja palju osalejaid oli ka kangakudujate infopäeval Tartus, kus eriti suurt elevust tekitasid Tartu Kõrgemas Kunstikoolis Pallas õppivad noored moekunstnikud, kes esitlesid oma kangastelgedel kootud villasest materjalist rõivaid. Suur abi oli koostööpartneritest: Kultuurkapital, ERKL, Tartu Kõrgem Kunstikool Pallas, Aet Ollissaar, ERM, Virve Tuubel.

2024. aasta tegevusplaan

Koostöös Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liidu ja Eesti Kultuurkapitaliga korraldada Eesti rahvusliku ornamentikaga põimevaipade piirkondliku eripära tutvustav ja kudumist õpetavad õppepäevad.

20.01.2024 Viljandis ja õppepäevad Põltsamaal ja Tartumaal.

5.10.2024 üle-eestiline kangakudujate infopäev Haapsalus, „Eesti põimevaibad“.

Puuhabe OÜ

Kersti Pook, 515 6980, e-post: kerstipook@gmail.com

Kooli 4, Põltsamaa

puuhabe.weebly.com, facebook.com/Puuhabe, instagram.com/puuhabe

EMTAK kood: 90031

Puuhabe OÜ on asutatud aastal 2005.

2023. aasta tegevus

OÜ Puuhabe on väike pereettevõtte, mis on loodud 2005. aastal. Valmistame looduslikest materjalidest käsitööd. Osaihing sai nimeks Puuhabe, sest samanimeline samblik kasvab vaid eriti puhtas keskkonnas. Pakume kvaliteetseid ja keskkonnasõbralikke tooteid. Põhilise tootevaliku moodustavad kangastelgedel kootud esemed. Toodete valmimisel on suur rõhk sõnal keskkonnasõbralikkus, sest materjaliks kasutan tekstiilitööstustes üle jäävat materjali või töötlen seda ise käsitsi ümber sobivaks materjaliks. Kuna ühesugust jääktoorainet on raske saada, siis suur osa toodetest valmib ainueksemplarina ja tellimustööna.

Teise poole Puuhabe toodetest moodustavad naturaalsest materjalidest tootesarjad ja -komplektid. Eelmisel aastal sain Tallinnas Mardilaadal ERKLi Tunnustatud Eesti Käsitöö märgi tootegrupile „Murd“. Uusi põnevaid võimalusi otsides laieneb ka uute toodete valik. Minu Kangrukoda asub Põltsamaa Lossihoovis. Näitan oma töid meelsasti, kui oled oma tulekust ette teada andnud.

2024. aasta tegevusplaan

Plaanin otsida uusi ja põnevaid väljakutseid kangakudumise alal. Tekitan tellijates vajaduse oma toodete järele. Püüan töövõtteid muuta kiiremaks ja kvaliteetsemaks. Materjalide osas otsin huvitavaid võimalusi. Tunnen ise rõõmu oma tööst ja pakun seda rõõmu ka oma klientidele!

JÄRVAMAA

Paikkonnas tegutsevad:

Alpaka Wile Farm
OÜ Kangaspuu

Saara Kirjastus
Türi Käsitöötuba

MTÜ Kesk-Eesti Käsitööselts

Imbi Karu, 5695 6639, e-post: imbi.karu@mail.ee

Kesk-Eesti Käsitööselts on asutatud aastal 2002. Kolmeliikmelisse juhatusse kuuluvad Reet Meimre, Silvia Aarmaa ja Imbi Karu.

Seltsi eesmärk on hoida alles eesti rahvusliku käsitöö traditsioone, ühistegevuse kaudu kaasata rohkem huvilisi ja õpetada inimesi hindama kvaliteetset rahvuslikku käsitööd. Õpitubades ja õppereisidel osaleb tavaliselt 10–15 osalejat. Aktiivseid liikmeid on kümnekond.

2023. aasta tegevus

2023. aastal korraldasime 3 õppepäeva ja 2 näitust.

Suvised õppepäeva tulemusena panime Türi linna kohvikute päeval välja näituse košenilliga värvitud lõngast kudumitest. Türi Raamatukogus sai oktoobrikuus vaadata meie näitust „Kirjad Türi“ ja kuulata Anu Pingi loengut Türi kindakirjadest.

Väga menukaks kujunes õppereis Haapsalu pitsipäevale. Olime vaimustunud roketest pitskleitidest, mida osalejad kandsid. Huvilistega külastasime ka Anu Raua vaibanäitust ja Heimtali muuseumis.

Meie kõige lähemad koostööpartnerid on Türi vallavalitsus, Saara Kirjastus koos Anu Pingiga, Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liit, Ajakeskus Wittenstein ja erinevad käsitööseltsid, kellega on ühised huvid.

Võime lugeda aasta kordaläinuks, kuna üle hulga aja jäime kulutustega plussi.

2024. aastal plaanime oma tegevusi jätkata. Korraldame õppepäevi, töötubasid, näitusi, õppereisi Peipsiääre Pärimuskotta. Osaleme vabariiklikel käsitööpäevadel Setumaal ning erinevatel Türi valla ja Ajakeskuse Wittenstein üritustel.

KIHNU

Paikkonnas tegutsevad:

Anneli Martson FI	Pärnamäe talu OÜ
Kaerametsa Puukoda	Rooslaiu talu OÜ
Kihnu Craft OÜ	Saarde talu OÜ
Kihnu Manufaktuur OÜ	Urga OÜ (ka e-pood)
Kihnu Puukoi OÜ	

Käsitöökauplused/infopunktid:

Kihnu Muuseumi pood	Lohu käsitööpood
Kihnu Njaputüe Püed	Merebutiik
Kihnu Pood	Mõnu käsitöötal
Kihnu sadama turg	Pärna ja Pärnamäe talu
Kihnu tuletorni käsitööpood	Rooslaiu talu

Käsitööd müüvad oma kodust väga paljud kodumajutuse teenuse pakkujad. Mitteformaalsed ühendused on Kihnu muuseumis ja Metsamaa pärimustalus.

Kihnu Muuseum

Maie Aav, juhataja
Linaküla, Kihnu, Pärnumaa

Kihnu Muuseum on asutatud aastal 1974. Muuseumi korraldusel toimuvad näitused ja koolitused muuseumis, SA Kihnu Kultuuriruumi korraldusel kudumisfestival Metsamaa pärimustalus. Väikesi käsitöö õpitube korraldavad enamik kodumajutuse pakkujatest.

2023. aasta tegevused

- Käsitööõpitoad toimusid muuseumis, Metsamaal, majutuskohtades.
- VI kudumisfestival Metsamaa pärimustalus toimus jälle koos välismaa külalistega.
- Muuseumis toimus enne suvehooaega pikk niplispitsi koolitus.
- Kihnu muuseumikuuris erinevad töötoad: saunaviha, pastelde, paelte tegemine jm.
- Ühised käsitööüritused olid jälle suurema rahvahulgaga.
- Pärandihoidjaks sai kihnlane Elvi Vesik.
- Kihnu osales töötubade ja käsitöö müügiga ka Mardilaadal Unibet Arenal.

Koostöö: Kihnu käsitöömeistrid, Metsamaa pärimustalu, Kihnu kool, Mõnu käsitöötal.
Hinnang aasta tegevusele: käsitööste tehti läinud aastast rohkem, sest välismaalasi rohkem.

2024. aasta tegevusplaan

- Muuseumis toimub kord kuus neljapäeval ühine käsitööõhtu ehk ülalistumine.
- Ootame rohkem käsitööhuvilisi mujalt, et neile pakkuda töötube ja koolitusi.
- Jätkub kudumisfestivali traditsioon. Sel aastal avame muuseumis samal ajal Anu Raua näituse ja kohtume suurmeistri endaga.
- Pikime käsitööteemat erinevatesse suveüritustesse.
- Tahame pakkuda käsitööturunduse koolitust kihnlastele.

- SA Kihnu Kultuuriruum koostöös muuseumi ja kooliga koostab Kihnu käsitööõpikut kooliõpilastele.
- Muuseum loodab aasta lõpuks avaldada Kihnu pulgapitsi käsiraamatu.

LÄÄNEMAA

Paikkonnas tegutsevad:

Haapsalu Käsitööselts

Haapsalu Käsitööselts

Merle Saulep, 515 8896, e-post: merle@haapsalusall.ee, info@haapsalusall.ee
 Karja 25, Haapsalu
 EMTAK kood: 94995

Haapsalu Käsitööselts on asutatud aastal 1992. Seltsi juhtliikmeteks on Mirje Sims, Kaidi-Kätlyn Reimann, Evelin Rukin, Vaima Valk ja Merle Saulep. Seltsi liikmeid 60 kanti. Paljud asutajaliikmed on eakad ja kooskäimistel enam ei osale.

2023. aasta tegevused

Haapsalu Pitsikeskus on olnud meie seltsi hoida ja majandada.

- Aasta jooksul toimus kuus näitust, sh käsitööseltsi liikmete näitused: „Aasa pitsilised nukud“ märtsikuus ja „Kangastelgede lummuses“ oktoobris. Lisaks on avatud nn püsiekspositsioon ehk pitsimuuseum.
- Võõrustasime gruppe ja üksikisikuid. Gruppe tuli Eestist, Lätist, Soomest jm-lt.
- Haapsalus kodu leidnud ukrainlastega oleme teinud mitu boršisöömise õhtut, et aidata neil koguda annetusraha Ukraina sõdurite toetuseks.
- Tegime Haapsalu salli koolitusi.
- Osalesime väikese koosseisuga käsitööliidu üle-eestilistel käsitööpäevadel Ruhnus.
- Aasta jooksul oli seltsisiseseid õpitube kümme, sh kaks mentorkoolitust, Eve Mahhovi loovõblemise ja Siiri Reimanni sõrmkinnaste koolitus.
- Aasta suursündmus meie seltsile on alati Haapsalu pitsipäev. 2023. aastal toimus see 11. korda, seekord Pitsikeskuse hoovis. Moedemonstratsioon, kudumisvõistlus.
- Novembris osalesime Mardilaadal, kuhu viis külastajaid Haapsalust ka meie tellitud laadabuss. Laada müügiga jäime rahule.
- 2023. aasta novembris tähistas käsitööselts oma 31. aastapäeva. Detsembris oli seltsi jõulupidu.

Jätakuvalt väga on head koostööpartnerid Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liit ning Haapsalu linnavalitsus.

2024. aasta tegevusplaan

- Käsitööseltsi näitused veebruaris „Sõrmkindad“ ja septembris „Kootud mütsid“.
- Augustis toimub pitsipäev ja öökudumine.
- 2025. aastaks on plaanis Haapsalu sallide muustrite kalender.

LÄÄNE-VIRUMAA

Käsitööühendused:

Ambla käsitööring	Moe külaselts
Ardu kangakudujad	MTÜ Huviselts Elujoon
Jäneda keraamikaring	MTÜ Loometöö
Jäneda Külaelu Arendamise Selts	Muuga Maanaiste Selts
Kadrina käsitööring	Pensionäride ühendus Kõrvelill Jänedal ja
Kadrina Maanaiste Selts MTÜ	Seeniorid Tapal
Käravete käsitööring	Simuna käsitööring
Käru Seltsimaja kangakudumise tuba	Tamsalu käsitööring
Käsmu käsitööring	Tapa käsitööring
Lahemaa Käsitöökoda	Tudu Käsitöötare-muuseum
Lehtse Käsitööseltsing	Viru-Nigula käsitööring

Käsitööringe ja seltsi võib olla rohkem, sest kõik ei pruugi oma tegevusest teada anda.

Käsitööettevõtjad:

Aale Käsitöö OÜ	Mirelle Käsitöö OÜ
Ärklitua OÜ	MTÜ Kodutare Käsitöökeskus
AS E. Strauss	OÜ Ogalind
Einmans OÜ	Rakvere Loovuskeskus MTÜ
Ene Inno FIE	Red Pearl OÜ
Heli Rahuoja	SnailSpeed Productions OÜ
Jaanioja Käsitöötalud	Spets HS OÜ
Kirevere Mulk OÜ	Ülle Bauman OÜ
Lauli Loovstudio	Ülle Murula FIE
Linnuvoolija OÜ	Vello Lillemets
Lõnga Liisu OÜ	Viru Käsitöö Salong OÜ
Mäehansu talu	Vocatio OÜ
Marit Käsitöö OÜ	

Kunsti ja käsitöökauplused:

Eepo Eesti Portselani tehasepood Pajustis	Käsitööpood Hea Hoog – erivajadustega
Jäneda Käsitöökeskuse hooajaline kauplus	inimeste valmistatud käsitöö
Joller Grupp hooajaline kauplus Sagadi mõisas	KMOORi Keraamikagalerii-koda Haljala vallas
Kadrina Maanaiste Seltsi käsitööpood	Lõnga Liisu käsitöö kauplus – töötuba
Kakuvälja Käsitöökamber Haljala vallas	Pajustis
Käsitöö müügikoht Tapa bussijaamas	Marit Käsitöö

Mirelle Käsitöö kauplus Vaala keskus
Palmse mõisa hooajaline pood
Rakvere Linnuse hooajaline suveniiripood
Rakvere Loovuskeskus
Renate Kunstisalong
Sagadi mõisa muuseumipood

Tamsalu käsitööpood
Täpiline Tuba
Ülle Baumani kauplus/õmblustöökoda
Viru Käsitöö Salong
Võsu Kunstikuur, hooajaline

Infopunktid:

Jäneda Käsitöökeskus

Viru Käsitöö Salong Pikk 16 Rakvere

Virumaa Kunsti ja Käsitöö Selts MTÜ

Kersti Loite, 514 3795, e-post: kerstiloite@hotmail.com

Pikk 16, Rakvere 44307

EMTAK kood: 94992(EMTAK 2008), NACE kood: 94.99

Virumaa Kunsti ja Käsitöö Selts asutati 1999. aastal. Tegutsemisaastate jooksul oleme algatanud mitmeid käsitööliikumisi, osalenud Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liidu töös, korraldanud näitusi, konkursse, koolitusi jpm.

Juhatuse liikmeid on neli. Erinevatel ettevõtmistel on osalejate arv varieeruv.

Peame oma ülesandeks säilitada ning arendada kunsti- ja käsitöötraditsioone kui kultuurinähtust, mis põimib ajaloo, uskumused, käsitöötraditsioonid ning väljendab tegija kaudu kultuuritaustale omast mõtteviisi.

2023. aasta tegevused

Aasta algul tõmbasime joone alla kalendriprojektile. Koostöös Saara Kirjastusega sai 2022. aasta lõpus välja antud rahvarõivaste kalender 2023 „Pärandit hoides“, kus lisaks kaunite piltidega kalendaariumile jagasime informatsiooni, tööjooniseid ja mustriskeeme. Veebruaris esitlesime rahvarõivaid ja rahvuslikku käsitööd Tour Estil koostöös Rakvere linnaga. Märtsis ja aprillis sai osa võtta Baltica eelvoorudest. Juuni algul esitlesime rahvarõivaid ja rahvuslikku käsitööd folkloorifestivalil Baltica koostöös Virumaa Instituudiga. Juuli algul tutvustasime rahvarõivaid koolinoorte laulupeol. Traditsioonilise mentorkoolituse viisime läbi novembris, kus trükkisime kangaid Kadi Pajupuu juhendamisel.

Koostööpartnerid: SA Virumaa Muuseumid, Rakvere Kultuurikeskus, Rahvakultuuri Keskus, Rakvere linnavalitsus, Saara Kirjastus, Rakvere Loovuskeskus Virumaa Instituut jt.

2024. aasta tegevusplaan

Kuna aastad 2024 ja 2025 on kuulutatud rahvarõiva-aastateks, korraldame 11. veebruaril konverentsi „Rahvarõivapäev Rakveres“. Idee rahvarõivapäeva tähistamisest käisime välja 2022. aasta novembris ning arutelu tulemusel sai poolehoidu see seostada etnoloog Igor Tõnuristi sünniaastapäevaga 11. veebruaril. Jätkame toredat koostööd Rakvere linnaga, osaledes Tour Estil. Samuti jätkub koostöö Virumaa Instituudiga rahvakunsti tutvustamisel Ida-Virumaal.

MTÜ Loometöö

Luule Nurga, 528 7107, e-post: luulekodu@gmail.com

rahvariided.eu

Jäneda, 73602, Tapa vald, Lääne-Virumaa

MTÜ Loometöö asutati 20. märtsil 2006. Rahvusliku käsitöö koolitused on Jänedal toimunud alates 2003. aastast koostöös Eesti Rahvakultuuri Keskusega ja Jäneda Mõis OÜga. Eesmärk on kaitsta ja propageerida rahvuslikku käsitööd ja autentseid rahvariideid.

2023. aasta tegevused

- Töö jätkus 2022. aastal alustatud rahvariiete valmistajate õppegrupiga, mis on üks tegusamaid gruppe läbi aegade. Järgisime aasta jooksul õppekava ja oleme graafikus. Plaan on lõpetada 2024. aasta juunis.
- Rahvariiete nõukoja poolt tuldi vastu mitmel viisil. Sel aastal liitsime kaks soovijat põhiõppegrupiga soovitud komplekti osa tegemiseks juhendaja käe all. Nõustajad olid Jäneda suurürituste aegadel rahvale kättesaadaval käsitöökeskuse töötubades, telefonitsi ja internetis.
- Tegime rahvariiete vööde ja paelte lisajuhendamise päevi soovijatele ja rahvariiete valmistamise õppegrupis osalejatele.
- Niplispitsi klubi käis koos lünklikult. Klubi koosseis on vähenenud.
- Niplispitsi klubi osales ühishäitusel jõulude ajal Vormsi saarel.
- Jäneda raamatukogus oli juunist augusti lõpuni Agnes Naaritsa kangastelgedel kootud tekstiilkäsitöö näitus „Minu esimesed ...“
- Valmis sai raamat 20 aasta jooksul Jänedal valminud rahvariiete komplektidest: Luule Nurga „Värvilise pärandi hoidja“.
- Tegevused toimusid koostöös Eesti Rahvakultuuri Keskusega, Jäneda Mõis OÜga ja Jäneda mõis-muuseumiga.

2024. aasta tegevusplaan

- Jätkame tööd 2022. aasta septembris alustatud rahvariiete valmistajate õppegrupiga, mis kestab 2024. aasta kevadeni.
- 2024. aastal on maist augusti lõpuni Jäneda raamatukogus näitus rahvariiete valmistajate õppegrupi lõpetajate kostüümidest.
- Aktiveerime niplispitsi klubi tegevuse.
- Vajadusel anname nõu rahvariiete teemadel igal viisil.
- Jäneda suurürituste aegadel korraldame käsitööde töötubasid.

MUHU

Paikkonnas tegutsevad:

FIE Janne Kommel

FIE Piret Lember

FIE Velli Saabas

Jüri-Jaani Talustuudio

Männiku Käsitöötuba

MTÜ MUHUinSEA

OÜ Nett Tikand

Portselaniaed OÜ

Muhu käsitööselts Oad ja Eed MTÜ

Ülle Kuusk, 517 7340, e-post: yllekuus@hotmail.ee, oadeed@gmail.com

Liiva küla, Muhu vald, Saare maakond, www.oadeed.ee

EMTAK kood: 94701

Oad ja Eed MTÜ on asutatud 1996. aastal. Juhatus: Tiina Saar- esimees, Eveli Jürisson, Ülle Kuusk. 30 aktiivset liiget, erinevatest projektidest ja koolitustest võtavad osa ka teemast huvitatud kogukonnaliikmed.

Tegutsemise peamised eesmärgid: rahvusliku käsitöö, eriti Muhus ajalooliselt viljeletud käsitöövaldkondade ja -võtete elujõulisena hoidmine, kursuste, käsitöönäituste, õpitubade korraldamine, kogukondlik ja heategevus, koostöö kohalike eakate käsitöömeistritega, järelkasvu koolitamine.

2023. aasta tegevused

Iganädalased õpitoad: jätkus Muhu naise rahvariidepluuside tegemine Kultuurkapitali projekti raames Alliki Oidekivi ja Ülle Kuuse juhendamisel. Seltsiliste kokkusaamised toimusid üle nädala: õpitoad „seltsiliselt seltsilisele“, sünnipäevade tähistamine, heategevus ja sponsorlus- meened valla üritustele ja spordivõistlustele, koosolekud, mais üldkoosolek. Korraldasime käsitöömüüki, kohvikut ja loteriid Muhu valla kevad- ja sügislaadal, käsitööpood oli avatud jüripäevast mihklipäevani, detsembris jõulumüük seltsi ruumis. Osalesime ka XXVII Mardilaadal.

Veebruaris käisime ERKLi volikogul, märtsis osalesime Kärli I käsitööpäevadel, aprillis külastasime ERMi, algasid ettevalmistused müügiperioodiks poes. Juunis lõpetasime projekti raames valmistatavad esemed, millest juuli alguses toimunud Muhu päevade raames panime seltsi ruumis üles näituse.

Suvel korraldasime õpitube: Muhu tikand, paelte punumine, tekstiili ja puidu värvimine.

Toimus seltsi traditsiooniline õppereis, seekord 2.–4. septembril Peipsi äärde Veinika Västriku elamustallu ja sibulalaadale. Külastasime Muhu muuseumi.

Detsembris toimus kalavõrkude punumise mentorkoolitus, tegime heategevuslikke kingitusi Muhu hooldekodule ja pidasime seltsi jõulupidu.

Meistrikogud ja koolitused

16.12 –kalavõrkude kudumise tehnika mentorkoolitus Maret Sikstuse juhendamisel

14.10 – „Käsitöökogud üle maa – taaskasutus“. Sokikanna parandamine ja koidisain, juhendaja Kätli Saarkoppel

Juba kuuendat aastat jätkub projekt „Muhu naine oo kut lill“, mille raames on valminud erinevad rahvariidekomponendid. 1.–9. juulil 2023 korraldasime Muhu päevade raames taas seltsi ruumis näituse „Muhu naine oo kut lill“. Näitusel olid välja pandud projekti erinevate

etappide käigus valminud esemed: põlled, tanud, pätid, seelikud. Vaadata sai ka tehnoloogiate näidiseid ning poolikuid töid eri valmimisetappides. Kuna 2023. aasta oli käsitöoliidu poolt kuulutatud jätkuvalt pealekasvu aastaks, lisasime taas näitusele õpilastööde nurga: tüdrukutelt tikandeid ning poistelt valik puu- ja metallitöid. Näitus oli menukas ning inspireeriv ja külastajaid palju.

Koostööpartnerid: Muhu Muuseum, Muhu vallavalitsus, Muhu Hooldekodu, Muhu Liha ja Muhu Puidukoda.

Endiselt korraldasime töötube ja koolitusi nii muhulastele kui ka külalistele. Huvi seltsi tegemiste vastu oli jätkuvalt suur. Üle nädala saime kokku, välja pakutud üritustel osales palju huvilisi, liitus uusi seltsilisi – arv kasvas aasta jooksul 30ni . Jätkasime projekti raames Muhu naise pluusi õmblemise ja detailide heegeldamise ning tikkimisega. Koostöö valla asutustega on kujunenud traditsiooniks, samuti iga-aastane seltsi käsitööauhinna väljaandmine parimate käsitöölise tunnustamiseks.

Viis kuud aastas avatud seltsi käsitööpood Liival nõudis igapäevast tegelemist ja müüjate kohalolu. Kauplus oli hea väljund meistritele oma toodangu tutvustamiseks ja turustamiseks, samuti võimalus seltsile tegevuse jaoks raha teenida.

Selgi aastal korraldasime koolitusi ja presentatsioone, mitmeid neist koostöös Muhu asutuste ja ettevõtjatega. Aastaga võib rahule jääda.

2024. aasta tegevusplaan

Püüame aasta läbi regulaarselt koos käia ja teha iganädalasi õpitube. Plaanis on rahvariiete valmistamise projekti „Muhu naene oo kut lill“ VII etapi lõpetamine – viimaste puuduvate rahvariidekomponentide (Muhu naise kootud vatt, sukad, pluus, pruuditanu jne) valmistamine ja VIII etapiga jätkamine. Jätkub ERKLi välja pakutud mentorkoolituste läbiviimine, väliskoolitajate tellimine kursuste ja õpitubade korraldamiseks, oma liikmete vahel kogemuste vahetamine ning suvel seltsi käsitööpoe müügi korraldamine ja projekti raames talvistes käsitöötubades valminud Muhu naise rahvariiete näituse korraldamine. Plaanime külla minna Tõstamaa ja Haapsalu käsitöötegijatele ning läbi viia seltsi iga-aastane õppereis. Sügisperioodil toimub mihklipäevalaat ja Mardilaat Tallinnas. Jätkub rahvariiete valmistamise projekt ja õpitubade korraldamine. Jõulukuul valmistame traditsiooniliselt kingitusi Muhu hooldekodu elanikele, toimuvad käsitöönäitus-jõulumüük ning seltsi jõulupidu.

PÕLVAMAA

Paikkonnas tegutsevad:

Põlva Käsitööklubi

Põlva Käsitööklubi

Merike Verev, e-post: merikeverev@gmail.com

Põlva Käsitööklubi loodi 1993. aastal eesmärgiga hoida elavana rahvuslikke käsitöötraditsioone ning anda edasi kogemusi ja oskusi noorematele. Klubi tegevus on mitmesuunaline. Klubis osaleb 14 käsitööharrastajat. Põlva Käsitööklubi tegutseb seltsinguna.

2023. aasta tegevused

Klubi eesmärk on jätkata esivanemate kultuuripärandi säilitamist ja edastamist nooremate põlvkondadele. Aastat alustasime kudumisega, õmblesime taakasutusmaterjalist kindaid. Hästi põnevaks osutus lapitöös aluspabertehnika. Valmistusime juubelinäituseks. Osalesime valla taakasutuslaupäeval õpitoaga. Samal üritusel avasime näituse „Põlva Käsitööklubi 30“. Näitus sai kiidusõnu. Külastasime Vastseliina käsitööliste juubelinäitust. Lõppkokkuvõttes tegevusaasta läks korda.

2024. aasta tegevusplaan

Jätkame aktuaalsemate käsitööliikidega. Soovime osaleda vabariiklikel käsitööpäevadel. Lööme kaasa valla taakasutuslaupäeval.

PÄRNUMAA

Paikkonnas tegutsevad:

Agni Laats, Lihula Õpikoda OÜ
Ahti Tedremäe, EtnoArt OÜ, Thormani
sepikoda
Aita Tammekivi, Tammeli OÜ
Anu Randmaa, Teopaik OÜ
Eddi Leet, Potitehas OÜ
Endla Murd
Eve Varik
FIE Ene Riso
FIE Ilme Figol
FIE Maire Bristol
FIE Signe Taremaa
Helle Tölp, Ceramic Point OÜ
Jane Nikolai, Hetkese OÜ
Jaroslavna Pärlikoda
Julika Roos, Lammas Linnas Villastuudio
Kadi Paasik, Paasik Design OÜ
Kadri Rebane
Kaja Varmison, Alpakafarm OÜ
Karin Susi, Karini Paberikoda OÜ
Kati ja Helje Vaas, Vaas & Vaas OÜ
Kati Koppel, MTÜ Meie Muster
Kristi Tuhkru-Tamm, OÜ Etskae
Külaselts Iris
Leili Kokk, Leili Klaasikoda OÜ
Lihula Lilltikandi Selts
Liis Luhamaa, Ehtsad Värvivid OÜ
Lõuna-Läänemaa Käsitööühing MTÜ
Mare Pernik, Vaibapesa OÜ
Margit Dravniece, MargitCraft OÜ
Margus Rebane
Marvi Volmeri Rahvariiete
Konsultatsioonituba
Merle Nisuma, Nisuma Studio OÜ
MTÜ Lüster
MTÜ Maarja-Magdaleena Gild
MTÜ Pärnu Rakenduskunsti Ühing
MTÜ Slaavi Kultuuriühing
MTÜ Tõstamaa Käsitöökeskus
OÜ Yarila
Paikuse Huvikool
Pärnu Pitsistuudio
Raina Subi, Aniar OÜ
Stella Laur, Artbeat OÜ
Studio OÜ
Ursula Mängel, Riided Selga OÜ
Vally Selberg, Rummu Talu OÜ
Varbla Rahvamaja käsitööring

MTÜ Maarja Magdaleena Gild

Stella Laur, 5887 2790, e-post: info@maarjamagdaleenagild.ee
maarjamagdaleenagild.ee, Uus 5, Pärnu linn
Facebookis: Maarja-Magdaleena Gild
Kontaktisik: Kadri Rebane

Maarja Magdaleena Gild on asutatud aastal 2007.

2023. aasta tegevused

Aastal 2023 tegutses Gildimajas 22 meistrikoda

1. Eddi Potitehas
2. Helle Savikoda
3. Signe Kõitekoda
4. Ene 7 asja
5. Kati Heegeldab
6. Maali Studio
7. Jane Vaselised
8. Leili Klaasikoda
9. Kadri Tekstiil ja Maal
10. Raina Villapildid
11. Margiti Tekstiilikoda
12. Kadi Nahastuudio
13. Karini Paberikoda
14. Pea Peenar
15. Endla Disain
16. Endla Laulu – ja Mängukoda
17. Ursula Õmbluskoda
18. Õmblusmamsli Lapitekid

19. Lahe Stuudio
20. Urmas Uustali Kunstikelder

21. Gildi Pood
22. Gildi Toidukoda

Meie meistrid võtsid 2023. aastal osa erinevatest üritustest, näitustest ja laatadest:

- Näitusel „Meisterlikkus elab rahva seas“ osalesid gildist Jane Erikson, Leili Kokk, Ene Riso.
- Pärnu Keskraamatukogus oli kõigi gildi liikmete ühisnäitus „Inspiratsioon Pärnu“.
- Pärnu linna kunstnike aastanäitusel osales gildist Kadri Rebane.
- Urmas Uustali isikunäitus Pärnu Keskraamatukogus.
- Signe Taremaa köidete näitus Pärnu Keskraamatukogus.
- Signe Taremaa köitekoda 16. rahvusvahelisel köitekunsti biennaalil Prantsusmaal osalenud köidete „Le Lion“ näitus Viimsi Raamatukogus.
- Köidete näitus „Koirohukorjaja“ Tallinnas Kirjanike Maja musta laega saalis oli pühendatud A. Alliksaare 100. sünniaastapäevale. Näitus rändas veel Tartusse Ülikooli raamatukokku ja Keilasse Harju maakonna raamatukokku.

Valik üritusi, kus osaleti 2023. aastal töötubadega ja oma loominguga:

Kuressaare tänavafestival

Vaba aja mess Pärnus

Pärnu 3. kirjandusfestival

„Interjäär 2023“ Tallinnas

Viljandi pärimusmuusika festival

„Naiste öö“ Valga Kultuurikeskuses

Viru Folk

Pärnu hansapäevad

Gildipäevad

Vanalinna päevad Tallinnas

Mardilaat

Erinevad kevad-, suve-, sügis- ja

„Tere, Pärnu suvi“

jõululaadad üle Eesti

Valik 2023. aastal läbiviidud ja toetatud üritusi:

Pärnu 27. gildipäevad

- „Tere, Pärnu suvi“ tarbeks vineerist elevantide valmistamine koostöös Pärnu koolilastega ja paigutamine linnaruumi.
- Lastelaager – nädalajagu üheskoos meisterdamist mängu ja ühislõunaga Gildimajas ja Steineri aias.

Üks säravamaid hetki 2023. aastal oli ERKLi kingitud mentorkoolitus Gildimajas. Saime valida pastlavalmistamise koolituse, mille viis läbi meie oma meister Signe Taremaa.

Osalejaid oli 14 inimest, kuid soovijaid oli isegi rohkem.

Saime teada palju uut, palju uusi oskusi ja kõige krooniks – iseenda valmistaud paari pastlaid.

Aitäh ERKLi toreda võimaluse eest!

Meie koostööpartnerid 2023. aastal:

Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liit

Pärnu Kunstikool

Pärnu Linnavalitsus

Destination Pärnu

Pärnu Muuseum

Pärnu Nooruse Maja

Pärnu Kutsehariduskeskus

Pärnu teater Endla

2023. aasta oli stabiilsem kui eelnevad nn pandeemia-aastad. Arenguruumi on kindlasti veel.

2024. aasta rõhk on püsijäämisel. Plaanis on kindlasti tugevdada suhtlust teiste käsitööühendustega ning tuua Pärnu ja Pärnumaa rohkema esile ka üldpildis.

Tõstamaa Käsitöökeskus MTÜ

Anu Randmaa, tkasitoo@gmail.com

Tõstamaa Käsitöökeskus on asutatud aastal 2017.

2023. aasta tegevused

Ringitegevus: käsitöö- ja keraamikaringid täiskasvanutele kaks korda nädalas, veebruaris alustas neli ringi. Toimus Pärnumaa rahvarõivakool 2023–2025, avatud oli käsitööpood, korraldasime näitusi, töötube, täitsime käsitöötellimusi. 2023. aasta oli päris suur arenguhüppe aasta, sest avasime renoveeritud näituseruumi-õppeklassi ning meid külastas rekordarv välismaiseid kudumishuvilisi gruppe.

Tähtsündmused:

- 27.12.2022–16.01.2023 oli rahvakunstigaleriis Tallinnas (Pikk 22) üleval Pärnumaa põlledede raamatu ja põlledede näitus. Näituse korraldas Pärnumaa rahvarõiva nõuandekoda Pärnu Muuseumi, Tõstamaa Käsitöökeskuse ning Inna Raua koostöös. Aasta jooksul esitlesid näitust veel Häädemeeste raamatukogu ja Seljametsa muuseum, kokkulepe on sõlmitud näituse esitlemiseks Pärnus, Rääma folklooripäeval.
- Mais avasime LEADERi toetuse ja Hooandja abil renoveeritud näitusetoa-õppeklassi. Sisustuse hankimist toetas Henkel. Aasta lõpuni toimus seal neli näitust: Pärnu Kunstide Kooli käsitöö- ja keraamikaringide näitus, käsitöökeskuse täiskasvanute ringi lapitööde näitus, tõstamaalase Liina Lippasaare näitus „Mustrite ja portreede lummuses“ ning käsitööringi õpilase Pilleriin Piirme isikunäitus „Heegeldused“.
- Osalesime Tõstamaa osavallapäevade kohvikuteketis ja Tõstamaa Rahvamaja jõululaadal.
- 13.–15. juulil toimus koostöös Tõstamaa Rahvamajaga pärandkultuuri festival „Tõstamaa õhetus 3“.
- Meie töötubades ja käsitöökeskust tutvustavatel tuuridel osales seitse gruppi Taanist, Hollandist, USAst, Inglismaalt.

Koostööpartnerid:

ERKL, Pärnu Lahe Partnerluskoogu, SA Pärnumaa Turism, SA Pärnu Muuseum, Pärnu Kunstide Kool, MTÜ Rahvarõivas, Tõstamaa Rahvamaja, Tõstamaa Osavallakeskus.

2024. aasta tegevusplaan

Käesoleval aastal jätkame oma seniseid tegevusi, seame töösse oma uue näitusetoa-õppeklassi. Kavas on seitse näitust, sh ERKLi aastateemaga seonduv pärandvara näitus. Jätkub neljas Pärnumaa rahvarõivakool. Pärandkultuurifestival „Tõstamaa õhetus 4“ tuleb veidi uues vormis. Keskendume enda tegevusele ning kutsume teisi tegijaid samal ajal enda üritustega kaasa tulema.

Meie üle kümne aasta tagasi seatud eesmärk – tuua Tõstamaale käsitöö elamusturistide gruppe – on realiseerumas. Ka 2024. aastaks on mitmed külastused kokku lepitud.

Pärnu Pitsistuudio (MTÜ Tulilind)

Birgit Pere-Päästel, 507 6571, e-post: birgit.pere@gmail.com
Pärnu, Roheline 1b
EMTAK kood: 94995

Pärnu Pitsistuudio on asutatud aastal 2000, liikmeid on 18.

2023. aasta tegevused

- Iganädalane koostöö oktoobrist kuni maini.
- Juunis: töötuba – tutvumine niplispitsiga ja käevõru niplamine, pärimuspidu Baltica.
- Juunis: osavõtt käsitööpäevadest Ruhnus.
- 25. juuni: osalemine ülemaailmsel pitsipäeval Jänedal – meistrituba „Karjala pitsid“.
- Juulis: osavõtt Rauma pitsifestivalist. Võistuniplamises 2. koht.
- Septembris: töötoa korraldamine – jõuluehete niplamine Ruhnu puukirikule. Pärnus Nooruse majas, kohal niplajad üle Eesti.
- Novembris: osalemine Mardilaadal – töötuba.
- Tegevused, mis seotud igapäevase pitsiringi tööde ja huvidega.
- Koostöö, niplispitsi õpetamine Kihnus.

Koostöö toimub MTÜ Eesti Niplispitsi Seltsiga, piirkondlike niplispitsi ühendustega ja Tõstamaa Käsitöökeskusega.

2024. aasta tegevusplaan

Laienenud koostöö Eesti Niplispitsi Seltsiga, ühised väljasõidud, koolitused. Tulevikuplaanid 2025. aastaks kui Eesti Niplispitsi Selts saab 30-aastaseks.

RAPLAMAA

Paikkonnas tegutsevad:

Rapla Käsitöö- ja Kunstiselts

Rapla Käsitöö- ja Kunstiselts

Ivi Sark, tel: 512 8931, e-post: ivi.sark@gmail.com
Metsamajandi tee 8-6, 79517 Raplamaa, Rapla vald
EMTAK kood: 90031

Rapla Käsitöö- ja Kunstiselts on asutatud aastal 1995. Seltsil on 1. jaanuari 2024 seisuga 25 liiget. Tegutsemise peamised eesmärgid on koolituste korraldamine, õppereisid, meistrilaadad.

2023. aasta tegevused

Aasta 2023 oli teguderohke. LEADERi meetmetest saadud rahastus projektidele andis võimaluse korraldada koolitusi ja õppereise, meistrilaatasid. Taas oli tore kokku saada!

- 20. aprillil toimus konverents „Paikkond – kohapärimus“. Käsitööseltsingul Süstik täitus 20 tegevusaastat. Peaettekande „Kihnu elav pärimus“ tegi Mare Mätas. Kaasettekandeid oli üheksa, need rääkisid pärimuskultuuri hoidmisest Raplamaal, rahvamuusika väärtustamisest, Mahtra pillimeeste 50 aasta tegevusest, rahvarõivaseelikute väljapanekust „Vigala ristilised“, Sillaotsa Talumuuseumist ajalooajalooajana, ajalehe lisalehes „Käsitöölane“ 10 aasta jooksul kirjutatust, vanavanemate toidupärandist, rahvatantsust kultuurikandajana ja käsitööseltsingu 20 tegevusaastast. Osalejaid oli üle 70 inimese.
- 13. mail toimus Rapla XXI kevadlaul käsitöö- ja väikeettevõtjatele.
- Juulikuus toimus õppereis Hiiumaale. Kohtusime Hiiumaa ettevõtjatega, kaunite aedadega ja saime osa väikesaarte laulupeost. Osales 20 inimest.
- Toimus õppereis Viljandisse ja Võrumaale. Tutvusime Mulgi kultuuriruumiga ning ettevõtjatega. Osales 23 inimest.
- 16. detsembril toimus Rapla XXI jõululaul käsitöö- ja väikeettevõtjatele.
- Mentorkoolitused, õpetas Kätli Saarkoppel.
- Paikonna toidukoolitused Pille Petersoo juhendamisel.
- Käsitööpood Süstik on tegutsenud aastast 2011, seega juba 12 aastat.

Rapla Käsitöö- ja Kunstiseltsile anti tunnustused:

- Raplamaa aasta õpitegu 2023: projekt „Käsitööettevõtja õpib“
- Raplamaa aasta tegu 2023 nominent: konverents „Paikkond – kohapärimus“

Koostööpartnerid on Raplamaa Partnerluskogu MTÜ ja RAEK.

2024. aasta tegevusplaan

- Paikkonna toidukoolitused Pille Petersoo juhendamisel jätkuvad.
- Koolitused ja õppepäevad ettevõtjatele.
- 11. mai Rapla XXII kevadlaad.
- Juulis õppereis Pärnumaale.
- 2.–3. augustil osalemine ERKLi käsitööpäevadel Setomaal.
- Septembris Rapla XXI sügislaad.
- 9. detsembril Rapla XXII jõululaad.

RUHNU

Paikkonnas tegutsevad:

MTÜ Ruhnu KultuuriAit
Küllil Uustal

MTÜ Ruhnu KultuuriAit

Triinu Lamp, 5210 1113, e-post: kultuuriait@ruhnu.ee

Facebookis: Ruhnu Kultuuriait

EMTAK kood: 94995

Ruhnu piirkonna kontaktisik **Küllil Uustal**, 5692 9551, e-post: kulli.uustal@gmail.com

Facebookis: Ruhnu käsitöökammer Vävkammaren/Ruhnu pärandikool.

MTÜ eestvedajaid on kaks, tegevustes osalejaid olenevalt üritusest 10–50 inimest. MTÜ Ruhnu KultuuriAit väärtustab kohalikku kultuuripärandit: hoiab, taaselustab ja tutvustab traditsioonilisi käsitöövõtteid. Selle eesmärgi täitmiseks korraldame õpitubasid. Kogume, talletame ja süstematiseerime ruhnurootsi pärandit.

2023. aasta tegevused

2023. aasta suveaeg algas suure elevusega – ERKLi käsitööpäevad toimusid sel aasta Ruhnu saarel. Ruhnu Kultuuriait pidas külalistele loengu Ruhnu rahvarõivastest ning andis võimaluse tutvuda originaalesemetega. Toimusid hariv ja meelelahutuslik filmiprogramm, õpituba Ruhnu nõelapitsi/sõlmpitsi tehnikast, natuke Ruhnu muusikat ja tantsu, Ruhnu käsitöö teemaline kuldvillak. Kohtuti Ruhnu käsitöömeistrite ja ettevõtjatega. Lisaks said külalised osa ringsõidust veoauto kastis, nägid kirikuid, tuletorni ja muuseumi aardeid ning nautisid muidugi kõike muud mõnusat, mida juunikuisel Ruhnul pakkuda oli. Kogu sagimise kõrval sai Mareli Rannap Triinu ja Külli abiga YouTube'i jaoks „purki“ ka video „Ruhnu naine paneb riidesse“.

I Ruhnu viiulilaagri raames toimus suur rahvarõivaseminar, kus sai kuulata nii teoreetilist loengut kui ka vaadata praktikas, kuidas viiulilaagri osalised Ruhnul rõivad selga said. Lisaks sai imetleda suurel hulgal värvilisi algupäraseid põlle- ja rätikukangaid, mis olid tuulutamiseks välja toodud.

Suvel toimus taas mitu külalaata, mis toovad alati kokku kohaliku omatoodangu ja käsitöö tegijad ning pakuvad iga kord ka mõne omaloomingulase üllatuse.

Kultuuriaidas toimus Eesti Rahvakultuuri Keskuse toetusel kaks õpituba: kahepäevane vokkide korrastamise õpituba ning Ruhnu helmekeede õpituba.

Naiste käsitööring kodus vikeldustega sokke ja kindaid ning alustas Ruhnu roositud sukkade kudumisega. Avatud käsitöökodade päeval tehti koos helmekeesid.

Ruhnu käsitöölised läksid esimest korda kõik koos välja Mardilaadale, kuhu võtsime kaasa lambanahku, lõnga, puutööd, kudumeid, keraamikat, käsitööseepi, raamatuid, kunsti ja värskelt trükist tulnud Ruhnu lauamängu.

2024. aasta tegevusplaan

MTÜ Ruhnu KultuuriAit on esitanud projektitaotluse Ruhnu vokkide korrastamise õpitoa jätkuprojektiks *spinntalko* ehk ketramistalgute korraldamiseks ning Ruhnu tooli tegemise õpitoa läbiviimiseks. Vähemalt kord aastas korraldame Ruhnus rahvarõiva tuulutamist ja tutvustamist. Taaskäivitame keraamikaateljee tegevuse ning korraldame mõne suvise avaliku keraamikaõpitoa. Võimalusel osaleme taas koos teiste Ruhnu käsitöölisega Mardilaadal.

SAAREMAA

Paikkonnas tegutsevad:

FIE Paul Tohv

FIE Riine Sooäär

Good Kaarma OÜ

Kohala lapitekid OÜ

Kõusikodu OÜ

Liimeister OÜ

Niidihaldjas OÜ

Nola OÜ

Õmblusstudio E-Mair OÜ

Saare vilt OÜ

Salmefelt OÜ

Sarapiku vilt OÜ

Sõrve villaveski OÜ

Tiiu Kaju nahatööd OÜ

Treco OÜ

Tuuleluud OÜ

Saaremaa käsitööselt Kadakmari MTÜ

Mareli Rannap, 522 8817, e-post: marelirannap@gmail.com

Padari talu, Praakli küla, Saaremaa vald, Saare maakond

EMTAK kood: 94995

Kadakmari MTÜ on asutatud aastal 2008. Tegevustes osalejate arv on 30.

Tegutsemise peamised eesmärgid: pärandoskuste säilitamine Saaremaal. Meie tegevus on suunatud sellele, et käsitööhuvilised inimesed saaksid sisustada otstarbekalt oma vaba aega, et rahvakunst elaks ja säiliks ning käsitööoskused ja teadmised oleksid edasi antud järgnevatele põlvvedele.

2023. aasta tegevused

2023. aasta kevadel lõpetasime käsitööseltis ühe õppeaasta kestnud rahvariidekomplektide juurde kuuluvate vammuste õmblemise koolituse.

Septembris alustasime uue mitmeaastase projektiga: rahvariide komplektide valmistamisega. Esimesel aastal on kavas tikkida ja õmmelda rahvariide särgid ning jätkata järgmistel aastatel muude esemete valmistamisega.

Koostööpartnerid on SA Saaremaa muuseum, Kuressaare Ametikool.

2024. aasta tegevusplaan

Plaanis on jätkata rahvariide särkide koolitusega ja alustada septembrist uut koolitushooaega rahvariide komplektide juurde kuuluvate seelikute ja vestide valmistamisega.

Toimuvad kaks koolitussarja: Eve Mahhovi loovkampsunite koolitus ja Anu Pingi kudumise meistrikläss. Põhimõtteliselt teeme mõlemas koolitussarjas kampsuneid. Esimeses õmbleme ja tikime kokku vanu katkisi kampsuneid ning teises koome rahvariide komplektide juurde kuuluvaid kampsuneid.

Seoses ERKLi väljakuulutatud rahvariideaastatega „Rahvariie ruudus“ on meil plaan koostada taaslavastatud fotodest näitus, mis hakkab 2025. aastal ringlema Saaremaa rahvamajades.

MTÜ Lõimik

Kätli Saarkoppel, e-post: katli.saarkoppel@gmail.com

Aia tn 62-5, Kuressaare, 93810

MTÜ Lõimik on asutatud 2019. aastal. Eestvedajaid on 5, tegevuses osaleb 12 inimest. Tegutsemise peamised eesmärgid: kangakudumise valdkonnas traditsiooniliste tehnikate ja esemete uurimine ja jäädvustamine, tulemuste jagamine ja tutvustamine ning rakendamine praktilises töös. Osalemine koolitustel.

2023. aasta tegevused

- Projekt „Käsitelgedel kootud Saaremaa tarbetekstiilid 20. sajandi I poolel. Uurimine, kaardistamine“
- MTÜ tegevuse tutvustamine (üleskutse vanade tekstiilide märkamiseks, teavitamiseks) Saaremaa Väärikate Ülikoolis
- Mardilaat – projekti tutvustamine huvilistele

Meistrikojad ja koolitused:

- Õppepäevad Kuressaare Ametikooli kangakudumise õppeklassis. Juhendaja Marge Veelmaa
- Loeng, praktiline osa „Ajaloolised tarbekangad Eesti kodudes. Erinevad esemed ja tehnikad. Damastmuustrite kudumine“

Vastukaja üleskutsel oli hea: uurimiseks ja dokumenteerimiseks toodi arvukalt vanu tekstiile. Projekti esimese osa edukas lõpetamine. Projekti esimene osa sai rahastuse Saarte pärimuskultuuri toetusfondist 2023 (Eesti Rahvakultuuri Keskus).

Lõimik oleks võinud oma tegevust rohkem tutvustada teemaga seotud avalikel üritustel, näiteks jõulumüügil, tänavafestivalil.

Koostööpartnerid: Kuressaare Ametikool, Marge Veelmaa, Veinika Västriku, Keskkonnaamet, Saaremaa Muuseum, eraisikud (pärandvara hoidjad).

2024. aasta tegevusplaan

Projekti „Käsitelgedel kootud Saaremaa tarbetekstiilid 20. sajandi I poolel“ II osa – uute toodete loomine vanadest tekstiilidest inspireerituna. Kogutud materjalide põhjal trükise väljaandmine.

Osaleda üritusel „Käsitöökojad üle maa“ ja teistel ERKLi sündmustel.

SETOMAA

Käsitööühendused:

Seto Käsitüü Kogo MTÜ

Käsitööettevõtjad:

FIE Kaja Tullus

FIE Raivo Jänemägi

FIE Silvi Valge

Jane Vabarna

Maret Vabarna

Marje Linnus

MTÜ Ateljee- Galerii, Evar Riitsaar

MTÜ Maakad, Kairi Orav

MTÜ Meieselts Meroos, Sirje Pakler

MTÜ Rahusoo, Sigre Andreson

OÜ Estonian Pottery

OÜ Kagu Kudujad

OÜ Katusõkatja

OÜ Kurveri, Kriisa talu käsitöömaja

OÜ Ots Puutöökoda

OÜ Seto Rõivakoda

OÜ Sujuri

OÜ Taarka Tarõ

OÜ Tõrvas

Pille Kruustik

Sirid Pärtin

Sirje Ots

Terje Lillmaa

Käsitöökauplused:

Avatud ateljeed: Ateljee-Galerii Haljas

Kunn

Kriisa talu käsitöömaja

Kunstizaal Obinitsas

Obinitsa külakeskuse käsitööstuudiod

Piusa Savikoda

Setomaa muuseumid: Värskas, Saatses ja

Obinitsas

Vana Jüri seebikoja käsitööpood

Värskas Käsitööselt Kirävüü

Käsitööinfopunktid:

MTÜ Seto Käsitüü Kogo tegevjuhi

tööruum

MTÜ Värskas Käsitööselt Kirävüü töötuba

Setomaa Muuseumid (muuseumid Saatses,

Värskas, Obinitsas)

Värskas kultuurikeskuse III korrusel

Värskas Setomaa vallamaja III korrusel

Seto Käsitüü Kogo

Ingrit Kala, 5620 0057, e-post: ingrit@setomaa.ee, kogo@setomaa.ee

kogo.seto.ee

Obinitsa, Setomaa vald, Võru maakond 65301

Seto Käsitüü Kogo asutati 18. juulil 2006 Obinitsas. Kogo põhikirjaline eesmärk on seto traditsioonilisel käsitööl põhineva ettevõtluse arendamine seto käsitöötraditsiooni järjepidevuse ja säilitamise kaudu. Eesmärgi saavutamiseks oleme korraldanud koolituspäevi ja -sarju, osalenud ühiselt laatadel-messidel ja otsinud võimalusi käsitööettevõtluse toetamiseks.

2023. aasta tegevus

Aasta alguses valmis kaua oodatud Seto rahvarõivaraamat. Toimusid esitlused Setomaal, Tartus, Tallinnas.

Suureks sündmuseks oli XXX Seto pitsipäevade korraldamine. Tänavune konkursi teema oli „Kingitus“. Esimese preemia sai 5. kategooria pitsimeister Galina Liivago, tema seelikupitsi värvid olid väga hästi valitud ja pits oli peenelt ja korrektselt heegeldatud. Teine koht kuulus Linnus Marjele pealiniku eest. Kolmas preemia läks Maret Vabarnale isu tekitava tordi eest. Pitsivahune töö sai ka kingituse teemapreemia.

Koolinoorte parimal Pilleriin Palokil oli hea värvivalikuga kott. Teine preemia kuulus Pilleriini vennale Gerd Palokile. Kolmanda koha sai Katarina-Lee Saarekivi järjehoidja eest. Õpetajapreemia kuulus Meremäe kooli õpetajale Sigre Andresonile.

See, et koos pitsipäevade konkursitöödega oli väljas 68 varem auhinnatud tööd, tegi pitsipäevad eriti suurejooneliseks. Näha sai isegi esimeste pitsipäevade võidutööd. Seto pits on seto käsitöötehnikate seas hinnas.

Setomaal toimusid taas avatud käsitöötalude päevad. 16 talu, ateljeed, muuseumitare ja müügikohta avasid sel päeval ukсед, et tutvustada tegevuskohta ja müüa oma käsitööd.

Paljudes kohtades toimusid õpitoad, kus huvilised said vaadata või ise tegutseda.

Enamikus sel päeval avatud taludes sai nautida ka süngünulgaga seotud näitusi. Imetleda sai vanavanemate valmistatud mitmekülgeid voodiotsi, süngutekke, erinevaid pitse ja tikandeid, aga ka tänapäeval tehtud esemeid.

Külastajate hulgas oli palju tekstiilkäsitöö huvilisi, kes huvitusid eri tehnikatest ja väljapanekutest, aga talust talu liikus sel päeval ka palju kultuurihuvilisi, kes tundsid huvi taluarhitektuuri, traditsioonide ja talu ajaloo vastu.

Nagu juba traditsiooniks saanud, osalesime ühise väljapanekuga Seto Kuningriigipäeva laadal. Seto Kuningriigipäeval Rõsnas toimus ka traditsiooniline käsitöömeistrite konkurss. Teemaks oli „Helmine“. Konkursile esitati 18 omanäolist abielunaise peakatet, mis olid helmestega kaunistatud. Kuningriigi meistriks kuulutati Laine Lõvi.

Setomaal toimus V Seto käsitöölaager. Litvina külas seto talukompleksis toimunud laagris osales 20 eri vanuses käsitööhuvilist. Seto käsitöö on põlvest põlve edasi kantav oskus ja Kirävüü naised olid kolme päeva jooksul tublid ja kannatlikud õpetajad. Pearõhk oli peavöö ja kõlavöö õppimisel. Lisaks sai igal päeval ka kangastelgedega tutvust teha, kududa erinevaid kangaid ja õppida kanga mähkimist. Oli võimalus seto pitsi heegeldada, kirivööd ja putsupaela kududa ning seto tikandit õppida. Igal aastal oleme kaasanud ühe juhendaja

väljastpoolt, sel korral soovisime seto mustreid savisse täppida. Laagrilistel valmisid Hele-Mall Maaski juhendamisel seto mustriga taldrikud. Muidugi ei puudunud laagrist ka seto laul ja tants ning pillimäng, kõneldi seto keeles, käidi suitsusaunas ja magati aidas.

Toimus kaks ERKLi mentorkoolitust. Sandra Urvaku koolitusel saime rohkem teada fotograafiast ja Inna Raua juhendamisel valmisid kõigil osalejatel pastlad.

Osalesime Tallinna ja Helsingi mardilaadal, kus peamine tähelepanu oli rahvarõivastel ja rahvarõivaraamatu tutvustamisel ja müümisel.

Koostöö erinevate organisatsioonidega

2023. aastal jätkus mõnus koostöö meie põhiliste koostööpartneritega: Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liit, Setomaa Turism, Seto Küük, Setomaa Liit, Seto Instituut, Setomaa Muuseumid, Eesti Rahva Muuseum, Eesti Vabaõhumuuseum.

2024. aasta tegevusplaan

- Maikuus toimuvad 31. Seto värvilise pitsi päevad. Konkursi teemaks on „Suvi“.
- Korraldatakse avatud kultuuri- ja käsitöötalude päev Setomaal.
- Valitakse Seto Kuningriigi näputöömeister. Konkursi teemaks on „Klaasisuuvüü“.
- Osaleme ühise väljapanekuga laatadel-messidel.
- Jäädvustame käsitöötajaid ja töövõtteid.
- Toimub VI Seto käsitöölaager.
- Kutsutakse ellu uusi projekte ja korraldatakse käsitöökoolitusi.
- Jätkatakse koostööd seniste koostööpartneritega.

TARTUMAA

Paikkonnas tegutsevad:

MTÜ TuleLoo
Tartu Käsitööklubi

Tartu Maanaiste Liit

Käsitööühendused:

Kodukultuuri selts Tõrvandi
Kõrveküla maanaiste selts
Miina Puhja maanaiste selts

Ülenurme käsitöö- ja rahvuskultuuri selts
Nurmenukk
Vana-Kuuste maanaiste selts

Tartu Käsitööklubi

Tiina Konsen, 5305 9698, e-post: tiina.konsen@raad.tartu.ee

1995. aastal asutatud Tartu Käsitööklubi tuumiku moodustasid käsitöömeistrid, kes olid kaasatud 1992. aastal Tartu Rahvakultuuri Keskuse Sinimandria käsitöömeistrite võrgustikku. Need olid meistrid, kes osalesid käsitöövõtete tutvustamisega avalikel sündmustel – rahvusvahelisel folkloorifestivalil Baltica, maapäeval „Tartumaa trallam“ ja I Tartu laste ja noorte folklooripäeval „Taaralinna taaderant“.

Tartu Käsitööklubi eesmärk on hoida piirkonna rahvakunsti- ja käsitöötraditsioone, korraldada konkursse ja näitusi, koolitusi ja konverentse, arendada ühistegevust, võimendada Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liidu ettevõtmisi Tartumaal.

2023. aasta tegevus

- Mentorkoolitused Mall Vesiloga
- Tööd klubi arhiivi kokku kogutud trükiste, fotode, videotega.

2024. aasta tegevusplaan

Peatada klubi tegevus 2024. aastaks, jätkata 2025.

Tartu Maanaiste Liit MTÜ

Signe Laht, 5347 1841, e-post: signelaht61@gmail.com, tartumaanaisteliit@gmail.com
Tartu vald, Lähte alevik, Kase 7

Tartu Maanaiste Liit on asutatud 18. novembril 1993.

2023. aasta tegevused

Aktiivsemalt on aasta jooksul tegutsenud Ülenurme käsitööseltsi naised, kes kohtuvad igal kolmapäeval seltsi ruumides ja õpetavad-õpivad mitmesugust käsitööd. Alates 2022. aasta sügisest on toimunud aktiivne sokkide kudumine Ukraina sõduritele. Seltsile annetati ja osteti ka ise villast lõnga, millest kooti eri suurusega sooje sokke. Neid saadeti mitu kastitait teele koos eluks vajalike esemete ja maiustustega.

Seltsi liikmed on käinud käsitööteadmisi jagamas ja õppepäevi korraldamas ka väljaspool oma valda, suvel näiteks õpetati 15. juulil toimunud Wäägvere Wolgil villahaldajate meisterdamist ja klaastaara taaskasutamist. Taaskasutusteema on seltsi üks

põhitegevusharusid, mida õpitakse loovalt ise ja õpetatakse ka teistele. Koostöös Ülenurme Gümnaasiumiga toimuvad seltsiruumis juba teist aastat 6. klasside tüdrukute tööõpetuse tunnid, kus samuti arendatakse usinasti taaskasutusteemat. Ülenurmes toimusid ka makrameekursused, mille tublim osaleja sõlmis kauni võrkiige. Detsember möödus Ülenurmes jõuluteemaliselt, muu hulgas meisterdati erinevatest materjalidest kuuseehteid, näiteks akrüülist toorikud ja männikäbid said eri tehnikaid kasutanud meistrite käe all iselaadse ja põneva väljanägemise.

Üks armastatumaid käsitöoliike on kangakudumine. Värvikaid teljekudumeid valmistatakse Vana-Kuustes, Kõrvekülas, Puhjas, Ülenurmes. Vana-Kuuste naisseltsis valmivad ka omanäolised keraamikatooted.

Traditsiooniliselt toimus liidu eestvõtmisel Tartumaa aasta ema valimine, pidulik sündmus toimus 13. mail. Tartumaa aasta emaks valiti Ingrid Matteus, kes on muu hulgas ka väga tubli käsitöötaja. Tunnustusena laotati tema õlgadele Ülenurmes kootud pehme villane sõba.

Päeva meeleolu kujundas kontsert, kus laulis Marek Sadam.

Aasta tipp-sündmuseks oli Tartu Maanaiste Liidu 30. sünnipäev, mille puhul korraldasime konverentsi koos piduliku koosviibimisega Tartus Alexela Loomelava kristallsaalis.

Konverentsi teema oli „Roheline elustiil“ ja ettekande tegi Maaelu Teadmuskeskuse asedirektor Marko Kass. Kaasettekanne käsitles rohelisest elustiilist juhinduvalt taaskasutusteemat, illustreerivate näidetena tutvustati Ülenurme käsitööseltis aegade jooksul tehtud töid vanadele materjalidele uute kasutusvõimaluste loomisel.

Välja oli pandud suur näitus kõikidest käsitöona valminud töödest, millega Tartumaa naised on viimastel aastatel tegelenud: heegeldatud kleidid; kootud sallid, kampsunid, sokid-kindad; vilditud saunamütsid; maalitud siidisallid; dekupaažtehnikas kauniks väärindatud klaas-, puit-, kartongtaara; betooni abil vanadest saunarätikutest põnevateks kujundatud lillevaasid; heegeldatud mänguasjad; makrameetehnikas lillekiiged ja palju muud. Valik oli tõesti rikkalik. Kohaolijate lustiks esitasid nõtked taidlejad kõhutantse ja energilisi mustlastantse. Õhtu lõpetuseks esinesid Marko Matvere ja Peep Raun meeleolukate lauludega.

2024. aasta tegevusplaan

Jätkame põhjalikumalt tutvumist liidu liikmesseltsides tehtavaga, seltsiliikmete võimaluste ja ootustega. Suurem käsitöötoodete demonstreerimine on planeeritud traditsioonilisele emadepäeva pidulikule tähistamisele.

Tegevuste planeerimisel on olulisel kohal taaskasutus – õpime ja õpetame loodussäästlikust eluviisist lugu pidama.

Jätkuvalt on liikmesseltside plaanides rahvusliku käsitöö tutvustamine ja õpetamine.

MTÜ TuleLoo

Kadri Tomasson, 511 3806, e-post: kadri.tomasson@gmail.com

Linnavere tee 27, Lemmatsi küla, Tartumaa 61704

EMTAK kood: 9003

MTÜ TuleLoo registreeriti iseseisva mittetulundusühinguna 9. aprillil 2010. Meie eesmärk on hoida ja anda edasi rahvuslikku kultuuripärandit ning edendada käsitööalast ühistegevust. 2023. aasta lõpu seisuga on TuleLoos 12 liiget, tööd korraldab kolmeliikmeline juhatus. TuleLoo MTÜ on Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liidu liige.

2023. aasta tegevused

Aprillis tähistasime TuleLoo 13. sünnipäeva.

Aasta jooksul korraldasime oma liikmetele kaks koolitust:

- Maila Käose juhendamisel „Rahatasku valmistamine“
- Inga Talvise juhendamisel õppepäeva „Käsitöötoodete turundamine ja müük. Tootefotode tegemise praktiline koolitus“

TuleLoo liikmed võtsid osa ERKLi Mall Vesilo mentorkoolitustest „Kampsiku kohendamine“ ja „Vanast uus“. Meie liikmed osalesid ka oktoobris Tartus toimunud kangakudujate infopäeval.

2023. aastal võtsime MTÜ TuleLoo üldkoosolekul vastu otsuse MTÜ juriidilise isikuna likvideerida ja jätkata tegevust sõpruskonnana.

2024. aasta tegevusplaan

MTÜ TuleLoo tegevuse lõpetamine, juriidilise keha likvideerimine.

VALGAMAA

Paikkonnas tegutsevad:

Hummuli Rahvamaja Käsitööring
Karukäpp
Karula Kultuuriselts
Karula Naisselts
Lüllemäe Rahvaõpistu
Maavillane
MTÜ TuuleEit
Otepää AMS kangastelje tuba
Otepää Naisselts
Pritsumehe Marid

Riidaja käsitööring
Ritsu külaselts
Taagepera Käsitöökamber
Taagepera külamaja Savikoda
Tõrva Kunstistuudio
Valga Linna Pensionäride Liit
Valgamaa Rahvakunsti ja Käsitöö
Keskseelts
Vintage stuudio

Käsitööettevõtjad:

Aet Treial
Andres Rattasepa puidutöökoda
Ann MLT OÜ
Aveli Kikkatalo
Ene Kaas
Mart Salumaa, Ketta talu

Metspipar OÜ
Nuustaku seebid
Piret Ilves
Riina Possul
Virve Niilisk

Käsitöökauplused/infopunktid:

Hargla Postimaja Salong
Kauplus Anni Butiik (Ann MLT OÜ), Otepääl Pühajärve tee 2 (infopunkt)
Lüllemäe Rahvaõpistu galerii/müügituba
Valga Muuseumi fuajee pood

Valgamaa Rahvakunsti ja Käsitöö Keskseelts MTÜ (VRKK)

Katrin Uffert, Ene Kaas, Kaja Sisask, Anne Jaakson, Varju Teder, Jorma Riivald
+372 5553 3564, e-post: katrin.uffert@gmail.com
Pühajärve tee 2, Otepää 67403, Valgamaa

Valgamaa Rahvakunsti ja Käsitöö Keskseelts on asutatud 2004. aastal ja registrisse kantud 2005. aastal.

2023. aasta tegevused

- Pärandihoidja tänuüritus 24. mail Kärstnas.
- Valgamaa Rahvakunsti ja Käsitöö Keskseeltsi talvine tänuüritus 20. detsembril Sangastes.
- Maakonnaesindus osales ERKLi käsitööpäevadel Ruhnus.
- Mentorkoolitus „Kudumite taaskasutamine ja kampsiku loovõmblemine“, juhendaja Eve Mahhov.
- MTÜ Pritsumehe Marid käsitöökoolitused: Inglise lapitehnika, pööratud äärega aplikatsiooni tehnika, lihtne lapitekk, nutikad panipaigad, lapilised jõuluehted.
- MTÜ Lüllemäe Rahvaõpistu käsitöökoolitused: kampsiku loovõmblemine (juhendaja Kati Orav), keraamikakoolitused.

- Otepää rahvakunstipäev maikuus, esitlus „Otepää rahvarõiva kostüümi osad ja kandmine“
- Rahvarõivaste tuulutuspiknik juulikuus Lüllemäel, esitlus „Rahvarõivaste kandmine, hoidmine ja hooldus“
- Lõppes MATA projekt, mis oli Covid19 tõttu pikenenud 2023. aastasse.
- Ann MLT OÜ osales novembrikuus mardilaatadel Tallinnas ja Helsingis ning detsembris ERMi jõululaadal.

VRKK aasta tähtsaimaks sündmuseks on pärandihoidja hõbesõlgede kätteandmine suvehakul. 2023. aastal tunnustati viit tublit Valgamaa kultuurikandjat. Elutöösõle pälvisid Laine Vettik (käsitöö) ja Novella Hanson (muusika). Käsitöösõle pälvis Kätlin Ilves, rahvatantsusõle Heli Veerme ja kultuuritöösõle Anneli Uffert.

Vaatamata kõikvõimalikele takistustele on positiivne, et organisatsioon jätkuvalt toimetab, korraldab ja viib läbi nii traditsioonilisi kui ka uusi ettevõtmisi. Jätkuvalt meeldib koostöö on ERKLiiga.

VRKK ühendab maakonnas eri kultuurivaldkondi: käsitöö, rahvamuusika ja -tants ning kultuurimajad. Käsitöövaldkond on vaid üks osa VRKK pärusmaast. Peame tõdema, et 2022. aastal valitud uus juhatuse ei ole leidnud üksmeelt, et täielikult mõtestada organisatsiooni tegevust ja toimimist. Selle üheks põhjuseks on kindlasti aktiivsete ja edumeelsete juhatuse liikmete suur töökoormus ning tasuta lisatöö VRKK juhtimise näol.

Eriti kriitiliseks on muutunud probleem pärast valdade ühinemist ja Valga Maavalitsuse kaotamist. Maakonnas soovitakse jätkata traditsiooniliste kultuurisündmuste korraldamist ja vastutus püütakse lükata maakondlikule katusorganisatsioonile VRKK-le, kuid vahendid sündmuste läbiviimiseks puuduvad.

Lahendamata on igipõline probleem, kust leida palgafondi, et saada organisatsioonile põhikohaga tegevjuht, mis vähendaks juhatuse liikmete töökoormust ja motiveeriks neid panustama VRKK arendamisse.

Koostööpartnerid: ERKL, Kultuurkapital, Eesti Rahvakultuuri Keskus, Riigi Tugiteenuste Keskus.

2024. aasta tegevusplaan

- Kampsiku loovõmblemise mentorkoolituse 2. osa.
- Kord kuus töötoad (vastavalt projektide toele: õmblemine, kudumine, helmekeede valmistamine, toit).
- Osalemine Tallinnas ERKLi aastakoosolekul-volikogul.
- Pärandihoidja sõlgede tänuüritus.
- Otepää käsitöölaad ja rahvamuusikapäev.
- Osalemine Tallinnas ERKLi juhtide koolis.
- Käsitöökojad üle maa.
- Rookrooni valmistamise mentorkoolitus.
- Osalemine käsitöölaatadel.

Otepää Aianduse ja Mesinduse Selts

Tiia Tiideberg, 5903 1967, Heidi Mõttus, 5347 7749, e-post: otepaa.ams@gmail.com
EMTAK koodid: Põhitegevusala 94995, lisategevusala 68201, lisategevusala 94111

Otepää Aianduse ja Mesinduse Selts on asutatud 12. detsembril 1971. Seltsi tegevust juhib viieliikmeline juhatus.

Seltsi käsitöövaldkonna eesmärk on tutvustada ja õpetada huvilistele, kuidas kududa kangastelgedel kodu kaunistamiseks kangaid. Kangaring on järjepidevalt tegutsenud aastast 1965 (juba enne seltsi loomist). Seltsimaja valmimisel 1979. aastal said kangakudujad oma kasutusse ruumi, kuhu paigutati seitse kangastelge. Hetkel on majas üheksa kangastelge, kus on võimalik huvilistel kududa.

Samuti pakume (alates 2022. aasta oktoobrist) keraamikatoas huvilistele juhendaja õpetusel savist esemete valmistamist.

Käsitööringis saab asjatundjate käest küsida õmblusnippe ja varrastega kudumise õpetust ning palju muud käsitööinfot.

Oleme ise õpihüüdnud ja jagame entusiastlikult oma teadmisi, oskusi, kogemusi ja töövõtteid edasi. Huvilisi jagub!

Seltsimaja tarvidus on siiani käsitöö viljelemine, valminud töödest aiandusmaja laataladel näituste korraldamine, mesindus ja käsitöötegevuste tutvustamine.

Lisaks käsitööringidele korraldame kevadlaata ja sügislaata. Sügisel pressime aiandusmaja mahlapunktis klientidele õunamahla.

31.12.2023 seisuga on Otepää Aianduse ja Mesinduse Seltsis 50 liiget.

Lisaks oma seltsi liikmetele osaleb meie ringide tegevuses Põlva, Võru, Valga ja Tartu piirkonna inimesi. Ringide töös on osaletud aasta jooksul 457 korral. Lisaks külastatakse laataladel käsitöönäitusi (näitused tasuta).

2023. aasta tegevused

- Alates 28.02.2023 Otepää AMSi uus korrektne koduleht.
- Alates 14.01.2023 Otepää AMSi uus Facebook leht, haldab Aveli Kikkatalo.
- 14.02 Norwexi puhastusvahendite kasutamise koolitus. Osales 12 inimest.
- 7.05 Otepää AMSi vanakraamilaat ja keraamikaringi näitus
- 14.05 Otepää AMSi kevadlaat ja keraamikaringi näitus
- Eve Mahhovi kampsikute loova õmblemise koolitus (11.02, 25.02, 12.03, 27.03). Osales seitse inimest.
- Kampsikute loovõmblemise koolitusel valminud kampsikute näitus „Teine tulemine“ Otepää AMSi kevadlaadal (14.05) ja Otepää kultuurikeskuses (7.05) käsitööringi „Karukäpp“ sünnipäevapeol.
- 11.06 Mesinike teabepäevad, loeng aiandusmaja saalis. Osales 19 inimest.
- 7.07 Karksi-Nuia AMSi poolt Pollis korraldatud Eesti AMSide suvepäevad.
- 13.08 mesinike teabepäevad Otepää AMSi liikme Rein Männiste Sangaste Mesi OÜ mesilas. Osales 28 inimest.
- 8.10 leivapäeval käisid aiandusmajas külas Pähklikese lasteaia Mesimummide rühma lapsed. Näitasime, kuidas valmib naturaalse juuretisega käsitsi valmistatud rukkileib. Kangaruumis tutvustasime lastele kangastelgi ja lasime igal soovijal ka mõne triibu kaltsuvaipa kududa. Huvi oli lastel väga suur. Fotod Otepää AMSi Facebooki-lehel. Osales 22 inimest.
- 17.10 president Alar Karise poolt ellu kutsutud uudishimu päeval külastasid aiandusmaja Otepää Gümnaasiumi kaheksandate klasside tüdrukud. Valmistati taaskasutusmaterjalist kuuseehe – villasest lõngast kuusepuu. Juhendaja Heidi Mõttus.

- Kangaruumis kodusid tüdrukud taaskasutusmaterjalidest põrandavaiba. Kootud vaip loositi kudujate vahel välja. Juhendaja Juta Poderat. Osales 18 inimest.
- 10.09 Otepää AMSi sügislaad.
- 17.09 Otepää AMSi vanakraamilaad. Toimus õpituba „Koome koos kaltsuvaiba“. Valminud taaskasutusmaterjalidest põrandavaip loositi kudujate vahel välja. Juhendaja Juta Poderat. Osales 34 inimest.
- 4.09–25.09 Loovkampsikute veebinäitus. Koostajad Aet Treial ja Liina Langi.
- 7.10 osalesime kangakudujate infopäeval „Villa vaib“ Tartus.
- 24.10 Kesklinna Hambaarstid OÜ käisid kangakudumise ja keraamika õpitoas. Osales 15 inimest. Juhendajad Tiia ja Heidi.
- 9.10 Mardilaad, seminar, ettevõtluspäev.
- 4.12 Suši õpituba. Osales 6 inimest.
- 9.12 osalesime Viljandi Sakala keskuse korraldatud jõululaadal.
- 17.12 osalesime Otepää Talvepealinna jõululaadal.
- Kangaring tegutseb aasta ringi, juhendaja Tiia Tiideberg. Osaletakse aasta jooksul 95 korral.
- Keraamikaring tegutseb aasta ringi, juhendaja Heidi Mõttus. 2023. aasta jooksul on osaletud 182 korral (96 korda on käidud eset valmistamas ja 96 korral on käidud omavalmistatud eset glasuurimas). Keraamikaringi saab osaleja end registreerida veebis.

Meistrikojad ja koolitused

Eve Mahhovi kampsikute loovõmblemise koolitus: 11.02, 25.02, 12.03, 27.03.

Norwexi puhastusvahendite kasutamise koolitus 14.02. Osales 12 inimest.

Käsitööring tegutseb alates oktoobrist 2023, juhendaja Aet Treial. Osales 19 inimest.

President Alar Karise algatusel toimus 17. novembril 2023 teist korda uudishimu päev, mille eesmärk on innustada inimesi pöörama suuremat tähelepanu uute teadmiste ja oskuste omandamisele või oma teadmiste ja oskuste teistega jagamisele.

Ka meie kutsusime huvilisi osalema kahes töötoas:

- „Minu triip kirjus vaibas“. Kudusime kangastelgedel kaltsuvaipa.
- „Kuusepuu ehteks“. Valmistame lõngast kuusehte.

Lisaks tutvustasime seltsimajas tegutsevaid huviringe.

Seltsi koostööpartnerid on Anni Butiik, Türi Vaip OÜ, Oteks AS, Metspipar OÜ, AT Ateljee OÜ, Nuustaku Leib OÜ.

Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liidu 2023. aasta teema oli noorte käsitööaasta „Pealekasv“. Oleme rõõmsad, et saime ka oma panuse anda meie majas toimunud sündmustega. Leivapäeval ja uudishimu päeval osalenud noortele tutvustasime kangastelgedel kangakudumise võrratult põnevat maailma.

2024. aasta tegevusplaan.

- Keraamikaringi saabub jaanuaris 2024 potikeder. Saame pakkuda huvilistele uusi töövõtteid saviga.
- Kevadlaadal 12.05 käsitöönäitus ja kangaruumis õpituba
- Sügislaadal 8.09 käsitöönäitus ja kangaruumis õpituba
- Jõululaad 7.12 aiandusmaja siseruumides
- Keraamikaring
- Käsitööring

- Kangakudumise ring
- Kokanduse ring

VILJANDIMAA

Paikkonnas tegutsevad:

FIE Maie Roosimaa

FIE Mirja Arm

FIE Piret Ant

Klaasi- ja keraamikakoda Olustvere
mõisas

MTÜ Bonifatiuse Gild

MTÜ Mulgi Ukuvakk

MTÜ Tarvastu käsitöökoda

MTÜ Viljandi käsitöökoda

OÜ Koordikamber OÜ

Vaksali käsitöötuba

MTÜ Viljandimaa Rahvakunstiühing

Leida Mägi, juhataja, 529 0617, e-post: leidamagi@gmail.com

Tallinna 5, Viljandi 71020

Viljandimaa Rahvakunstiühing on asutatud aastal 1991. Eestvedajaid on 22.

Peamised eesmärgid on rahvusliku käsitöö tutvustamine ja õpetamine ning maakondlike käsitööpäevade, kursuste, näituste, õppepäevade, rahvakunstipäeva ettevalmistamine ja läbiviimine.

2023. aasta tegevused

Aasta suurim sündmus oli maakondlik rahvakunstipäev, mille peateema oli „Haapsalu pitsilised kudumid“. Oma kogemusi jagas Kaidi-Kätlyn Reimann Haapsalust. Sel päeval said kokku käsitööringide juhid ja teised käsitööhuvilised kogu maakonnast. Kuulutati välja Viljandimaa rahvakunstimeister 2023, kelleks oli keraamik Külli Allikvee. Tunnustati tublisid ringijuhte, esinesid taidlejad. Viljandimaal tegutseb 13 käsitööringi, kus viidi läbi hulk kursusi: Tarvastus telgedel kootud sõbad, kaltsuvaibad, käterätid, Paalas labakindad ja sokid, Viiratsis puuvillasest paelast korvide heegeldamine, toasusside kudumine, jõulukaartide valmistamine, kangastelgedel tugitoolikatete ja käterättide kudumine, Abjas rahvarõivaste valmistamine, Karksi-Nuias ööpesu õmblemine.

Suure-Jaani käsitööring tähistas oma tegevuse 60 aasta juubelit ja selle kauaaegne juhendaja Maive Ottas 85. sünnipäeva. Väljas oli suur näitus ja ringi ajalugu tutvustavad materjalid. Selle ringi põhitegevuseks on kangakudumine, aasta jooksul valmisid villased suurrätikud, vooditekid, kottide tegemiseks dekoratiivkangad. Kõik käsitööringid tegid aasta jooksul oma töödest näitusi ja näitusmüüke. Maakonna eri paigus käis ringi näitus „Kirikirjad kindalt seinale“. Seinatekkide autor Mall Vesilo, kirikindad Anneli Kundlalt ja Merike Saarematsalt. Kadi Pajupuu juhendamisel toimus mentorkoolitus „Rulltrükk kangale ja paberile“. Bonifatiuse Gildi eestvedamisel toimus Viljandi hansalaat.

Meie koostööpartnerid on Viljandimaa omavalitsuste liit, Eesti Rahvakultuuri Keskus, Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liit.

2024. aasta tegevusplaan

Korraldame traditsioonilise maakondliku rahvakunstipäeva, seekord on 27. kord. Üle maakonna toimuvad käsitöökursused, õpitoad, näitused. Viime läbi mentorkoolitusi. Toimub Viljandi hansalaat.

VORMSI

Paikkonnas tegutsevad:

FIE Maarja Koppelmaa

FIE Tatjana Sääs

OÜ Coloratum

OÜ Kaisi Käsitööd

OÜ Vormsi Paat

OÜ Vormsi Vaibavabrik

Vormsi Käsitöö Selts

Vormsi Kra:m

Vormsi Käsitöö Selts

Kristina Rajando, 5661 6395, e-post: kristina.rajando@gmail.com, bindbongen@vormsi.ee
bindbongen.blogspot.com, Hullo küla, Vormsi vald 91301
EMTAK kood: 94992

Vormsi Käsitöö Selts asutati aastal 2000. Seltsi liikmete arv on 41. Juhatusse kuuluvad Riina Jaaniste, Eha Salus, Elle Puurmann, Veronika Isberg ja Kristina Rajando.

Seltsi peaülesanne on kultuuripärandi väärtustamine ja tundmaõppimine traditsioonilise käsitöö ja elulaadi tutvustamise kaudu. Kultuurilise ja ajaloolise eripära hoidmiseks ja edasikandmiseks tegeleb Vormsi Käsitöö Selts saare loodusressurssidel põhineva ja saarele sobivate traditsiooniliste käsitööoskuste taaselustamisega ning nende kohandamisega uutesse oludesse.

2023. aasta tegevused

- Koolitused ja kursused – mentorkoolitus „Helmekee valmistamine“ Anu Randmaa juhendamisel.
- Vormsi meeste kampsuni ja pitsilise randmeosaga Vormsi sõrmkinnaste kudumise ning Vormsi säärepaelte põimimise kursus Marju Tamme juhendamisel.
- Vormsi Käsitöö Seltsi ruumides on aasta ringi avatud näitusmüük. Kohalikul suve suursündmusel „Vormsi vaib“ käsitööseltsi meistrite esemete näitusmüük.
- Seltsi ruumides toimuvad Vormsi Põhikooli tütarlaste käsitöötunnid käsitöömeistri Ene Ranna juhendamisel.
- Aasta tähtsündmus – põhikooli ja lasteaia lõpetajatele valmistasid Vormsi traditsioonilised esemed sõrmikud ja labakindad Marju Tamm ja Ene Rand.
- Jätkub Vormsi rahvarõivalane uurimistegevus ja valmistumine rannarootsi rahvarõivaraamatu ilmumiseks.

Seltsi koostööpartnerid

Vormsi Vallavalitsus – Vormsi Käsitöö Selts saab oma tegevuseks tasuta kasutada vallale kuuluvaid ruume Hullo Külakeskuses. Valla esinduskingitused valitakse meie meistrite tööde hulgast. Vallavalitsus toetab koolituste korraldamist ja Mardilaadal osalemist.

Vormsi Lasteaed-Põhikool – koolitüdrukute käsitöötunnid toimuvad eriprogrammi alusel, kus käsitööõpetaja ja meie seltsi liige Ene Rand juhendab Vormsi rahvariiete valmistamist.

Vormsi kool kingib lõpetajale kurrutatud rahvariideseeliku ja Vormsi Käsitöö Seltsi kirivöö. Ülejäänud esemed valmistavad tüdrukud käsitöötundides ise. Kõigile lasteaia lõpetajatele kingib Vormsi Käsitöö Selts Vormsi kindad. Kindad saavad kingituseks ka kõik põhikooli lõpetavad poisid. Tüdrukute käsitöötunnid toimuvad seltsi ruumides. Koolis enam eraldi käsitööklassi pole.

Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liit – oleme aktiivselt kasutanud võimalust kutsuda saarele mentorkoolituste raames häid meistreid. Osaleme käsitöö teema-aasta tegevustes ja sündmustel. Vormsi Käsitöö Seltsi on alati lahkelt kutsutud osalema Mardilaadal.

Vormsi Pensionäride Seltsing – saare pensionärid kasutavad kaks korda kuus kokkusaamiseks Vormsi Käsitöö Seltsi ruume Hullo Külakeskuses.

Vormsi Talumuuseum (Vormsi Kodukandi Ühing) – oleme kasutanud muuseumi ruume koolituste ja tähtsündmuste läbiviimiseks.

Vormsi Püha Olavi kogudus – oleme kasutanud kogudusemaja ruume koolituseks või koolitajate majutamiseks.

Vormsi Käsitöö Selts korraldas 2023. aastal mitmeid Vormsi traditsioonilist käsitööd tutvustavaid koolitusi ja õpitubasid, kuhu on alati oodatud kõik saareelanikud, isegi kui nad pole meie seltsi liikmed. Õpitube on rahaliselt toetanud Vormsi vald. Sellega oleme täitnud oma tegevuse peamisi eesmärke – väärtustada ja tutvustada meie saare traditsioonilist käsitööd ning elustiili.

2024. aasta tegevusplaan

Vormsi Käsitöö Selts jätkab 2024. aastal seniste tegevustega – jätkub koostöö Vormsi Lasteaed-Põhikooliga tüdrukute rahvariiete valmistamisel ja koolivormiprojektis, korraldame suvist näitusmüüki seltsi ruumides, osaleme Mardilaadal, toimuvad täiendkoolitused.

VÕRUMAA

Paikkonnas tegutsevad:

Aila Näpustuudio
Kreutzwaldi Muuseumi käsitöötuba

MTÜ Vana-Võrumaa Käsitüü

Vana-Võromaa Käsitüü MTÜ

Vilve Oja, 554 1999, e-post: vilve.oja@gmail.com
Küllli Eichenbaum, 5661 1924, e-post: kylli.eichenbaum@gmail.com
Koreli 26, Võru
EMTAK kood: 94992

Vana-Võrumaa Käsitüü MTÜ on asutatud aastal 2018. Juhatuse esimees on Vilve Oja, seltsis on liikmeid 23.

Vana-Võromaa Käsitüü MTÜ põhieesmärk on Vana-Võromaa kaheksa kihelkonna ajalooliste käsitöötavade uurimine, hoidmine, edasiandmine ja traditsioonilisel käsitööl põhineva ettevõtluse arendamine. Ühing viib ellu Vana-Võromaa käsitöövõrgustiku arendamise strateegilisi eesmärke, keskendudes valdkonna viiele võtmevadjadusele:

1. tugitegevused käsitöölisele piirkonna eripära kandvate toodete arendamiseks;
2. Vana-Võromaa käsitöötoodete müüki ja reklaami toetav tegevus;
3. käsitöölise omavaheline koostöö ja teadmiste edasiandmine;
4. koostöö turismivaldkonnaga;
5. käsitööd esile tõstvate ettevõtmiste ning loomakeskuste arendamine.

Vana-Võromaa käsitöölise koostöövõrgustiku ühistegevuste kaudu arendame ja tugevdame Vana-Võromaa käsitöö kaubamärki. Vana-Võromaa käsitöö põhineb päritud oskustel ja teadmistel, mida kannavad piirkonna käsitöömeistrid. Käsitööd arendame edasi tänapäevases võtmes.

2023. aasta tegevused

Olulisemad sündmused

15.02–28.04: uute käsitöötoodete konkurss „Latsõlik ja lustiline“.

28.–30. aprill: osalemine Kihnus kudumisfestivalil.

5. mai: konkursi „Latsõlik ja lustiline“ tulemuste avaldamine, laiemaks esitluseks koostatud fotoalbum Facebookis.

2.–4. juuni: Vana-Võromaa saatkonnaga pärimuspeol Baltica käsitöö esitlus.

17.–18. juuni: osalesime Maarahva laadal Vastseliinas.

8. juuli: Võru pärimustantsu festivalil käsitööoskuste õpitoad: villa kraasimine, vokiga ketrus, kõladega vöökudumine, säärepaelte põimimine, kaarusnööri kudumine, kedervarrega ketrus.

5. august: esitlesime käsitööd Vana-Võromaa saatkonnas Seto kuningriigis Rõsnal.

20. august: esitlesime käsitööd Ökofestivalil Karilatsis.

29. september: Võru linna Ideekoja avamine, Vana-Võromaa Käsitüü esinduses meistrite näituste avamine: Heli Viksi kootud linased rätikud ja Ivari Jõgeda valmistatud puidust mööbel.

7. oktoober: osalesime Uma Meki laadal Võru linnaväljakul.

14. oktoober: „Käsitöökojad üle maa“: avatud käsitöökoda Võru Ideekoja käsitööesinduses, kõladega vöökudumine ja vokiga töötamise oskused.

28.–29. oktoober: mentorkoolitus „Loovkampsikute õmblemine“ Võru Ideekoja käsitööesinduses.

9.–11. november: Mardilaat Tallinnas Unibet Arenal, väljapaneku teemaks „Kirjun om väke“.

24. november: kõladega vöökudumise õpituba haridusfestivalil Väimelas.

November: aitasime Võrumaa Arenduskeskusel ette valmistada Võru maakonna käsitöö näitusmüüki, mis toimus 4.–6. detsembril Riigikogus.

Oktoober–detsember: koostöö Tartu 2024 programmi kudumiskampaaniaga: Ideekojas on üks kogumispunktidest, kuhu käsitöömeistrid saavad tuua kultuuripealinna muustritega omakootud mütse, salle ja käpikuid.

5.–21. detsember: Vana-Võromaa käsitöö jõulumüük Võru Ideekojas.

11. detsember: Võru Ideekojas meistrinäituse avamine: Kalju Kõolehe kootud rahvarõivavööd.

Meistrikogad ja koolitused

8. juuli: Võru pärimustantsu festivalil käsitööoskuste õpitoad: villa kraasimine, vokiga ketrus, kõladega vöökudumine, säärepaelte põimimine, kaarusnööri kudumine, kedervarrega ketrus.

14. oktoober: „Käsitöökogad üle maa“: avatud käsitöökoda Võru Ideekoja käsitööesinduses, kõladega vöökudumine ja vokiga töötamise oskused.

28.–29. oktoober: mentorkoolitus „Loovkampsikute õmblemine“ Võru Ideekoja käsitööesinduses.

24. november: kõladega vöökudumise õpituba haridusfestivalil Väimelas.

Aasta tippündmus oli meie ühingu oma alaliste tegutsemisruumide saamine Võru linnas. Septembri lõpus avati Võrus Vabaduse 12/2 renoveeritud loomemaja – Võru linna Ideekoda. Hoone esimesel korrusel asub nüüd Vana-Võromaa Käsitöö MTÜ käsitööesindus, mis on paikkonna traditsioonilise käsitöö teadmuskodus.

Avatud on esinduspood, saab vaadata meistrite käsitööloomingu näitusi, küsida käsitöö-, sh rahvarõivaalast nõu või abi, osaleda õpitubades. Täpsemalt saab lugeda ja sündmuste kalendrit jälgida kodulehelt ideekoda.ee/loovmeistrid.

Vana-Võro Käsitöökogu koostööpartnerid on käsitöömeistrid üle Vana-Võromaa.

Partneriteks on ka Vana-Võromaa piirkonna arendusasutused, kohalikud omavalitsused, muuseumid, Uma Mekk toiduvõrgustik, savvusanna kuuntüükogu, kultuurivaldkonna ettevõtted.

2023. aasta tegevusi mõjutas majanduskeskkonna üldine halvenemine (elukalliduse tõus) ning rahvusvaheliselt pingelise olukorra jätkumine. Käsitöö müügivõimalused on taas laienenud, kuid tarbijate ostujõu vähenemine ei anna hädavajalikku müügikäivet, nt müük laatadel ei tee kulusidki tasa. Mitmed käsitöömeistrid on tegevust kokku tõmmanud, osad on tegutsemist lõpetamas, aga on ka nooremaid käsitööhuvilisi, kes on võrgustikuga liitunud ning huvitatud pärandilisest käsitööst. Rahvarõivateemal nõu ja abi saamise huvi on kogukonnas kasvanud.

Pikalt viibinud Võru linna loomemaja hoone renoveerimine jõudis lõpule septembris, MTÜ sai ruume kasutama hakata oktoobris. Oma ruumide olemasolu ja seal tegutsemise uued võimalused annavad hoogu võrgustiku laienemisele ja võimestavad ka meie organisatsiooni.

2024. aasta tegevusplaan

- Omapära-toodete arendustöös on aasta alguses plaanis välja kuulutada konkurss. 2024. aasta teema on „Minkastki midägi“.
- Võru Ideekoja käsitööesinduse töö korraldamine: õpitunnid, mestripäevad, näitused, nõustamine. Esinduspood on avatud küllastajatele E–R 10–15, muul ajal kokkuleppel.
- Komplekteerida kangasteljed ja alustada kangakudumise õpet ning praktikume.

- Vana-Võromaa rahvarõiva nõukoja sisuloomega jätkamine ja nõustamistegevus.
- Vana-Võromaa käsitööesinduse osalemine käsitöösündmustel (Võru pärimustantsufestival, Seto Kuningriik, Mardilaat Tallinnas jt).
- 24.09–14.10.2024 Vana-Võromaa käsitöö esindusnäitus Tallinnas Pika tänava galeriis (koostöös Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liiduga).
- Õppereisid ja käsitöökoolitused.
- E-poe Uma Puut käsitööosa arendamine.
- Käsitöövõrgustiku kokkusaamised 8 korda aastas.

MTÜ Aila Näpustuudio

Aila Kikas, 507 9920; e-post: info@napustuudio.ee, ailastuudio@gmail.com
 Räpina mnt 12 (I korrus) Võru linn
 Facebookis: Aila Näpustuudio, napustuudio.ee, pood: enapustuudio.ee

Aila Näpustuudio alustas tegevust aastal 1995. MTÜna tegutseb 2001. aasta märtsist. MTÜ Aila Näpustuudio all tegutseb erahuvialakool Näpustuudio Käsitöökool (Eesti Hariduse Infosüsteemis kinnitatud õppekavad: kood 81798 käsitöö ja kood 81800 õmblemine), mis pakub lastele ja noortele regulaarset käsitöö- ja õmblusõpet huviringide õppegruppides. Näpustuudios toimub praktiliste käsitööoskuste arendamine ja täiendamine käelise tegevuse kaudu (õmblemine, käsitöö eri tehnikatega, pehmete mänguasjade valmistamine) ning eelloetletud valdkondade õpetamine ja arendamine.

2023. aasta tegevus

2023 oli Näpustuudio jaoks tegusate väljakutsete aasta. Õppetöö toimus küll täies mahus nagu ka varasematel aastatel, aga sel aastal mõjutas tegevust üldine elukalliduse tõus kõrgemate energia- ja toiduhindade näol, mis mõjutas ka lastevanemaid. Samuti on olnud mitmeid haiguspuhanguid. Seetõttu on mitmed lapsevanemad otsustanud tasuta lapse eest tunnipõhiselt, mis omakorda teeb meie töö planeerimise oluliselt keerulisemaks. Samuti oleme pidanud tõdema, et lapsevanemad on muutunud äärmiselt hinnatundlikuks. Omavalitsuste toetus on meie tegevusele jätkuvalt suureks abiks, mis tagab, et lapsed saavad oma vaimset tervist arendada läbi käelise tegevuse. Üldine eluolu kallinemine, miinimumpalga ja õpetajate palga tõus tekitab samuti palgasurvet. Teenust pakkudes tuleb leida erinevaid võimalusi, kuid sellegipoolest ei ole huviringil ilma toetusrahadeta võimalik ellu jääda.

Näpustuudio õpperuumid

2021. aastal kolisime väiksematesse ja soodsamatesse ruumidesse Räpina mnt 12 I korrusel (189,7 m²). Täna on ruumid muudetud kompaktsemaks ja sisustatud kaasaegsete töövahenditega, mis on suurepärane võimalus tööd paremini korraldada.

Töötajad

Sooviga pakkuda huvitavat ja arendavat teenust Võrumaa noortele oli 2023. aastal väljakutseks ka kvalifitseeritud töötajate leidmine palgasurve tingimustes.

Meil on oma koduleht ja e-pood (www.napustuudio.ee). Selle juurde teeme e-Näpustuudio (www.enapustuudio.ee), mis täidaks huviringi funktsiooni virtuaalkeskonnas. Selle loomine ja läbimõtlemine võtab veel aega. Loodetavasti aitab see meil tulevikus võimalikes kriisiolukordades paremini toime tulla.

2024. aasta tegevusplaan

- Regulaarne õppetöö septembrist maini.
- Veebruarikuu (sõbrakuu): õpilane võib tundi kaasa võtta sõbra, et koos meisterdada ja veeta mõnusalt koos aega.
- Maikuu (emadepäev): õpilane saab meisterdama tulla koos emaga.
- Juunikuus toimub kaisulooma meisterdamise kursus kõikidele huvilistele.
- Novembri- ja detsembrikuus on Näpustuudios jõuluaeg, avatud on jõulumüük ja meisterdamistoad.
- Kogu õppeaasta jooksul toimuvad kooliklassidele meisterdamishommikud, kus kogu klass tuleb Näpustuudiosse meisterdama (eelnevalt tuleb kokku leppida).
- Info meie kodulehel napustuudio.ee. Uue aasta tegemisi tutvustame sotsiaalmeedias (Facebookis ja Instagramis), e-posti teel ja Võru Linna Lehes.

ALALIITUDE AASTAARUANDED

Aruandeaastal uusi alaliitusid ei loodud. Alaliitude tegevust kajastati infolehes Teataja ja olulisematest ettevõtmistest informeeriti huvilisi sotsiaalmeedia, meililistide ja kodulehe www.folkart.ee kaudu. Alaliidud vahendasid teavet ka valdkonnapõhistes kanalites.

MTÜ Rahvarõivas

Anu Randmaa, tel: 5668 2283, e-post: anu@folkart.ee

Kinnitatud paikkondlike nõuandekodade nimekiri täieneb.

2023. aastal esitas nõuandekoja loomise taotluse Viljandi Muuseum, aasta lõpus sõlmiti koostööleping Viljandi Muuseumi ja MTÜ Rahvarõivas vahel.

Veebilehe Eesti Rahvarõivad arendamine koostöös Archeovision OÜga jätkub ning möödunud aastal sai valmis veebilehe mobiilivaade, arendati taasloodud esemete veebilehele lisamise moodulit.

Kuna 2024. ja 2025. aastal on ERKLi aastateemaks rahvarõivad, siis loodi koos Saara Kirjastusega aastateema sümbolika ning veebilehele aastateema sündmuste kalender.

Möödunud aastal töötasid rahvarõivakoolid Tallinnas, Harjumaal Keila Muuseumis, Pärnus Tõstamaal ja Vooremaal. Lõpule jõudis veebikoolitus Chicago väliseestlastele. Juunis oli Chicagos lõputööde esitus, toimusid pidulik aktus ja esimene rahvarõivaste tuulutamine, mitmed koolitused ja loengud. Chicago koolitust kajastati mitmes väliseestlaste väljaandes Põhja-Ameerikas, aga ka uudiskirjas Global Estonians, Kultuuriministeeriumi infokirjas ja Studia Vernaculas.

Veebruaris oli rahvarõivateemaline näitus Kaarmanni käsitööpoe aknal.

Kevadel toimus nõuandekodade infopäev uues Muhu nõuandekojas, oktoobris Vooremaa nõuandekojas ning novembris Mardilaadal rahvarõivaseminar. Läbiv teema oli rahvarõiva-aastate ettevõtmistamine.

Mais tutvustati rahvarõivateemat telesaates „Terevisioon“.

Alates juulist ilmuvad ajakirjas Käsitöö rahvarõiva nõuandekodasid tutvustavad artiklid.

Juuli algul toimusid XIX rahvarõiva õpitoad Tõstamaal.

MTÜ eestvedamisel toimus Baltica raames koostöös Eesti Folkloorinõukoguga rahvarõivaste tuulutamine Tallinnas Tornide väljakul. Seekord oli väljas ka meie rahvarõiva nõuandekodade telk.

Septembris Riias toimunud konverentsil „Intangible cultural heritage in European social space: artistry and cultural practices“ tutvustati meie rahvarõivavaldkonna tegevust ja rahvarõivaportaali.

Osaleti nõuandekodade boksiga Mardilaadal. Esitleti laada peakülalise Hiiumaa rahvarõivaid ja Viljandi rahvarõivakoolis valminud rõivakomplekte.

2024

- 2024. aastal lõpetavad rahvarõivakoolid Tallinnas, Keilas, Kosel ja Vooremaal.
- Rahvarõivanäitus Kaarmanni käsitööpoe aknal veebruaris.
- Eesti, Soome ja Läti ühine rahvarõivaste ja kinnaste näitus rahvakunstigaleriis.
- Rahvarõivaste tuulutamine.
- Paikkondlike nõuandekodade rahvarõivanäitused jt ettevõtmised.

Paikkondlike rahvarõiva nõuandekodade aruanded

Järvamaa rahvarõiva nõuandekoda (Silvia Aarma)

2023. aastal korraldasime jaanuarist-märtsini (igas kuus üks päev) kirivöö kudumise kursuse. Valminud vüüdest ja muuseumi varades olevatest vüüdest korraldasime mais näituse. Aasta õpitegu 2023 raames sai Järvamaa eripreemia „Kirivöö kursus“.

Novembris korraldasime niplispitsi algkursuse.

12.–13. augustil olid Arvamusfestivalil rahvarõivatöötoad ja -konsultatsioonid Järvamaa muuseumis. Töötube ja konsultatsioone viisid läbi Silvia Aarma, Kadi Vingisaar ja Tiia Kontus.

Koos Järvamaa muuseumiga korraldasime Järvamaa muuseumis 14. oktoobril Järvamaa käsitöö päeva „Rahvarõivas ja ehted“, kus Kadi Vingisaar pidas loengu rahvarõiva teemal ja Indrek Ikkoneni Järvamaal rahvarõivastega kantud ehetest. Pärast loenguid toimusid niplispitsi ja helmestikandi töötoad.

2024. aastal on plaanis:

- tikkimise kursus (jaanuarist septembrini)
- kirivöö kudumise kursus (veebruari–märts)
- TÜ Viljandi Kultuuriakadeemia meistripraktika raames valmivad digitaalselt Türi kihelkonna tanude inventeerimislehed ja mustrid
- osaleme iga-aastaselt Arvamusfestivalil töötubadega
- jätkame rahvarõivakonsultatsioone

Järvamaa rahvarõivad (üks näidis kõigest Järvamaa kaheksast kihelkonnast ja ka Pilistvere kihelkonnast, sest tänapäeva Järvamaa koosseisus on üks osa Pilistvere kihelkonnast) on Järvamaa muuseumis püsinäitusel.

Oleme vastavalt soovidele tegelenud rahvarõiva individuaalkonsultatsioonidega.

Kadi Vingisaar hoiab korras nõuandekoja Facebooki lehte.

Rahvarõiva nõuandekojas tegutsevad Silvia Aarma, Kadi Vingisaar ja Tiia Kontus.

Raplamaa rahvarõiva nõuandekoda (Anne Ummalas)

Raplamaa rahvarõiva nõuandekojas oli 2023. aasta argiselt tööine.

Septembris tähistasime järjekordse kaheaastase rahvarõivakursuse lõppu. Lõpetas 12 naist ja valmisid Rapla, Juuru, Nissi naiste rahvarõivakomplektid.

Lühikursusena lõpetas samal ajal ka seelikuvalmistamise kursus „Lõngavihist seelikuks“, kus valmis kümme uut seelikut.

Pikka puhkust ei saanud lubada, juba oktoobris alustasime uue kaheaastase rahvarõivakursusega, alustas 15 naist. Seekordseteks piirkondadeks on Rapla, Juuru, Hageri, Märjamaa ja Vändra.

Vooremaa rahvarõiva nõuandekoda (Tiina Kull)

Tiina Kull, 5058192, e-post: tiina@tartotalu.ee

Asutamise aasta 2022

Eestvedajate/tegevustes osalejate arv 1–50

Tegutsemise peamised eesmärgid

- Innustada inimesi tegelema Eesti pärandkultuuriga.

- Uurida, tutvustada ja aidata taasluua rahvarõivaid, eelkõige kunagise Põhja-Tartumaa kihelkondade omi (Kodavere, Kursi, Laiuse, Palamuse, Maarja-Magdaleena, Tartu-Maarja, Torma ja Äksi).
- Pakkuda kvaliteetset giiditeenust rahvuskultuuri ja ajaloo teemadel.
- Tugevdada ning esindada Vaidavere külakogukonda.

2023. aasta tegevusaruanne

Tähtsamad sündmused:

- Vooremaa rahvarõivakool igal kuul
- Särgipidu augustis
- Rahvatantsurühmade nõustamised ja koolitused
- Veebikoolitus „Käsitöökoolitajana veebis“ koostöös Saara käsitöökooliga.
- Kestev projekt oma piirkonna seelikutriipude värviretseptide väljaselgitamiseks koostöös Liis Luhamaaga.

Tähtsündmus oli rahvarõivakool. Koolist ja seal osalejatest hakkab välja kasvama kogukond. Meil on koos tore ning naudime ühiselt käsitöö tegemist ja arenemist selle kõige paremas vormis. Oleme võtnud suuna, et teeme asju võimalikult originaaltruult. Värvime ise Liis Luhamaaga seelikulõngad ning kodusime ise seelikud.

Koostööpartnerid: rahvarõivakooli projektis on partnerid Oskar Lutsu Palamuse Kihelkonnakoolimuuseum ja MTÜ Rahvarõivas. Koostöös Saara käsitöökooliga tegime koolituse „Käsitöökoolitajana veebis“.

Rahvarõivakool on edulugu, kuid veel paremini oleks saanud, kui oleks suutnud teostada ka kõik teised koolitusplaanid.

2024. aasta tegevusplaan

- Rahvarõivakooli edukas lõpetamine 14.12.24 ning veebruaris 2025 Palamuse muuseumis toimuva Vooremaa rahvarõivakooli näituse planeerimine, tekstide ja visuaalide loomine.
- Seelikutriipude värviprojekti lõpuleviimine ja värvinäidiste parem vormistamine.
- Õblemiskoolituse väljatöötamine.

Virumaa rahvarõiva nõuandekoda (Kersti Loite)

Virumaa rahvarõiva nõuandekoda asub Viru Käsitöö Salongi ruumides Pikk 16 Rakvere.

Kontaktandmed: e-post: viru.kasitoo@mail.ee, +372 324 1587

Rahvarõivanõu annavad Kersti Loite ja Larissa Omler.

Asutamise aasta: rahvarõivanõu oleme jaganud salongi avamisest 1996. aastast, kuid ametlikult on tunnistus aastast 2018 rahvarõiva nõuandekojana.

Eesmärgiks populariseerida rahvarõivaste kandmise traditsiooni, näidata, kuidas ajaloolisi rõivaid kanti ning anda nõu komplektide koostamisel. Nõuandekojas on olemas suur hulk rahvarõivaalast kirjandust, millega saavad huvilised kohapeal tutvuda.

2023. aasta tegevusaruanne

Aasta algul tõmbasime joone alla kalendriprojektile. Koostöös Saara Kirjastusega sai 2022. aasta lõpus välja antud rahvarõivakalender 2023 „Pärandit hoides“, kus lisaks kaunite piltidega kalendaariumile jagasime informatsiooni, tööjooniseid ja muustriskeeme.

Veebruaris toimunud Tour Estil kaunistasime Rakvere kihelkonna rahvarõivastes mannekeeniga Rakvere linna messiboksi ning tutvustasime rahvarõivaid.

Märtsis ja aprillis andsime erinevatele kultuurikollektiividele rahvarõivanõu Baltica eelvoorudes. Juuni algul esitlesime rahvarõivaid folkloorifestivalil Baltica koostöös Virumaa Instituudiga. Juuli algul tutvustasime rahvarõivaid ja andsime rahvarõivanõu koolinoorte laulupeol.

Novembris hakkasime ette valmistama rahvarõivapäeva konverentsi. Detsembris tutvustasime Ida- ja Lääne-Virumaa lasteaedade õpetajatele Virumaa rahvarõivaid.

Koostööpartnerid: SA Virumaa Muuseumid, Rakvere Kultuurikeskus, Rakvere Linnavalitsus, Saara Kirjastus, Virumaa Instituut jt.

2024. aasta tegevusplaan

Suuremaks ettevõtmiseks 2024. aastal on rahvarõivapäeva korraldamine 11. veebruaril Rakvere Kultuurikeskuses. Tuleb päev täis põnevaid teadmisi, muusikat ja tantsu.

Saaremaa rahvarõiva nõuandekoda (Mareli Rannap)

Saaremaa rahvariide nõuandekoda (Mandri-Eestis öeldakse „rahvarõivas“, Saaremaal on tuntud sõna „rahvariie“ ja seetõttu kasutame seda).

Juht ja kontaktisik Mareli Rannap, 522 8817, e-post: marelirannap@gmail.com

Aadress: Arhiivi tn 1, Kuressaare, Saaremaa vald, Saare mk

Asutatud 2018. aastal.

Koos Mareli Rannapiga annab nõuandekojas nõu Mari Lepik.

Saaremaa rahvariide nõuandekoja tegevussuunad on 18.–19. sajandil Saaremaal kantud piduliku talupojariietuse populariseerimine, eri komplektide üksikosade uurimine ja muuseumi arhiividest leitud esemetest koopiate tegemine ja nende esemete kasutusse võtmine. Koostame muuseumiesemete ja kirjalike andmete põhjal Saaremaa 11 kihelkonna rahvariidekomplekte nii meestele, naistele kui ka lastele. Koolitame huvilisi nii rahvariiete valmistamisel kui ka esemete ja ehete kandmisel.

Nõuandekoja eesmärk on võimalikult autentsete rahvariiete kandmine pidupäevadel.

2023. aasta tegevusaruanne

1. 15.04.2023 toimus Valjalas Baltica eelvoor, kus rahvariide nõuandekoja nõuandja Mareli Rannap käis üle vaatamas rahvariidekomplekte. Meeleolukal peol sai näha palju kauneid Saaremaa rahvariideid ja ka hilisemaid linnamoelisi riideid, nagu kaapotkleidid ja -kostüümid. Tore oli tõdeda, et rahvatantsu, laulu ja muusikaga tegelevad kollektiivid kannavad uhkusega kodukihelkonna rahvariideid ja näevad vaeva nende komplektide kokkuseadmisel.
2. 2023. aastal tegi Mareli Rannap neli videofilmi: Muhu naise, mehe ja laste ning Ruhnu naise rahvariietesse riietumisest. Need filmid olid järg eelmistel aastatel valminud filmidele, kus rahvariideid näitavad Saaremaa kõigi kihelkondade naised, mehed ja lapsed. Videofilmid on nähtavad YouTube'is: <https://www.youtube.com/@marelirannap/playlists>
Videofilmid on osutunud äärmiselt populaarseteks. Näiteks esimest filmi „Anseküla naine paneb riidesse“ on vaadatud 813 korda. 630 korda on vaadatud filmi „Mustajala naine paneb riidesse“.
3. Saaremaa rahvariide nõuandekojas oleme mitmel aastal võõrustanud külalisi välismaalt ja tutvustanud neile meie kandi rahvariideid. Sellel aastal käisid meil käsitöö- ja pärandkultuurihuvilised, kes saabusid Saaremaale TÜ Viljandi Kultuuriakadeemia käsitöölaagri Craft Camp raames, et meie kultuuriga tutvuda. Tegime neile tutvustava loengu Saaremaa rahvariietetest ja meie nõuandekojust ning

jätkasime päeva Anseküla seltsimajas, kus lasime neil riietuda Saaremaa kihelkondade rahvariietesse. Sellised meie pärandkultuuri tutvustavad üritused on osavõtjatele väga meeleolukad, sest inimesed saavad ise protsessis osaleda ega jää lihtsalt kõrvaltvaatajateks. Kui külalistel riided seljas, siis oleme ka alati ühispildi teinud.

4. Septembris toimus Saaremaal üle-eestiline turismikonverents. Kuna osalejaid oli palju, siis jagati nad gruppideks. Ühele grupile tutvustasime Saaremaa rahvariide nõuandekoda ja meie rahvariideid. Osalejad olid meie rahvariietetest väga huvitatud ja esitasid asjalikke küsimusi. Elevust tekitasid ka Saaremaa muuseumi esemekogust nõuandekotta toodud sadu aastaid vanad rahvariidekomplektide üksikosad.
5. Septembris alustasime järjekordset õppeaastat. Seekord alustasid kaks gruppi naisi, kokku 24 inimest, et päris oma rahvariidekomplekt valmistada. Esimese aastaga on plaanis valmis saada särgid ja jätkata hiljem teiste esemete valmistamist.

Koostööpartnerid on Saaremaa käsitööselt Kadakmari MTÜ, Saaremaa muuseum, Kuressaare Ametikool. Nõuandjad Mari Lepik ja Maret Soorsk.

Võime viimase aasta tegevustega rahule jääda, kuigi alati saaks ka paremini. Suur eesmärk on rahvariideraamatu koostamine ja väljaandmine, oleme selleks ühteist juba teinud, kuid lõppeesmärgini on veel pikk tee minna.

2024. aasta tegevusplaan

- Jätkame rahvariiete valmistamist koolitusel „Rikkalikult tikitud särkide valmistamine“. Eesmärk on särgid valmis saada maikuuks ja jätkata septembris järgmiste esemete valmistamist.
- Saaremaale tuleb saaremaiste kampsunite kudumist õpetama Anu Pink. Eesmärk on aasta lõpuks valmis kududa nii naiste kui ka meeste erinevad kampsunid.
- Suvel tutvustame Saaremaa rahvariide nõuandekoda pärimushuvilistele välisriikidest.
- Juunis toimub Kuressaares Saaremaa tantsupidu „Oma saar“. Tegeleme sellega, et osavõtjatel oleksid seljas võimalikult autentised riided, ehted ja peakatted. Soovitame erinevaid lisasid ja juuksemoode.

Pärnumaa rahvarõiva nõuandekoda (Anu Randmaa)

2022. aasta lõpust alates asub nõuandekoda Tõstamaal, Varbla mnt 24, Tõstamaa Käsitöökeskuses.

Nõustajad: Anu Randmaa, Inna Raud ja Ülli Kont

2022. aastal välja antud trükisest „Pärnumaa kihelkondade põlled“ inspireeritult avati detsembri lõpus samanimeline näitus Tallinnas rahvakunstigaleriis (Pikk 22).

Eksponeeritud olid enamikust raamatus sisalduvatest põlledest taasloodud variandid. Näitus oli avatud veel ka 2023. aasta jaanuari alguses. Peale seda liikus näitus kevadel Häädemeeste raamatukokku. Novembris ja detsembris oli näitus üleval Seljametsa muuseum-rahvamajas.

2023. aasta alguses osales Inna Raud rahvarõivaekspertina Pärnumaa Baltica eelpidudel. Jaanuaris alustas Tõstamaal MTÜ Rahvarõivas, Pärnumaa rahvarõiva nõuandekoja ja Tõstamaa Käsitöökeskuse koostöös IV Pärnumaa rahvarõivakool.

2024. aasta märtsis on põlled näitus lühiajaliselt üleval Pärnus, Nooruse majas, Rääma folklooripäeval.

Jätkub koostöö Seljametsa Muuseumiga.

Avame pärandvara näituse Tõstamaa Käsitöökeskuse näitusetoas.

Alustame Pärnumaa nõuandekoja ümberkujundamiseks koostööpartnerite otsimist. Kavas on kaasata rohkem Pärnumaa meistreid ja organisatsioone.

Harjumaa rahvarõiva nõuandekoda

2018. aasta oktoobrikuust alates toimuvad Harjumaa Muuseumis eeskätt täiskasvanutele mõeldud pärandkultuurikursused. Septembris 2019 alustas Harjumaa Muuseumi juures pärimuskultuuri õppeklass, mis 2021. aasta aprillist kannab nime Harjumaa Muuseumi Pärandkultuuri Õppekeskus (majandustegevuse teate registreerimisnumber 222362 EHIS-ses).

Pärandkultuuri Õppekeskusel on kaks õpperuumi: üks klassiruum loengute ja seminaride tarbeks ning teine kangakudumisruum kahe kangasteljega.

Kangakudumisklassi sisseadmist toetas Kultuurkapital.

Kangakudumisklassis toimetavad Maret Lehis ja Marju Kullerkupp. Kootakse rahvarõiva seelikuriideid ja sõbasid rahvarõivaste juurde.

Veebruaris 2022. aastal alustasime teise rahvarõivakursusega. Selle kursuse lõpupidu lükkus edasi ja lõpetamine tuleb 2024. aasta 27. aprillil Harjumaa.

Aruannet ei esitanud Vana-Võromaa rahvarõiva nõuandekoda, Jäneda rahvarõiva nõuandekoda ja

Muhu rahvarõiva nõuandekoda. Viljandimaa rahvarõiva nõuandekoda alustas tegevust alles aruandeaasta lõpus.

MTÜ Käsitöömaailm

Liis Burk, 5595 9817, e-post: liis@folkart.ee

Liina Hergauk, 5342 9204, e-post: liina.hergauk@folkart.ee

MTÜ Käsitöömaailm peamine tegevusala on käsitöönäituste ja meistrikodade korraldamine ja rahvusliku käsitöö koolituste läbiviimine. Oma ettevõtmistes juhindume Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liidu aastateema eesmärkidest. Näituste avamisega kaasnevad alati esitlused, kus meistrid saavad põhjalikumalt tutvustada näitust ja rääkida oma ettevõtmistest. Kõik näituste avamised on kujunenud sündmuseks nii meistritele kui huvilistele.

2023. aastal olid olulised kolm tegevussuunda.

1. Eesti Käsitöö Maja rahvakunstigalerii (alates aastast 2005)

Eesti Käsitöö Maja rahvakunstigalerii (Pikk tn 22) on tänaseks kujunenud arvestatavaks rahvuslikku käsitööd ja sellest inspireeritud kaasaegset käsitööd tutvustavaks keskuseks. Põhiliselt on näitusel osalejad kohalikud käsitöömeistrid ja kunstnikud, aga igal aastal on ka mõni külaline teistest riikidest. Sel aastal toimus traditsiooniline Läti rahvusliku käsitöö näitus. Galerii on populaarne külastuskoht nii kohalike käsitööhuviliste kui ka turistide seas. Peame eriti oluliseks näituste avamisega kaasnevaid esitlusi, kus sõna saavad meistrid, käsitööliidu esindajad ja alati ka kohale tulnud huvilised. Näitustega võivad kaasneda ka meistrikojad, kus on võimalik näha meistrit töötamas, või töötoad, kus huvilised saavad kätt proovida.

2023. aastal toimus Eesti Käsitöö Maja rahvakunstigaleriis 18 näitust, näitused vahetusid iga kolme nädala tagant.

Väljapanekuid oli traditsiooniliselt erinevatest käsitöövaldkondadest, toimus mitu põnevat autorinäitust, käsitööseltside ja koolide näitused. Ka noored ise tegid mitu näitust ja meistrikoda. Aastateema „Pealekasv“ näitus „Pärime!“ läks pärast esitlust rahvakunstigaleriis liikvele koolidesse ja asutustesse üle Eesti.

2. Kaarmanni Käsitöö aknanäitused (alates 2020)

Aastast 2020 vahetuvad iga kuu näitused Kaarmanni käsitööpoe kahel suurel Raekoja platsile avaneval aknal. Aknanäitustest on kujunenud suurepärane võimalus uue toodangu ja kohaliku pärandkultuuri esitlemiseks nii käsitöömeistritele, ettevõtetele, õppeasutustele kui koostööpartneritele. Traditsiooniliseks on saanud septembrikuus toimuv Tartu Kõrgema Kunstikooli Pallas ja TÜ Viljandi Kultuuriakadeemia üliõpilastööde näitus. Alati on oodatud novembrikuine sanditamise traditsioone tutvustav Eesti Folkloorinõukogu näitus. Aknanäitused annavad hea võimaluse meie käsitöötraditsioonide tutvustamiseks laiemale üldsusele. Kaarmanni aknanäitused on nähtavad tänavalt ega sõltu poe lahtiolekuaegadest.

3. Paikkondade tunnustatud rahvakunstigaleriid

Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liidu juhatus on tunnustanud allpool esitletud galeriisid ja andnud neile õiguse kasutada käsitööliidu logo.

Galeriide arv on aastatega kasvanud ja paikkondades on leitud võimalusi uute loomiseks. Käsitöömaailma eesmärgiks on näituste tutvustamine olemasolevate sotsiaalmeediakanalite kaudu. Koos paikkondade keskuste esitlemisega paber kandjal oleme sinna lisanud ka kohalikud rahvakunstigaleriid. Jätkuvalt toetame koostööd näituste vahetamiseks.

Aastal 2023 edukalt tegutsenud rahvakunstigaleriid paikkondades:

Tõstamaa Käsitöökeskus

Haapsalu Pitsimaja

Meistrite Maja Räpinas

Viru Käsitöö Salong Rakveres

Galerii Hal'as Kunn Obinitsas Setomaal

Peipsimaa Külustuskeskus

Katre Meistrikoda Põltsamaal

Maarja-Magdaleena Gild Pärnus

Puiduait Avinurmes

Käsitööettevõtete alaliit

Liivi Soova, 516 5161, e-post: liivi@folkart.ee

Käsitööettevõtluse juhtimine toimub projektipõhiselt. Juhatus otsusega moodustatakse püstitatud eesmärkide elluviimiseks vajadusel toimkonnad või määratakse projektijuhid.

Ettevõtluse osakaal käsitööliidu algatus on aastatega kasvanud ja saanud järjest olulisemaks kogu käsitöövaldkonna edendamisel. Ettevõtlusega seotud otsused ja edasiste algatuste kava kinnitatakse juhatuse koosolekul. Olulisemaid ettevõtmisi toetatakse nii käsitööliidu tegevuskui ka suunatud projektitoetustest. Konkreetsete sündmuste, ettevõtmiste juhtimine toimub juhatuses kinnitatud toimkondade eestvedamisel.

Aruandeaasta oli käsitööettevõtjatele keeruline: kriisidest räsitud majandus on andnud tagasilööke väikeettevõtjate jätkusuutlikkusele. Oludest sunnitud tegevuste kokkutõmbamine ja investeringute vähendamine on tuttav kogu käsitöövaldkonnale. Mitmed käsitööliiduga seotud tunnustatud väikeettevõtted on ajutiselt peatanud või lõpetanud oma tegevuse.

Aruandeaasta olulisemad traditsioonilised käsitööettevõtlust toetavad ettevõtmised olid järgmised.

1. Mardilaat Unibet Arenal

Kahele virtuaalsele Mardilaadale järgnenud Mardilaat aastal 2022 lisas kindlust edaspidiseks ja andis tõuke põhjalikumaks analüüsiks, tõi välja uuenduste vajalikkuse. Aruandeaasta Mardilaadale eelnes väga põhjalik ja pikk ettevalmistusperiood. Tegime mitmeid muudatusi üldises korralduses ja pöörasime erilist tähelepanu nii ettevõtjate kui ka meistrikodade valikule. Jätkuvalt on eelistatud Tunnustatud Eesti Käsitöö märki omavad ettevõtjad. Edaspidi tõstame esile ka OMA märki kandvad tootegrupid ja märki taotlenud ettevõtted. Mardilaada pärisosaks jääb traditsioonilise käsitöö ja paikkondade käsitöökeskuste esitlus. Uuesti on jõuliselt Mardilaadale tagasi tulnud laupäevane paikkonna käsitööpäev, millega tegi ilusa alguse Hiiumaa käsitööselts. Juba on alanud Pärnumaa päeva ettevalmistused. Kõrvuti pärandi tutvustamisega peame jätkuvalt oluliseks uue ja innovaatilise käsitöö laadale toomist. Soovime jätkata ja anda hoogu konkursile „Uus toode Mardilaadal“. Toimkonna ülesandeks on luua kontakte uute edukate käsitööettevõtete ja esitleda neid Mardilaadal. Kõrvuti tuntud tegijatega peab olema loodud võimalus ka uutele tulijatele. Jätkuvalt said tähelepanu käsitööd õpetavad koolid, seekord olid nad paigutatud põhikorrusele koos käsitööettevõtjatega.

Mardilaat oli jälgitav ka sotsiaalmeedias, loodi täiendavad võimalused nii ettevõtete tutvustamiseks kui ka toodete müügiks.

Mardilaadast loe täpsemalt põhiaruandest (eesmärk 4).

2. Keskaja Päevad

Olulisemad ettevõtmised: keskaja turg Raekoja platsil, keskaja küla Niguliste mäel, kontserdid ja etteasted pealaval, turniirid ja ekskursioonid vanalinnas. Keskaja päevadel on käsitöömüügi kõrval väga oluline roll meistrikodadel, turniiridel jt mängulistel etteastetel. Kõik see nõuab oluliselt suuremat materiaalselt toetust kui hetkevõimalused pakuvad. Vaatamata meie korralduslikele kogemustele ja Tallinna keskaegsele vanalinnale ei ole Tallinn toetanud Keskaja Päevi kui suvist suursündmust. Jätkuvalt loodame, et see kunagi juhtub. Viimastel aastatel hästi toiminud koostöö Hopneri Majaga annab lootust uute ettevõtmiste sünnile Keskaja Päevade raames. Keskaja Päevade edu sõltub suuresti ajastuhõngulistest ettevõtmistest ja kostüümide rohkusest.

Algusaastatel olid Keskaja Päevad palju väiksemad ja põhiline roll oli täita kauplejatel. Aruandeaastal oli jätkuvalt raskusi ettevõtjate kaasamisega. Raekoja plats oli täidetud lillekastidega ja nii jäi kauplejatele vähem ruumi. Raske oli platsile paigutada pealava ja luua sobivat pilti kauplejatest. Viimastel aastatel ei ole turistide vähesuse tõttu ka kohalikel ettevõtjatel olnud suuremat huvi Tallinnas toimuvate suveettevõtmiste vastu. Siseturism aga suundub suveks rohkem maapiirkondadesse.

Kauplejate poolt on jätkuvalt probleemiks keskajaga seonduva toodangu vähesus. Väljapääsu näeme uute keskaja teemaga seotud meistrikodade ettevalmistamisest ja väliskülaliste kaasamisest.

Keskaja Päevadest loe täpsemalt põhiaruandest (eesmärk 4).

3. Ettevõtluspäev Unibet Arenal

Ettevõtluspäev on oma formaati aeg-ajalt muutnud ja juhatuse ettepanekul toimus aruandeaasta ettevõtluspäev Mardilaada avapäeval. Juba eelmisel aastal andsime ettevõtlusauhinna üle Mardilaada avamisel. Käsitööettevõtja aastaauhinna üleandmiseks on Mardilaat kindlasti kõige sobivam koht, kuna just siin osaleb palju ettevõtjaid ja

käsitööhuvilisi. Ettevõtluspäeval näidati uusi filme edukatest käsitööettevõtjatest ja tutvustati edulugusid vaheldumisi pillimängu ja lauludega pealavalt. Paikkondade käsitöökeskuste ja -ettevõtete esindajatel oli võimalus osaleda seminaril, kus uued tunnustatud paikkondade käsitöökeskused kõnelesid oma ettevõtmistest, tutvustati uut OMA märki, kuulutati välja käsitööettevõtja 2023, esimesed OMA märgi saajad ja uued tootegrupid Tunnustatud Eesti Käsitöö märgile. Kõik tunnustused jagati pealavalt pärast seminari.

Ettevõtluspäeva seminar:

1. Sissejuhatus. Liina Veskimägi-Iliste, Liivi Soova
2. Uued paikkondade käsitöökeskused:
 - Sireli talu villakaoda. Nils Naatan Kaivo
 - Kangakudumise muuseum. Eva-Liis Kriis
 - Olustvere käsitöökojad. Sandra Urvak
 - Kriisa talu Setomaal. Ingrid Kala
 - Rikka Ivvani talu. Sigre Andreson
3. Kohalikud loodusmaterjalid. Märk OMA. Ave Matsin
 - Tsooru Savikoda. Kristina Tauts
 - Tõstamaa käsitöökeskus. Anu Randmaa
 - Muru villavabrik. Liina Lehis
 - Wile alpakafarm Järvamaal. Evelin ja Imre Heinsaar
 - Eesti Jahimeeste Selts. Tõnis Kort
4. Tunnustused

Käsitööettevõtja 2023 – Liina Lehis Muru Villavabriku / Liinavabrik OÜ perenaine
Villavabrikus valmistatakse Eesti oma toormaterjalist väga kvaliteetset lõnga.

Märk Tunnustatud Eesti Käsitöö

OÜ Etnowerk – toodab kvaliteetseid etnot ja kaasaega rõõmsalt ja väljapeetult ühendavaid kudumeid.

Eva-Liisa Kriis – taotles seekord märki omanäoliste ja peentele linastele kangastele tootenimega KIPIK.

Märk OMA

Tsooru Potitehas / Estonian Pottery OÜ – kasutab kohalikku savi.

Muru Villavabrik / Liinavabrik OÜ – kasutab kohalikku lambavilla.

Wile alpakafarm / Tonovan OÜ – kasutab kohalikku alpavilla.

Ettevõtluspäeva toomine Mardilaadale on toonud vastakaid arvamusi ettevõtjatelt. Õigustatult peetakse keeruliseks osavõttu seminarist, kuna eemalolek müügikohast vähendab võimalust kohtuda klientidega. Teisalt on kaalukas argument nii paljude ettevõtjate ja huviliste kohalolek Mardilaadal. Toimkonna ettepanekul otsustati järgmine ettevõtluspäev korraldada taas Mardilaada esimesel päeval.

4. Käsitöoliidu poolt tunnustatud käsitöökeskused paikkondades

Paikkondadeüleised käsitöökeskused Tallinnas: Eesti Käsitöö Maja
Kaarmanni Käsitöö

Käsitöökeskused paikkondades:

Avinurme Puiduait
Seto Ateljee-Galerii
Haapsalu Pitsikeskus
Hiiumaa Käsitööseltsi Maja
Kagu Kudujad, Külli Jacobson
Katre Meistrikoda
Kihnu Muuseum
Koordikamber
Maarja Magdaleena Gild
Ulve Käsitöö
Meistrite Maja
Muhu Käsitööpood
Peipsimaa Külustuskeskus
Saara Kirjastus
Tõstamaa Käsitöökeskus
Viljandi Käsitöökoda
Viru Käsitöö Salong
Edeva Eremiidi Puutöökool
MTÜ IIDA kursused
Turgi käsitöö- ja tervisetalu
Kriisa talu Setomaal
Olustvere Teenindus-ja Maamajanduskooli käsitöökojad
Rikka Ivvani talu

Aruandeaastal jätkasime logo kasutamise õigusega paikkondade käsitöökeskuste tutvustamist meie kodulehel ja sotsiaalmeediakanalites. Jagasime paberkanalil infovoldikut ja muutsime käsitöökeskuste esitlemise profiili kodulehel.

Paremaks koostööks kutsusime alates aastast 2023 paikkondade esindajad osalema meie olulisematele ettevõtmistele – volikogusse ja juhtide kooli. Seni osalesid nendes ettevõtmistes ainult alaliidu esimees ja mõned liikmed, juhul kui nad esindasid paikkondade keskseltse. Paikkondade käsitöökeskuste loend on avatud. Käsitöoliidu juhatuse liikmed külastavad erinevaid algatusi paikkondades ja teevad ettepaneku nimekirja täiendamiseks.

5. Käsitööettevõtlust toetavad projektid

• Näitused

Rahvakunstigalerii ja Kaarmanni käsitööpoe aknanäitused annavad ettevõtjatele, koolidele ja käsitöökeskustele võimaluse oma toodangut esitleda. Aruandeaasta oli jätkuvalt väga edukas näituste poolest. Koostöös MTÜga Käsitöömaailm on seatud eesmärgiks lähiaastatel ühendada paikkondades tegutsevad galeriid ja suunata senisest rohkem näitusi ringlesse paikkondadesse. Senised katsed on olnud edukad ja kinnitavad jätkusuutlikkust. Pärandkultuuri erineval viisil tutvustavatest näitustest on saamas uuenev ettevõtmine meie käsitöömaastikul.

• LooTöö

Aruandeaastal jätkus edukalt Tallinna Ettevõtlusameti poolt toetatud projekt LooTöö, mis keskendub eelkõige uue toodangu saamisele ja ettevõtjate, koolide esitlustele Kaarmanni käsitööpoe. Jätkus koostöö Kõrgema Kunstikooli Pallas tekstiiliosakonnaga. Projekti toel

algatatu on jõudnud õppekavasse ja muutunud oluliseks väljundiks nii kõrgkoolile kui ka käsitöölilidule. Alustasime koostööd TÜ Viljandi Kultuuriakadeemia pärandtehnoloogia õppekava raames. Jätkus koostööprojekt Kadi Pajupuu ja pikkade traditsioonidega Võrumaa Ukuharu OÜga. Alustatud on tootearendusprojekti koostöös Vilve Undi ja Anu Vingisaarega.

- Rahvarõivas

Olulised tegijad paikkondade käsitööpärandi põlistamisel on aasta-aastalt jõudu kogunud rahvarõiva nõuandekojad, kus on ühendatud nii ettevõtlus kui ka harrastus.

- Mentorkoolitused käsitöövaldkonna edendamiseks paikkondades on avatud ka kohalikele ettevõtjatele.

Kangakudujad

Kersti Pook, e-post: kerstipook@gmail.com

7. oktoobril 2023 toimus XXI kangakudujate infopäev Tartus Tiigi seltsimajas ja Kõrgemas Kunstikoolis Pallas pealkirja all „Villa vaib“

- Eva Liisa Kriis (MTÜ IIDA Kursused) rääkis reisist Itaaliasse, siidi ja sameti kudumisest žakaartelgedel ning suvel Austrias toimunud kangakudujate laadast.

- Liina Kool (Kõrgem Kunstikoolis Pallas)

Veame villast. Pallase tekstiiliosakonna villateemalise rakendusürituse ülevaade

- India Maria Emilia Kiisler ja Marite Rikkas (Kõrgem Kunstikool Pallas)

Kangastelgedel kootud moekollektsiooni „Kotimehed“ loomine ja esitlus

- Mari-Triin Kirs (Kõrgem Kunstikool Pallas)

Teljekursused Pallases: kangasteljed disaineri töövahendina

- Virve Tuubel (Eesti Rahva Muuseum) rääkis muuseumi kogude põhjal villastest vaipadest.

- Liina Veskimägi-Ilste rääkis käsitööliidu tegemistest, tegi sissejuhatuse järgmise aasta teemasse.

Seejärel toimus Galerii Pallas külastus, kus oli Kadi Pajupuu ja Marilyn Piirsalu tekstiilikunsti näitus „Tekstiks ja tagasi“.

Kõrgema Kunstikooli Pallas tekstiiliosakonnas nägime väljapanekuid põnevatest

tudengitöödest ning töökodasid, kus tööd valmivad. Töös on ka digitaalsed žakaarteljed.

Päeva lõpus kuulutasime välja „Kangasulase 2023“ konkursi võitja. Tiitli sai Maili Reiles, kelle kootud villane mantlikangas sai publiku lemmikuks.

Aparaaditehases Stuudios 100 kohtusime kunstnik Aet Ollisaarega.

Infopäeva külastas 83 inimest.

Kangakudumisnäitused

21.03–10.04.2023 näitus „Vedamine“ Rahvakunstigaleriis

Näitusele kutsusime osalema kangakudumise alal silma paistnud loojaid, kes innustavad oma eeskujuga ja õpetavad uusi tegijaid. Vedamine seostub lõime vedamisega kangastelgedele, ka eestvedamisega, aga eelkõige on üks suur vedamine, et meil on just selliseid inimesi.

3.04.2023–15.06.2023 näitus „Pärand haagib“ Põltsamaa Lossihoovis Meistritemaja galeriis ja muuseumis TÜ Viljandi kultuuriakadeemia rahvusliku tekstiili eriala üliõpilaste telgedel kootud vaibad.

17.10–06.11.2023 näitus „Rätist rätini“ rahvakunstigaleriis. Olustvere Teenindus- ja Maamajanduskooli väljapanekus näidati telgedel kootud suurrätte ja aksessuaare ning telgedel ja masinkootud ja kaunistatud käterätte.

Haapsalu Kutsehariduskeskus avas 2023. aastal kangakuduja 5. taseme õppegruppi, kes lõpetavad 2024 aasta jaanuaris. Nende valmistatud koolitöödega saab tutvuda juulis 2024 Haapsalu Kultuurikeskuses õpilastööde näitusel. Uue grupi kangakuduja erialale võtame vastu 2025. aasta jaanuaris.

2023. aastal ilmus trükis kangakuduja inspiratsioonivihik „Maagelõng ja kiritriibud“, mille autorid on Inna Raud, Marge Veelmaa, Liis Luhamaa ja Monika Eerikson.

Vihikusarja idee sai alguse soovist esitleda meie rahvarõivakangaid. Esimene teema koorus Lõuna-Eesti linastest rahvarõivaesemetest, kuhu on kangasse kootud punase puuvillase maagelõngaga kiritriipe.

Selle vihiku eesmärk on tutvustada maagelõnga ajaloolist tausta ning julgustada kuduma värviliste kiritriipudega kangaid nii rahvarõivaste valmistamiseks kui ka kaasaegsete toodete kunstiliseks disainimiseks. Vihikus on 12 ajaloolise eseme kirjeldust koos kiritelje rakendusega. Lisaks on vihikus viis veduraami abil kootava kanga rakendusjooniste näidet. Setomaal on taolisi mustreid käsitsi pürule korjatud, kuid miks mitte võtta kasutusele kudumist lihtsustavad abivahendid. Üha rohkem populaarsust kogub lauatelgede kasutamine, mistõttu selgitame kiritelgede rakendusjooniste kohandamist lauatelgedel kudumise tarvis.

2024. aasta tegevusplaan

Koostöös Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liidu ja Eesti Kultuurkapitaliga korraldada Eesti rahvusliku ornamentikaga põimevaipade piirkondlikku eripära tutvustavad ja kudumist õpetavad õppepäevad

20.01.2024 Viljandis, TÜ Viljandi kultuuriakadeemias,

17.02.2024 Turgi Käsitöötalus Tartumaal,

02.03.2024 Kangrukojas, Põltsamaal Lossihoovis.

5.10.2024 üle-eestiline kangakudujate infopäev „Eesti põimevaibad“ Haapsalus.

Lihula Lilltikandi Selts

Urve Selberg, e-post: lihulatikand@gmail.com

2023. aasta oli meie seltsi jaoks väga tõine. Kolmveerand aastat tegutsesime selle nimel, et valmistada ette raamatu „Lihula lilltikand. Õpetus. Mustrid. Inspiratsioon“ kordustrükk.

Parandatud ja täiendatud raamatut esitles kirjastus Pegasus Mardilaadal.

Pärast paariaastast pausi taastasime lillkirjafestivalide tava. XI Lihula lillkirja festival toimus 13. augustil ja oli pühendatud Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liidu aastateemale „Pealekasv“. Toimusid näitus, õpitoad, seminar ja kontsert.

Kolmas suurem ettevõtmine oli õpitoa läbiviimine Mardilaadal. Lihula lilltikandit käis õppimas üle 30 huvilise.

Aastasse mahtus veel huvitavaid kohtumisi ja õpitube.

Jaanuaris külastasime TikiMari Käsitöökooli, juunis võtsime vastu Keila vanemaealiste käsitöötegijate grupi, oktoobris õppisime valmistama Jaapani riisikotti.

Suvel oli Haapsalu raekojas Läänemaa vanemaid rahvarõivaid tutvustav näitus „Pulmas, talgutel ja kõrtsis“. Näituse programmi raames toimus Lihula lilltikandi töötuba, mida juhendas Ilme Figol.

Jätkus koostöö Kagu Kudujatest Külli Köppo-Jacobsoniga, kes tõi meie õpituppa grupi USA, Prantsusmaa ja Läti käsitöötegijaid. Juhendas Ulvi Põhako.

Novembris alustasime õpitubade sarjaga, kus igas tunnis õpitakse tikkima ühte Lihula motiivi. Huvilisi kogunes üle kümne. Seni on toimunud vii õpituba, juhendavad seltsi liikmed kordamööda.

Uuel aastal jätkame alustatud õpitubadega. Juunis võõrustame jaapanlaste gruppi, juulis jätkub koostöö Kagu Kudujatega. Augustis kavatsime korraldada XII Lihula lillkirja festivali.

Eesti Lapitöö Selts

Marja Matiisen, ELTS juhatus liige, 501 5651, e-post: kontakt@marjamatiisen.com

Eesti Lapitöö Seltsil oli sel aastal mitu kokkusaamist.

Suvel tegime ühise väljasõidu koos Soome lapitööseltsi Finnquilt esindaja Marita Lappalaisega Heimtali muuseumi ja Anu Raua juubelinäitustele.

Augustis tähistas seltsi liige Katre Arula oma juubeliaastat suure moेतendusega vastavatud Põltsamaa Lossi hoovis. Osalesime koos seltsiga, vaatasime, kuidas meie amused näitusepaigad on remonditud ja muutunud. Meenutasime lapitöörõivaste moedemonstratsioone seltsi algusaegadest.

Mardilaadal osalesid oma lapitöödega Katre Arula, Hilja Sepp ja Marja Matiisen.

Aastakoosolek toimus detsembris Marja Matiiseni Lapitöö Majas. Võtsime plaani näituse Hopneri majas 2025. aasta alguses.

Seltsi liikmete lapitöö tegemised:

Katre Arula

- Augustis moेतendus Põltsamaa lossis.
- Näitus „Pool-sajandi-vahetus“ Tallinnas, Rahvakunsti Galeriis.
- Näitused ja avatud töötod Põltsamaa Lossi hoovi meistrikojas.
- Osalemine Mardilaadal Tallinnas ja kutsud külaliskunstnikuna Marttinmarkkinal Helsingis.

Ene Pars

- Osalemine tekstiilikunstnike aastanäitusel „Ette/vaatlik“.

Marja Matiisen

1. Loeng-kursus teemal „Kaunistav parandamine“ käsitööliidu parandamispäeval.
2. Osalemine lapitehnikates tuunitud rõivakollektsiooniga XI rahvusvahelisel taaskasutusnäitusel „Anna uus elu“ Pärnu Uue Kunsti Muuseumis.
3. Lapitehnikas patjadest väljapanek „Planeedid ja taevakehad Lastemuuseumis MiiMilla.“
4. Lapitöökursused ja lapitööklubi Tallinna Rahvaülikoolis ja Viimsi Raamatukogus.
5. Näitused, kokkusaamised ja avatud töötod Lapitöö Majas.

Hilja Sepp

- Osalemine Mardilaadal ja Keskaja Päevade laadal.

Mall Vesilo

- Näitus Suure-Jaani Kultuurikeskuses.
- Näitus „Kirikindalt seinale“ Viljandis.
- Lapitöökursused Võhmas ja Pürstil, mentorkoolitused Tartus.

Sune Teemaa

- Lapitööring Põhja-Tallinna Sotsiaalkeskuses.

Aivi Tamm

- Osalemine Keila grupi lapitöönäitusel ja näitusel „Kevadised lapimustrid Tabasalus“.
- Lapitöökursused Keilas, Tabasalus, Tallinna Rahvaülikoolis ja õpetamine Olustvere

Teenindus- ja Maamajanduskoolis.

Rahvapärane puutöö

Meelis Kihulane, e-post: edev.eremiit@gmail.com

Edeva Eremiidi Puutöökoolis alustas 2023. aastal kolmeaastast õpet III lend puukäsitöö õpipoisse, keda on 12 hakkajat õpilast (5 naist ja 7 meest). Neli meest II lennu õpilastest jätkavad õpinguid selli tasemel, kus tehnoloogiad on edasijõudnumad ja süvenemine rahvapärasesse puutöösse on tunduvalt põhjalikum. Selliõppe eesmärk on kujuneda mingis tehnikas meistri lähedasele tasemele ning peale taseme saavutamist hakata oma oskusi edasi andma nii iseseisvalt kui ka Edeva Eremiidi Puutöökoolis. Ikka selleks, et rahvapärase puutöö oskused säiliks. Juba praegu, oma õpingute kestel, annavad oma oskusi paljudes töötubades edasi kaks tulevast selli – Roland Burk ja Harri Lumiste. Nende käe all saavad huvilised tutvuda puutöö alusoskustega, sh tahumine, voolimine, punumine jms.

Augustis oli meie oma korviguru Margus Rebane kutsutud Poolas Poznanis toimuvale rahvusvahelisele korvipunujate mõõduvõtmisele, kus ta saavutas vaba materjali kategoorias auhinnalise kolmanda koha. Esemeks, mille Margus seal valmistas, oli kohalikust kaubakeskusest toodud reklaamlehtedest valmistatud korv. Samuti käis Margus septembris Kokandis Usbekis, kus osales rahvusvahelisel käsitööliste festivalil, kuhu oli ta kutsutud juba teist korda. Esimene kord käis ta seal 2019. aastal ning jättes korraldajatele endast väga positiivse mulje.

Eelmisel aastal toimus taas Kosejõe puutöökooli korraldatud puukäsitöö konkurss, mille teemaks oli ühepuukauss.

Traditsiooniliselt osalesime ka Mardilaadal.

Pitsimeistrite alaliit

Ulvi Kalmet, e-post: tammitalu@gmail.com

Osalesime sel aastal rahvusvahelisel pitsipäeval, Mardilaadal ja jõulukuuse ehtimisel Ruhnu puukirikus.

Korraldasime seltsi liikmetele koolitusi:

- Traadist niplatud ehted, Tallinn
- Helmestega niplamine, Jäneda
- Karjala pitsipäev, Jäneda
- Kuuseehete õpituba, Pärnu

Toimus ka õppereis Rauma pitsipäevadele.

2024. aastaks plaanime viis uut koolitust. Lisaks õppereisile Tšehhi Vamberki pitsipäevadele osaleme taas rahvusvahelisel pitsipäeval, Mardilaadal ja ERKLi avatud käsitöökodade aktsioonis. Plaanis on ka korraldada näitus ja osaleda jõulukuuse ehtimisel Pärnus.

Mänguasjameistrid

Lembe Sihvre, 513 839, e-post: lembe.sihvre@folkart.ee

Kevadel toimus folkloorifestival Baltica, kus mitmed mänguasjameistrid korraldasid töötube, samuti oli võimalus osaleda Läti ja Leedu meistrite töötubades.

Keskaja Päevadel osalesime samuti mitme töötoa ja müügiletiga.

Mitme töötoaga oldi väljas ka Mardilaadal, kus sel aastal oli peakülaliseks Hiiumaa.

Soovijatel oli võimalus valmistada nii traditsioonilist Hiiu tütte kui ka toksivat rähni. Eriti populaarne oli kotumehe (hiiu moodi pisikrati) valmistamine.

Eesti Lastekirjanduse Keskuses toimus mitu autorinukkude näitust. Koostöös Püha Miikaeli kooliga valmis Anu Raua ja Anu Kotli jõulusõim, mis valiti osalema Vatikani jõulusõimede näitusel.

Väikekandlemeistrid

Toivo Tähemaa, 509 1918, e-post: toivo@overall.ee

2023. aasta oli tasakaalu otsimise aasta.

Rait Pihlap on kromaatiliste kannelde perre lisanud kaks oktavi tavapärasest madalamale ulatuva ulatusega pereliikme – basskromaatilise kandle uue mudeli. Väikekandleid toodeti samade lõigete järgi nagu 2022. aastal. Jätub väga kõrgekvaliteediliste õnnestatud korpusega pillide tootmine vastavalt tellimustele.

Indrek Roosi alustas oktoobris 2022 Lätte kooli lapsevanematega pillide meisterdamise töötuba, mis jätkus ka 2023. aastal. Peaaegu kümne pilliga jõuti õnnelikult valmis. Ta katsetab nüüd õhemaid õnnestatud korpuseid, mis on saadud väga kenasti helisema. Väga hästi õnnestus mitme G-duurilise vana klaverivabriku väikekandle kergemaks ja kõlavamaks tegemine.

Mihkel Soon sai valmis korraliku e-poe, kus on väljas lai valik keeltega instrumente väikekandlest ja hiiukandlest alustades ja väliharfiga lõpetades. Ta sai valmis ka esimese kullast keeltega harfi.

Kandlekoda ja Rein Reinpõld kolis jälle, nüüd on ta tulnud oma töökojaga Tallinna. Korralik veebipood tagab, et pillidele on leidunud ostjaid ka väljaspool Eestit. Lisaks kanneldele ja lõõtspillidele pakub Rein nüüd ka karmoškaid, mis on valmistatud tema uues töökojas.

Toivo Tähemaa jätkab koostööd Indrek Roosiga nii pillide valmistamise kui turundamise suunal. Ka temal sai valmis päris oma kromaatilise kandle mudel, sisuliselt lihtsustatud klaverivabriku kromaatilise kandle kaasaegne koopia. Plaanis on toota veel paar sarnast katsepilli. Ta restaureeris 2023. aastal ka mitu kuni 100 aastat vana pilli.

Vildimeistrid

Liina Veskimägi-Iliste, 5647 6471, e-post: liina@folkart.ee

Aruandeaastal toimetasid vildimeistrid individuaalselt ja ühisprojekte ei loonud.

Järgnevateks aastateks teeme ettevalmistusi suuremaks rahvusvaheliseks projektiks.

Taimsed kiud

Margit Pensa, 526 6198, e-post: margit.pensa@gmail.com

Liis Burk, 5595 9817, e-post: liis@parimuskoda.ee

2023. aasta alguses lõppenud rahvusvahelise Põhjamaade ühisprojekti „1 ruutmeeter lina“ aktiivsest tegevusest Eestis kasvas välja hakkajate linahuviliste grupp, kes jätkasid teema avastamisega. Et teemasse laiemalt süveneda, hakati tähelepanu pöörama erinevatele taimsetele kiududele, millest saab tekstiili valmistada. Oma tegevused koondasime taimsete kiudude alaliidu nime alla. Samal ajal jätkus rahvusvaheline linaprojekt, mille raames toimusid veebiseminarid, kust ka Eesti esindajad osa võtsid.

Selle aasta alguses toimus linateemaline näitus Eesti Käsitöö Maja rahvakunstigaleriis, kus panime kasvama ka linapeenrakese. Kolmenädalase näituse jooksul jõudsid taimed edukalt tärgata. Kogu kevade ja suve alguses jagasime huvilistele taas linaseemneid kasvatamiseks ühel ruutmeetril.

Eesti taimsete kiudude huvilistele oli suunatud märtsikuine veebiseminar, kus rääkisid erinevate taimekiudude kasutamise kogemusega praktikud. On fakt, et taimsete kiudude kasutamine Eestis on igapäevasest kasutusest kadunud ja seega ka olulised teadmised suuresti hääbunud. Veebiseminar oli aga huvitav ja huvi jätkub.

Toimus ka palju praktilisi kokkusaamisi Eesti eri paikades. Lisaks veebipõhisele infovahetusele on praktilised kokkusaamised taimsete kiudude teemavaldkonna juures ääretult olulised, et levitada teadmisi, anda edasi oskusi ja tuua kokku uusi huvilisi.

Tutvustava väljapanekuga oli taimsete kiudude alaliidu eestvedaja Margit Pensa väljas juuni alguses Tallinnas Tornide väljakul Pärimuskülas ning novembris Mardilaadal. Huvi meie tegemiste ja valdkonna vastu aina kasvab.

Meie tegemised 2023. aastal:

27. veebruar – 18. märts: linanäitus Eesti Käsitöö Maja rahvakunstigaleriis

14. märts: rahvusvaheline linavebinar

27. märts: Eesti linavebinar

26. mai: linapäev vabaõhumuuseumis

2.–4. juuni: linatööde tutvustamine Pärimuskülas Tallinnas Tornide väljakul

11.–12. august: linakitkumise talgu-õppepäev Maetsma külas

16. september: linatööde päev Vormsi Talumuuseumis

13. oktoober: rahvusvaheline linavebinar

10. november: linatööde esitlus Mardilaadal

8.–9. detsember: lina ketramise koolitus Avinurmes

Kogu aasta vältel toimus usin ettevalmistus 2024. aasta suurteks plaanideks – terve suve kestev linanäitus Eesti Vabaõhumuuseumi Pulga talu rehealuses.

Samuti toimub suuremas koostöös projekt „1 ruutmeeter kiukanepit“, mis linaprojekti eeskujul on suunatud kiukanepi kui meie piirkonnas kasutusel olnud traditsioonilise tekstiilmaterjali tutvustamisele laiemale ringile. Toimuvad erinevad kokkusaamised, festival ja praktilised päevakud. Rohkem infot www.parimuskoda.ee.

KÄSITÖÖÕPETUS

Tallinna Ülikool

Ene Lind, PhD, TLÜ emeriitdotsent, e-post: enelind@tlu.ee
Narva mnt 25, Tallinn, www.tlu.ee

Tallinna Ülikoolis valmistatakse ette käsitöö ja kodunduse ning töö- ja tehnoloogiaõpetuse õpetajaid magistri tasemel (õppekava „Tehnoloogiavaldkonna ainete õpetaja“). Lisaks oma õppesuuna üliõpilastele saavad ainealase ettevalmistuse ka klassiõpetaja õppekava üliõpilased tööõpetuse aine õpetamiseks I kooliastmes. Käesolevast õppeaastast on lisaks avatud mõlemale suunale toetuvad kõrvalerialad, mis on seoses koolivõrgu ümberkujundamise ning paljude koolide kuueklassiliseks muutumisega väga oluline samm õpetajate ettevalmistamisel.

Ülikoolile omaselt on Tallinna Ülikoolis erialal õppe läbiviimiseks kujunenud välja ainealane *know-how* ja didaktikasuunaliste uuringute kompetentsikeskus Eestis. Õppejõud on töö- ja tehnoloogiaõpetuses, käsitöö- ja kodundusõppes rahvusvahelisel tasandil olulisteks koostööpartneriteks, põhikooli tehnoloogiavaldkonna ainekava arendustegevuse vastutavateks täitjateks, ainealase täiendõppe keskuseks, aineolümpiaadi korraldajateks.

Õppesuuna üks ülesandeid on toetada ühiskonna ja riigi jätkusuutlikku arengut haridusteaduste valdkonnas töö- ja tehnoloogiaõpetuse, käsitöö ja kodunduse õpetajate ettevalmistamise, ainealase teadus- ja arendustegevuse ning nende tulemuste rakendamise ning akadeemilise partnerluse arendamise kaudu. Oma rolli nähakse ka Eesti esemelise rahvuskultuuri ning töötraditsioonide hoidmisel ja arendamisel. Seejuures tehakse koostööd välispartneritega, kutse- ja üldhariduskoolidega ning erialaseltside ja -liitudega. Osaletakse rahvusvaheliste erialaühenduste töös (NordFo Põhjamaade tööõpetuse uuringu- ja arengufoorum); välja on kujunenud partnerlussidemed teiste vastavaid õppekavu kureerivate ning teadus- ja arendustegevust viljelevate ülikoolidega Soomes, Lätis, Leedus, Rootsis, Taanis, Norras, Islandil.

Õppesuuna töötajad on aastate jooksul aktiivselt osalenud hariduspoliitika kujundamisel Eestis nii üldhariduse, kutsehariduse kui ka kõrghariduse tasemel, kuuludes otsustuskogudesse ning osaledes õppekavade väljatöötamisel. Tegevuse arendamiseks ning eriala populariseerimiseks on läbi viidud erinevaid arendusprojekte ning organiseeritud üliõpilastööde näitusi ja üritusi (www.tlu-craft.ee). Eriala õppejõude tunnustati aineolümpiaadide korraldamise ja seeläbi käsitöö propageerimise eest.

Järgnevalt mõned arendus- ja teadustegevusega seotud projektid:

- Seoses BA taseme õppekava sulgemisega eelmisel õppeaastal muudeti oluliselt magistriõppekava sisu. Kui varem oli eriala baastadmisi ja -oskusi edastavaks õppekavaks BA taseme õppekava, siis nüüd on vastavad ained liidetud magistriõppesse. Samuti pikendati magistriõpingute nominaalaega aasta võrra, et üliõpilastel oleks võimalik õpingutesse süveneda. Õpe toimub sessioonõppena. Selle arenduse tulemusena kasvas huvi erialal õppimise vastu tunduvalt.
- Õppejõud olid kaasatud üldhariduskooli õppekavaarendusse. Töörühma tööd juhtis dots Ene Lind, töö- ja tehnoloogiaõpetuse töörühma tööd Andry Kikkull. 2023. aastal oli õppekavaarenduse teine etapp, mil kirjutati lahti ainekavade sisu ning meetodilised soovituselised õppeprotsessi korraldamiseks. Põhimõtteliseks muudatuseks üldhariduskooli tehnoloogiavaldkonna ainete õpetamisel on nii käsitöö ja kodunduse

kui ka töö- ja tehnoloogiaõpetuse aines kõigile õpilastele võrdselt kõigi õpitulemuste saavutamise, olenemata sellest, millisesse õpperühma õpilane kuulub.

- Erialase teadus- ja arendustöö taseme hoidmiseks osaletakse jätkuvalt rahvusvahelistel teaduskonverentsidel; publitseeritakse uurimistulemusi rahvusvahelistes ajakirjades.
- 2023. aasta suvel toimus noorte laulupidu, millega on tavapäraselt kaasnenud õpilastööde näitus. Käsitöö, tehnoloogiaõpetuse ja kunstiõpetuse õpetajad ning Tallinna Ülikooli õppejõud koostasid ministeeriumile märgukirja ettepanekuga taas korraldada õpilastööde näitus õppeainete ning esemelise rahvakultuuri propageerimiseks ning populariseerimiseks. Kahjuks selle korraldamiseks siiski rahalist ressursi ei leitud.
- 2023. aasta kevadel toimus järjekordne tehnoloogiavaldkonna ainete üleriigiline õpilasolümpiaad, mille korraldasid Tallinna Ülikooli õppejõud.

Tartu Ülikooli Viljandi Kultuuriakadeemia rahvusliku käsitöö osakond

Ave Matsin, 526 2510, e-post: ave.matsin@ut.ee, www.kultuur.ut.ee

TÜ Viljandi Kultuuriakadeemias toimub käsitöö õppetöö järgmistel õppekavadel:

– kultuuripärandi loovrakendused magistriõpe (avatud 2020. aastal seniste pärandtehnoloogia ja pärimusmuusika magistrikavade liitumisel),

– pärandtehnoloogia rakenduskõrghariduse õppekaval, kus saab omandada hariduse neljal erialal:

tekstiil (avatud 1994. aastal);

ehitus (avatud 2005. aastal);

metallitöö (avatud 2011. aastal);

ringtehnoloogia (avatud 2023. aastal).

Alates 2023/2024. õppeaasta algusest ei kasutata pärandtehnoloogia erialade nimedes enam sõna „rahvuslik“, sest selle mõiste katab õppekava üldine nimetus.

Lisaks ülal nimetatutele on käsitöö ja kodunduse ning tehnoloogiaõpetuse moodulid kunstide ja tehnoloogia õpetaja magistrikavas.

Õppekavadel õpib kokku 154 üliõpilast (1.09.2023 seisuga): 50 tekstiili erialal, 34 ehituse erialal, 37 metallitöö erialal, 5 ringtehnoloogia erialal, 28 kultuuripärandi loovrakenduste magistriõppes. Põhikohaga õppejõude erialade peale kokku on 21, töötajaid kokku 26, lisaks veel ligikaudu 100 tunnitasuulist õppejõudu.

2023. aasta suuremad ettevõtmised

Õppetöö

Pärandtehnoloogia õppekava suurim arendustegevus oli uue ringtehnoloogia eriala väljatöötamine, mille eesmärk on ringmajanduse ja -disaini põhimõtteid järgiva, materjale ning lihttehnoloogiaid tundva professionaalse ja loova meistri koolitus. Eriala põhirõhk on ringluses olevate materjalide ja esemete hulga vähendamisel lihttehnoloogilise parandamise, taas- ja uuskasutuse ning ümbertöötlemise kaudu. 2023. aasta suvel toimus erialale esmakordne vastuvõtt.

Aasta kõige olulisemad sündmused olid seotud lõpetamisega. Kokku oli õppekaval osakonnas 2022/2023. õppeaastal 34 lõpetajat, neist 24 rakenduskõrgharidusõppes ja 10 magistriõppes. Suvel immatrikuleeriti 10 ehituse, 11 metallitöö ja 5 ringtehnoloogia eriala üliõpilast. Kultuuripärandi loovrakendused magistriõppesse immatrikuleeriti 10 uut üliõpilast.

Õppekava arendustegevus

Kevadel valmis uus pärandtehnoloogia erialade tegevusi koondav ja tutvustav veebileht, mis asub aadressil <https://sisu.ut.ee/craft/avaleht>.

Rahvusvahelise koostöö jätkus kultuuriakadeemia eestvedamisel Põhjamaade traditsioonilist käsitööd uurivate ja õpetavate kõrgkoolide võrgustikus NordTradCraft. 2022. aasta 26.–28. oktoobris kohtuti Helsingi ülikoolis selleks, et tutvuda lähemalt selle partneri tegevustega ja planeerida teist kõrgkoolideülest üliõpilaste intensiivõppe nädalat Craft Symposium. See toimuski 27.–31. märtsini 2023 Göteborgi ülikooli Mariestadi õppekohas Rootsis. Osales 60 üliõpilast (sh 11 PT ja KULO üliõpilast Eestist) ja 17 õppejõudu (sh 3 Eestist). Kevadel külastas grupp ehituse eriala üliõpilasi Mariestadi kooli. Sügisel osalesid kultuuriakadeemia esindajad Joensuu toimunud võrgustikukohtumisel.

Mitmed pärandtehnoloogia arendustegevused on seotud Vilma villakojaga. 2023. aasta märtsis lõppes kaheaastane Norra EMP rahastatav projekt „Eesti ja Norra kohalik lambavill – uuringu läbiviimine ja õppematerjalide loomine kõrgkooli tekstiilitudengitele“, mille eesmärk oli kohalike lambatõugude villa omadusi tutvustava õppematerjali loomine Eesti ja Norra tekstiili erialade üliõpilastele.

Pärandtehnoloogia õppekava osaleb Erasmus+ strateegilise koostöö projektis „Kultuuripärandi elavdamine kõrgharidusest lähtuva avatud innovatsiooni abil“ (1.01.2022 – 1.07.2024). Projekti eesmärk on analüüsida viise, kuidas ülikoolid saavad aidata kultuuripärandi asutustel toibuda pandeemiast põhjustatud kriisist ja luua ülikoolidele tööriist avatud innovatsiooni meetodite ja praktikate kasutamiseks õppetöös. Projekti juhtpartner on Norwegian University of Science and Technology, lisaks TÜ Viljandi Kultuuriakadeemiale on partneritena kaasatud Sant'Anna – School of Advanced Studies Pisa, Sofia University St. Kliment Ohridski, Web2learn ja Federation of Women Association „Kores of Cyclades“. Talvel valmis projekti raames avatud innovatsiooni erinevaid vorme tutvustav õppematerjal, mille põhjal toimusid kõigis osalevates partnerikõrgkoolides erikursused. Nende eesmärgiks oli innustada üliõpilasi koostöös kultuuripärandi asutustega välja töötama mitmesuguseid avatud innovatsiooni projekte. 24.–28. aprillil toimus Kreeka Küklaatidel avatud innovatsioonile pühendatud intensiivõppe nädal, kus osales 5 KULO ja 1 PT üliõpilane ning 1 õppejõud.

Täiendõpe

Jätkus koostöös Eesti Rahvakultuuri Keskusega läbiviidav kaheaastane koolitusprojekt „Viljandimaa rahvarõivakool“, mille juht on Inna Raud. Koolitus lõppes juunis 2023.

Jaanuarist maini 2023 toimus Eilve Mangluse eestvedamisel pärandtehnoloogia metallitöö eelõpe, mille eesmärk oli tutvustada võimalikele sisseastujatele metallitöö eriala.

25.–27. aprillil 2023 toimus Noore Meistri Kool teemal „Paranda maailma oma kätega!“, mille eesmärgiks on tutvustada noortele pärandtehnoloogia õppimise võimalusi. Kavas olid vanast puidust mööbli ehitamise töötuba, emailitud nõöbi valmistamise töötuba, loengud „Inspiratsioon tuulest, tulest, õhust ja veest“; padade ja muude esemete parandamine; eetilised materjalid – metall, puit ja tekstiil.

9.–15. juulil 2023 toimus TÜ Viljandi Kultuuriakadeemia pärandtehnoloogia õppekava eestvedamisel Viljandis rahvusvaheline käsitöö suvekool Craft Camp (<https://viljandi.ut.ee/en/craftcamp>). Kaheksandat korda toimunud Eesti traditsioonilise

käsitöö kursusel osales 39 huvilist üle maailma: osalejaid oli Soomest, Rootsist, Norrast, Ahvenamaalt, Leedust, Saksamaalt, Šveitsist, Hollandist, Ühendkuningriigist, USAst, Austraaliast ja Jaapanist.

Sündmused

Kevadel korraldati uue ringtehnoloogia eriala tutvustamiseks noorte loometööde konkurss „Parandan maailma oma kätega“, mille eesmärk oli innustada noori pikendama loovalt esemete eluiga. Võistlusel pälvisid tunnustuse Kertu Allas-Laumets, Mari Roose ja Pauline Ööpik.

OmaMood moेतendus toimus 8. juunil 2023 Eesti Rahva Muuseumis. Peakorraldaja ja kunstiline juht oli Karina Kirs. Tänavune etendus kandis pealkirja „Juures“, mis andis edasi tükikest eestlaste identiteedist, maalähedusest ning ürgsusest kaasaegses võtmes. Varasemast enam oli fookuses kodumaine, ehe ja jätkusuutlik materjal. Kümnest kollektsioonist pooled olid seotud kultuuriakadeemia lõpetajate ja vilistlastega. 2023. aasta etenduse järelvideo on nähtav aadressil: https://fb.watch/mt_tovmfiO/.

Kultuuriakadeemia koordineerib Viljandi UNESCO käsitöö ja rahvakunsti loovlinna tegevusi. Loovlinna tegevuste rakendamine toimub koostöös kõige olulisemate Viljandi kultuuriasutustega. UNESCO loovlinnaks olemine võimaldab näidata laiemale avalikkusele pärandis peituvaid väärtusi ja tutvustada viise, kuidas need saaks aidata kaasa igapäevase elu rikastamisele nii kultuurilises, sotsiaalses kui ka majanduslikus vaates. 2023. aasta pärandilinna teemaks valiti pärandiaidandus. 2023. aasta linnameistriks valiti toiduajakirjanik ja maaeluentusiast Gea Valner. Juunis toimunud Viljandi hansapäevadel oli pärandilinnal oma töötubade ala Vabaduse platsil. 17. septembril korraldas pärandilinn Viljandi toimikond eesotsas TÜ Viljandi Kultuuriakadeemiaga esimese Viljandi parandusfestivali, kus said kokku osavad parandajad. Osalejad said oma kulunud või katki läinud esemetele uue elu anda.

29.–30. septembril toimus kultuuripärandi loovrakenduste sügiskool „Sõnal olgu sõlm ja jutul jätku“, mille mitmekesine kava pakkus eriilmelisi vaateid kultuuripärandile. Sügiskooli esinesid Tanel Mällo, Kahro Tall, Krista Sarv, Aigar Vaigu, Meelis Kihulane, Margus Ott, Valdur Mikita.

6. oktoobril toimus Anu Raua juubelikonverents „Pärandvara“ ERMi Heimtali muuseumis. Teemaks oli Anu enda elutööst inspireerituna pärand laiemalt, selle kogumine, tutvustamine ja õpetamine. Ettekannetega esinesid Kertu Saks, Anu Raud, Kadri Tüür, Meelis Kihulane, Mari-Triin Kirs, Hendrik Relve, Valdur Mikita, Anu Kannike, Evar Saar, Aet Ollisaar, Ave Matsin.

17. novembril toimus Viljandis Pärimusmuusika Aidas järjekorras 11. pärandtehnoloogia konverents „Kestlik mood“. Konverentsil käsitleti jätkusuutlikkuse, kestlikkuse ja teiste rohemõistete sisu olukorras, kus rõiva- ja moetööstus on maailma suurima süsiniku jalajäljega ning selle vähendamiseks on tasapisi hakatud regulatsioone ja tootmispraktikaid muutma. Kuidas saab panustada teadlikkuse tõstmisele nii tootjate kui ka tarbijate hulgas, et mood muutuks kestlikumaks, selle tarbimine kahaneks ja astuks ühte sammu kliimaeesmärkide saavutamisele? Konverentsil astusid üles teemaga lähedalt kokku puutuvad erinevate valdkondade esindajad: Reet Aus, Kristi Jõeste, Kadri Kalle, Krista Kupits, Stella Runnel, Diana Tuulik, Madis Vasser.

17. novembril anti Viljandis üle Anu Raua nimeline stipendium. Tunnustuse pälvis TÜ Viljandi Kultuuriakadeemia kultuuripärandi loovrakenduste magistriõppekava teise aasta üliõpilane Jaana Reissaar ja pärandtehnoloogia metallitöö eriala üliõpilane Meelika Hainsoo.

2023. aasta jooksul rändasid mööda Eestit ringi mitmed eriala tutvustavad näitused.

2024. aasta tegevusplaan

- 18. mai: käsitöö õppekavade 30. sünnipäevale pühendatud vilistlaste kokkutulek
- 27.–31. mai: pärandtehnoloogia erialade lõputööde avalikud kaitsmised Viljandis Vilma õppehoones
- 9. juuni moeletendus OmaMood Tartus Eesti Rahva Muuseumis
- 7.–13. juuli rahvusvaheline eesti käsitöö suvekool Craft Camp Viljandis <https://viljandi.ut.ee/en/craftcamp>
- 12.–26. juuni: sisseastumisavalduste vastuvõtt
 - 3.–5. juuli: vastuvõtukatsed pärandtehnoloogia õppekava tekstiili ja ringtehnoloogia erialale (rakendus kõrghariduse õppekava)
 - 4. juuli: kunstide ja tehnoloogia õpetaja (magistriõpe, sessioonõpe)
 - 7. juuli: kultuuripärandi loovrakendused (magistriõpe, sessioonõpe)
- 19. september – 12. oktoober: TÜ Viljandi Kultuuriakadeemia käsitööerialade 30 aasta juubelile pühendatud näitus Viljandis RÜKI galeriis
- 1.–5. oktoober: rahvusvaheline Viljandi pärandusfestival
- Oktoober: kultuuripärandi loovrakenduste sügiskool

Tartu Kõrgem Kunstikool Pallas

Aet Ollisaar, tekstiiliosakonna juhataja, professor, e-post: aet.ollisaar@pallasart.ee

Kõrgema Kunstikooli Pallas tekstiiliosakond on teinud pikema aja vältel koostööd Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liiduga konkursside, näituste ja seminaride korraldamisel ning kokkulepped on tehtud ühiste tegevuste jätkumiseks 2024. aastal. Sügisel 2023 kuulutati tekstiiliosakonna tudengitele välja uus tootekonkurss ning 2024. aasta sügiseks kavandatakse üliõpilastööde näitust Kaarmanni kaupluses.

2023. aastal toimus juba neljandat korda tootekonkurss Pallase tekstiiliosakonna kolmanda kursuse üliõpilastele, et selgitada välja parimad ideed kaasaegsete jätkusuutlike silmuskoeliste toodete valmistamiseks. Konkursi kaks võrdset stipendiumi pälvisid sel aastal Liisa Hanvere ja Karl Olaf Kolla. Stipendiumisumma annab üliõpilastele võimaluse valmistada esimese väikeseria tooteid ning testida nende müüki ERKLi Kaarmanni kaupluses Tallinnas. Konkursi komisjoni kuulusid Liina Veskimägi-Iliste, Katrin Lükk, Aet Ollisaar, Kadi Pajupuu, Liina Kool ja Liisi Tamm.

Sel aastal kujunes konkursi peamiseks märksõnaks värv – lisaks naturaalsele valgetele, hallidele ja pruunidele toonidele pakkusid tekstiilitudengid välja erksaid, pilkupüüdvaid ja trendikaid värvilahendusi.

Lisaks kahele stipendiaadile pälvisid žürii tunnustuse Ülle Järv kinnaste kollektsiooni WooloFiilia eest ja Eliise Järve sukkade prototüübiga *gummy rope*.

Septembris 2023 toimus Kaarmanni käsitööpoe aknal näitus „ULLMAGI“, mis tutvustas vastutustundlikult loodud silmuskoetooteid. Toodetes kohtub traditsiooniline kohalik materjal – villane lõng – noorte disainerite lennukate ideedega.

Väljapanek loodi Kõrgema Kunstikool Pallas III kursuse silmuskudumise aine raames valminud kudumikollektsioonide tööd. Projekt toetus varasematel aastatel Pallase tekstiiliosakonnas toimunud Eesti villa omadusi ja kasutust käsitlevale rakendusuringule ning tehti koostöös Eesti villavabrikutega, toodete valmistamisel kasutati nii kraaslõnga kui ka poolkammlõnga. Oma kudumikollektsioone tutvustavad Ülle Järv, Caroliina Ladva ja Renate Eensalu.

7. oktoobril 2023 toimus Kõrgemas Kunstikoolis Pallas ja Tiigi seltsimajas kangakudujate XXI infopäev „Villa vaib“, mille korraldamisel osales Pallase tekstiiliosakond. Tekstiiliosakonnast esinesid infopäeval ettekannetega õppejõud Liina Kool, Mari-Triin Kirs ning üliõpilased India Maria Emilia Kiisler ja Marite Rikkas. Päeva programmi kuulus ka Pallase tutvumine tekstiiliosakonnaga, esitleti Kadi Pajupuu ja Marilyn Piirsalu näitust „Tekstiks ja tagasi“ galeriis Pallas ning Aet Ollisaare ateljeed Studio 100 Aparaaditehases.

Eesti Käsitööõpetajate Selts AITA

Kristi Teder, Eesti Käsitööõpetajate Seltsi AITA liige, Paide Hillar Haansoo nimelise Põhikooli käsitööõpetaja, e-post: kristiteder@hot.ee, eksaita.selts@gmail.com

Kuna aasta oli Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liidu poolt kuulutatud noorte pealekasvu aastaks, siis võtsime ka oma seltsi aastaplaani rohkem tegevusi, mis viivad noori nende juurte juurde. Näeme, et pärimuse kandmine põlvest põlve kipub kaduma. Siit ka tõsisem kutse koostööle. Põneva idee saime tekstiilikunstnik Anu Raualt. Nimelt: igas kodus peaks olema parandustööd oskav õpilane. Sellega õpitaks päriselt selgeks kõikvõimalikud nõelumistööd, alates nõöbist kuni sokikanna parandamiseni. Teema on aktuaalne, keskkonnateadlik ja samas suunab noori esivanemate oskuste ja toimetamisteni.

Käsitööõpetajate seltsi esimese poolaasta tegevused olid enamasti seotud üleriigilise noorte laulu- ja tantsupeoga. Veebruaris algas suur rahvuslike paelte punumise aktsioon. Koolinoortele jagati paelte punumise õppevideod ja meetoodilised materjalid. Märtsist kuni juulini osaleti noorte laulu- ja tantsupeo programmis: puude kaunistamine, paelategemise töötoad. Soovijad said osaleda oma paeltega ka näitusel „Täitsa pael“.

Aprillis ja oktoobris oli noortel võimalus osaleda käsitööliidu korraldatud noorte käsitöölaagrites Kolga Seltsimajas.

Koolinoorte loovtöödest oli Tallinnas Eesti Käsitöö Maja rahvakunstigaleriis 11.–27. novembrini pealekasvu aastat kokkuvõttev näitus „Pärimel!“, mis läks rändama Eestimaa eri paikadesse.

Seltsi esindaja oli kutsutud 11. novembril Mardilaadal ERKLi poolt korraldatud konverentsile „Pealekasv“, et tutvustada, millega tegeletakse koolide käsitöötundides. Esitluse ettevalmistusele aitasid kaasa meie seltsi liikmete saadud küsitlusevastused. Tehti ettepanekuid, kuidas õpetajad saaksid noortele sisendada esivanemate pärandkultuuri, uurida ja tähtsustada põlvkondade sidet.

Eesti Käsitööõpetajate Selts AITA ja Eesti Tööõpetajate Seltsi koostöös on traditsiooniks saanud aasta suursündmus – suvekursus. Sel aastal toimus see augustikuus Valgamaal Tõrvas. Teemaks oli „Mulgi pärandkultuuri sidumine uue õppekavaga“.

Kavas oli tutvumine uue õppekava ja rahvuskultuuri temaatika sidumise võimalustega ning Mulgi kultuuripärandi elementide taaselustamine praktiliste esemete valmistamisel, kasutades selleks tänapäevaseid materjale.

Käsitööõpetajad on tänulikud käsitööliidu antud võimalusest meistreid kooli kutsuda. Seda võimalust soovitakse kindlasti ka järgmistel aastatel.

Käsitööõpetajad räägivad aktiivselt kaasa nii uue riikliku õppekava loomisel kui ka tegevustes koostööpartneritega. Käsitöö edendamisel on meie headeks koostööpartneriteks Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liit, Tallinna Ülikool, Tartu Ülikooli Viljandi Kultuuriakadeemia, Soome Tekstiilõpetajate Liit, Eesti Õpetajate Koostöökoda ja Eesti Tööõpetajate Selts.

Eesti Tööõpetajate Selts ATS

Timo Nikitin, Eesti Tööõpetajate Seltsi juhatuse esimees, e-post: timo.nikitin@gmail.com

Eesti Tööõpetajate Seltsi 29. tegevusaasta aastaringi täitsid traditsioonilised sündmused ja uued ettevõtmised. Olulisemad neist olid talveseminar ja suvekursus.

3.–4. veebruaril Laulasmaal toimunud talveseminar kandis nime „Keskkonnasäästlik energia“. Nagu ikka sai seminarist osa 30 inimest, toimusid puidu- ja nahatöö töötoad ning loeng keskkonnasäästliku energia teemal. Teine aasta olulisim sündmus on Eesti Käsitööõpetajate Seltsiga AITA kahasse korraldatud suvekursus, mis seekord toimus Tõrvas ning kandis nime „Mulgi pärandkultuuri sidumine uue õppekavaga“. Suvekursusest sai osa üle 80 inimese ning selle raames toimusid ka Eesti Käsitööõpetajate Seltsi ja Eesti Tööõpetajate Seltsi üldkoosolekud.

Veebruaris toimus Tallinnas Nautica keskuses üle-eestiline õpilasvõistlus „Derby auto“. Tegemist on kaldteel raskusjõul liikuvate isetehtud puidust autode võidusõiduga, mida veab eest Jürgo Noon.

Aastasse mahtus veel piirkondliku olümpiaadi korraldamine Harjumaal ning Harjumaa õpetajate õppepäev Aron Lipsi eestvedamisel.

Jürgo Noon eestvedamisel sai teoks Tallinna koolide ja lasteaedade koostööprojekt „Kogume loodusest“. Selle raames valmistasid õpilased lasteaialastele taaskasutusmaterjalidest kogumiskotte ja vineerist kogumiskaste, milles õppekäikudel kogutud leide hoiustada.

Valdkondlikus mõttes oli oluline seltsi liikmete järjepidev osalemine Haridus- ja Teadusministeeriumi õppekava uuenduse töörühmas – tehnoloogia ainekava koostamisel. Samuti osaleti Haridusühenduste Koostöökoja seminaridel.

Jätkuvalt tehti koostööd ametivendadega Soome Tehniliste Ainete Ühendusest (TAO-ry). Eesti Tööõpetajate Seltsil on 2023. aasta lõpu seisuga 134 liiget.

Algav 2024. aasta tähistab 30 aasta möödumist Eesti Tööõpetajate Seltsi loomisest ning töötab tulla samavõrra tegus kui varasemad. Juba on organiseerimisel traditsiooniline talveseminar, mis seekord toimub Haapsalus ning kannab pealkirja „Taaskasutusmaterjalide integreerimine tehnoloogiaõpetuse ainekavva“. Samuti on juba välja kuulutatud „Derby“ autode võidusõit 2024, mis toimub Tartus Lõunakeskuses. Plaanis on ka Robolahingu projekt koostöös Ahhaa keskusega. Jätkub Tallinna koolide ja lasteaedade vaheline koostööprojekt, mis seekord kannab nime „Õue raamatupesa“. Juubelihõngulised suvepäevad toimuvad Ida-Virumaal ning kindlasti on plaanis ka õpetajate koolituspäevi, mille sisu lähtub uues õppekavas paika pandud suunistest.

Tarbekunsti ja oskuskäsitöö erialasid õpetavad kutseõppeasutused

Tarbekunsti ja oskuskäsitöö õppekavarühma erialasid (tekstiilitöö, sepatöö, nahatöö, rahvuslik puutööndus, klaasipuhumine ja keraamika) õpetatakse Eestis järgmistes kutseõppeasutustes:

**Haapsalu
Kutsehariduskeskus
(tekstiilitöö, mööbli
restaureerimine)**
Ehitajate tee 3
Haapsalu
tel: 666 1740
e-post: kool@hkhk.edu.ee

**Kuressaare Ametikool
(tekstiilitöö, mööbli
restaureerimine, nahatöö,
keraamika)**
Kohtu 22
93812 Kuressaare
Tel: 452 4600
www.ametikool.ee

**Olustvere Teenindus- ja
Maamajanduskool
(tekstiilitöö, keraamika,
klaasitöö)**
Müüri 4, Olustvere
Suure-Jaani vald
70401 Viljandimaa
Tel: 437 4290
www.olustvere.edu.ee

**Räpina Aianduskool
(tekstiilitöö)**
Pargi 32, Räpina
64505, Põlvamaa
Tel: 796 1395
www.ak.rapina.ee

**Tallinna Ehituskool
(mööbli restaureerimine)**
Pärnu mnt 162
11317 Tallinn
Tel: 651 9040

**Tallinna Kopli Ametikool
(tekstiilitöö, sepatöö,
puutöö, nahatöö)**
Kopli 98
11711 Tallinn
Tel: 661 8039
<http://taka.edu.ee>

**Vana-Vigala Tehnika- ja
Teeninduskool (sepatöö,
mööbli restaureerimine,
keraamika, puutöö)**
Vana-Vigala
78003 Vigala vald
<http://www.wigalattk.ee>

**Viljandi Kutseõppekeskus
(mööbli restaureerimine)**
Looduse tee 2
70108 Vana-Võidu
Viljandi vald
Tel: 435 1020

**Ida-Virumaa
Kutsehariduskeskus
(tekstiilitöö)**
Tallinna mnt 13
40202 Narva
Tel: 3320381
www.kutsehariduskeskus.ee

TEGEVUSPLAAN 2024*

Alus: arengukava aastateks 2024–2028

* *Projekt on täpsustatud juhatuse koosolekul jaanuaris ja kinnitatakse volikogus veebruaris.*

Traditsioonilised ettevõtmised

10. veebruar	Volikogu ja pärandihoidja auhindade üleandmine, ERKL 95
7.–9. juuni	Pärimusküla ja rahvarõivaste tuulutamine Tallinnas Tornide väljakul
23. juuni	Kirivööpäev
5.–7. juuli	XXV Keskaja Päevad Tallinna vanalinnas
2.–3. august	XXVII ERKL käsitööpäevad Setomaal
13. september	Juhtide kool
19. oktoober	XIV Avatud Käsitöökojad
7. november	Ettevõtluspäev Mardilaadal
7.–9. november	XXVIII Mardilaat Unibet Arenal

Aastateema *rahvarõivas ruudus*

- Konkurss eesti-keha-kate3
- Rahvarõivakoolide lõpetamised
- Paikkondlikud ning rahvusvahelised rahvarõivanäitused eri teemadel
- Koostöös moekunstnike ja moeloojatega rahvarõivaist inspireeritud kollektsioonide loomine
- Fotoseeria valmistamine eri kihelkonna rahvarõivastest
- 2025. aastal toimuva Mardilaada rahvusvahelise rahvarõivakonverentsi ettevalmistus
- Meister kooli

Käsitööliidu ja meiega seotud sündmused on samuti leitavad meie kodulehelt

<http://folkart.ee/sundmused/>

Eesmärk 1. Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liit on hästi toimiv organisatsioon, mis koondab Eesti käsitöövaldkonda ja selles osalejaid.

Kindel struktuur, ladus koostöö

- Koostöö paikkondlike seltsidega, kokkusaamised erinevatel ERKLi ettevõtmistel ja väljasõitudel.
- Alaliitude tegevuse toetamine, koostöö hoidmine ning suurendamine.
- Noortekogu tegevuse edendamine, toetamine.
- Koostöö hoidmine ja edendamine Eesti Rahvakultuuri keskusega, infovahetuse suurendamine.

Jätkame koostööd partneritega:

- Eesti Folkloorinõukogu (Liina Veskimägi-Iliste, Anu Randmaa (juhatuses))
- Eesti Väike- ja Keskmiste Ettevõtjate Assotsiatsioon (EVEA) (Elo Kallas)
- Euroopa Käsitöö Organisatsioon (Liina Veskimägi-Iliste (juhatuses), Liis Burk)
- Põhjamaade Käsitöö Ühendus (Liina Veskimägi-Iliste, Liis Burk)

Eesmärk 2. Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liit esindab eesti käsitöö valdkonda Eestis ning Euroopas.

Meil on palju sõpru, oleme nähtavad

- Jätkame osalust ja aktiivset koostööd nii kohalike kui ka rahvusvaheliste koostööpartnerite ja organisatsioonidega.
- Kodulehe arendamise jätkamine, sotsiaalmeedia elavdamine ning aktiivne hoidmine.
- Nähtavuse suurendamine meedias, ajakirjades, raadios.
- ERKL Teataja järjepidev väljaandmine.
- Käsitöökeskuste teabelehe värskendamine.

Eesmärk 3. Rahvuslik käsitöö säilib elujõuliseks tänu elukestvate õppele, järelkasvu toetamisele ja mitmekesisele koolitustegevusele.

Õppida on mõnus, see viib edasi

- Käsitööliidu koolituskeskus korraldab kvaliteetseid koolitusi väikesearvulistele gruppidele. Reklaam meie kodulehel ja sotsiaalmeedias.
- Juhtide kooli korraldamine, aastateemale keskendumine.
- Mentorkoolitused paikkondades jätkuvad. Suuname tellima aastateemaga seotud meistreid, et toetada aastateema sündmusi ning neist aktiivset osavõttu.
- Kutsetunnistuste väljaandmine, kutsestandardite koostamine, eksamite korraldamine jätkub sama heal tasemel.
- Käsitööliidu meeskonna väljasõidud paikkondadesse ja meeskonnakoolitused.

Eesmärk 4. Rahvusliku käsitöö traditsioon ja järjepidevus on nähtav, hoitud ja hinnatud.

Ise tehtud, hästi tehtud

- Aastateema 2024/2025 on *rahvarõivas ruudus*. Tegevustes kaastakse paikkondi igal võimalikul viisil: näitused, esitlused, komplektide uurimine ja esitlused, pildistamised jms. Oluline roll on rahvarõiva nõuandekodadel ja neis toimuvatel rahvarõivakoolidel. Mitmed neist lõpetavad *rahvarõivas ruudus* aastateemade jooksul.
- Hakame välja töötama aastateemasid 2026/2027.
- Näitused rahvakunstigaleriis peegeldavad ja näitavad meie meistrite, rahvusliku käsitöö koolide ja kunstnike kvaliteetseid oskusi. Uute esitlejate leidmine rahvakunstigaleriisse ja partnerite leidmine maakondlikest galeriidest, et korraldada näituste vahetusi.
- Jätkuvad igakuised näitused Kaarmanni Käsitöö akendel.
- Mardilaada uuendamine, keskkonnateadlikuma sündmuskorralduse lahendamine.
- Keskaja Päevadele uute koostööpartnerite leidmine ja inventari uuendamine.
- Avatud käsitöökodades soovime pühenduda võimalusel aastateemale *rahvarõivas ruudus*. Otsime uusi lahendusi nii koostööle kui ka senisele meediakajastusele.
- Käsitööpäevad toimuvad Setomaal Obinitsas.
- Aastateema raames toimub konkurss eesti-keha-kate 3.
- Kangakudujate infopäevale kaasaitamine. Valmistame paikkondlike kudumispunktide info kogumist ühele veebilehele.

Eesmärk 5. Tarbija märkab, tunnustab ja väärtustab kvaliteetset eesti käsitööd ja selle valmistajat.

Oma on armas

- Anname jätkuvalt välja märki *Tunnustatud Eesti Käsitöö*. Uuendasime märgi väljaandmise tingimusi.
- Alustame peale pilootprojekti õnnestumist ja esimese kolme OMA märgi väljaandmist.
- Toome ettevõtluspäeva taas osaks Mardilaada programmist ja toimub ka ettevõtlusteemasid kajastav seminar.
- Jätkame projekti LooTöö, mille eesmärk on uute käsitöötoodete turuletoomine ja meistrite tutvustamine. Koostöö koolide ja ettevõtetega (Tartu Kõrgem Kunstikool Pallas, TÜ Viljandi Kultuuriakadeemia, Kunstiakadeemia).
- Paikkondlikute käsitöökeskuste ja rahvarõiva nõuandekodade elavdamine ka ettevõtluse vallas, pakkudes käsitöömeistritele töökohta.
- Luuakse juurde rahvarõivaste nõuandekodasid, juba olemasolevatega tihendatakse koostööd veelgi.

EESTI RAHVAKUNSTI JA KÄSITÖÖ LIIT

Näitused rahvakunstigaleriis 2024 Eesti Käsitöö Maja (Pikk 22, Tallinn)

19.12.2023– 8.01.2024	<i>pool-sajandi-vahetus</i> . Katre Arula autorinäitus
9.01–29.01	<i>Kirikirjad kindalt seinale</i> . Mall Vesilo, Merike Saaremets, Anneli Kundla
30.01–19.02	<i>Hõbevalge kolme värvi vahel</i> . Christi Kütt. Autorinäitus
20.02–11.03	<i>Rahvuslikud kampsunid – 30ndad on tagasi</i> . Kodukäsitöö juubelinäitus
12.03–22.04	<i>Rahvarõivas ruudus</i> . Eesti, Läti ja Soome ühisnäitus
23.04–13.05	TikiMari Käsitöökooli õpilastööde näitus
14.05–3.06	<i>Peipsi unemustrid</i> . Peipsimaa Pärimuskeskus
4.06–1.07	Kudujate Koopiaklubi ja Saara Kirjastuse ühisnäitus Ruhnu kudumitest
2.07–22.07	<i>Aakrik</i> . Studio Huik
23.07–12.08	<i>Kirjad Kurist</i> . Irina Tammis
13.08–02.09	<i>Rahvarõivas ruudus</i> . Tallinna rahvarõivakool
3.09–23.09	Kango Tekstiili aastanäitus
24.09–14.10	Vana-Võromaa käsitüü. Kuraator Vilve Oja
15.10–4.11	Kätli Saarkoppel. Autorinäitus
5.11–25.11	Rahvusvaheline näitus
26.11–16.12	Lembe Maria Sihvre. Autorinäitus
17.12.2024– 6.01.2025	Katre Arula. Autorinäitus

EESTI RAHVAKUNSTI JA KÄSITÖÖ LIIT

Kaarmanni aknanäitused 2024
Kaarmanni Käsitöö (Vanaturu kael 8, Tallinn)

Jaanuar	Kodukäsitöö OÜ / Kango Tekstiil
Veebruar	Rahvarõivas ruudus
Märts	Mari Pukk / Anu Vingisaar
Aprill	Stuudio Huik / Lahemaa pärimuskoda
Mai	Räpina Aianduskool / Ulve Kangro
Juuni	Mirai OÜ / Rahvuslikud käsitööpitsid
Juuli	Katrè / Kodukäsitöö OÜ
August	Telgedel kootud tekstiilid / Avinurme korvid, Seto kausid
September	Tartu Kõrgem Kunstikool Pallas / TÜ Viljandi Kultuuriakadeemia
Oktoober	Kodukäsitöö / Kango Tekstiil OÜ
November	Eesti Folkloorinõukogu / Viru Käsitöö Salong
Detsember	Lembe Sihvre / Feltmill